

Rettsvitenskapelig forskning i Norge

En evaluering

Evaluering
Divisjon for vitenskap

Rettsvitenskapelig forskning i Norge

En evaluering

© **Norges forskningsråd 2009**

Norges forskningsråd
Postboks 2700 St. Hanshaugen
0131 OSLO
Telefon: 22 03 70 00
Telefaks: 22 03 70 01
bibliotek@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no/

Publikasjonen kan bestilles via internett:
www.forskningsradet.no/publikasjoner

eller grønt nummer telefaks: 800 83 001

Grafisk design omslag: Design et cetera
Foto/ill. omslagsside: Shutterstock.com
Trykk: Omslag Allkopi, innmat Norges forskningsråd
Opplag: 450

Oslo, desember 2009
ISBN 978-82-12- 02728-2 (trykksak)
ISBN 978-82-12- 02729-9 (pdf)

Forord

Denne evalueringen av rettsvitenskapelig forskning i Norge er skrevet på oppdrag fra Norges Forskningsråd. For å gjennomføre evalueringen nedsatte Forskningsrådet i 2008 et faglig uavhengig evalueringspanel bestående av rettsvitere fra de nordiske nabolandene. Utover evne til å lese norsk skulle panelets sammensetning avspeile en bred kompetansemessig dekning av rettsvitenskapens mange forgreninger.

Panelet kom i gang med sitt arbeid i januar 2009 og den endelige evalueringsrapporten ble presentert i Oslo den 16. desember 2009. Panelet har i den mellomliggende perioden hatt fire interne møter (pluss en del korrespondanse pr e-post) og har dessuten over en periode på til sammen fem dager besøkt samtlige evaluerte fagmiljøer i Bergen, Tromsø og Oslo.

Panelet vil takke fagmiljøene for velvillig mottakelse og den åpne vilje til dialog som vi har blitt møtt med.

Evalueringen er utarbeidet i fellesskap og er enstemmig.

Oslo, desember 2009

Palle Bo Madsen (leder)
Aarhus Universitet

Vagn Greve
Copenhagen Business School

Maarit Jänträ-Jareborg
Uppsala Universitet

Juha Karhu
Lapplands Universitet

Lotta Vahlne Westerhäll
Handelshögskolan ved Göteborgs Universitet

Innhold

1	Evaluerings mål, mandat og gjennomføring.....	7
1.1	Panelets sammensetning og vurderingsgrunnlag	7
1.2	Evaluerings formål	8
1.3	Mandat for evalueringsutvalget.....	9
2	Rettsvitenskapelig forskning i det norske FoU-landskap	11
2.1	Innledning.....	11
2.2	Hvilke forskningsmiljøer har fagpersonale med utdanning i rettsvitenskap?	17
2.3	Hvilke forskningsmiljøer publiserer innen rettsvitenskap?.....	18
2.4	Fagevalueringen av rettsvitenskap – avgrensning	23
3	Rettsvitenskapelig forskning i Norge – personell og økonomi	24
3.1	Innledning.....	24
3.2	Personale i miljøene som inngår i evalueringen.....	25
3.3	De økonomiske rammebetingelsene for rettsvitenskapelig forskning i Norge	33
4	Publisering og formidling	40
4.1	Innledning.....	40
4.2	Samlet publisering og utvikling over tid	44
4.3	Vitenskapelig publisering, språk og samforfatterskap	45
4.4	Publisering per forsker	51
5	Organisering, etterspørsel og ph.d.-opplæring.....	54
5.1	Innledning.....	54
5.2	Kritisk minstestørrelse – om forskningsmiljøers størrelse, produktivitet og kvalitet	54
5.3	Tilgang og etterspørsel etter rettsvitere 2006-2030.....	56
5.4	Ph.d.-studium i rettsvitenskap: Anbefalinger i NOKUTs rapport.....	58
6	Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo.....	61
6.1	Fakultetsnivået.....	61
6.2	Institutt for kriminologi og rettssosiologi.....	68
6.3	Institutt for privatrett	72
6.4	Institutt for offentlig rett.....	76
6.5	Nordisk institutt for sjørett	81
6.6	Norsk senter for menneskerettigheter.....	84
6.7	Senter for Europarett	89
7	Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen	92
8	Det juridiske fakultet, Universitetet i Tromsø	99
9	Institutt for regnskap, revisjon og jus (BI)	104

10 Fridtjof Nansens Institutt	108
11 Konkluderende oppsummering om kvalitet og relevans	111
12 Anbefalinger og videre oppfølging	114
Referanser	116
Vedlegg 1: Mandat for evaluering av rettsvitenskapelig forskning	117
Vedlegg 2: Evalueringspanelets medlemmer	121
Vedlegg 3: Bestillingsbrev 1	123
Vedlegg 4: Bestillingsbrev 2	133
Vedlegg 5: Leseanvisning for vurdering av innsendte publikasjoner	138
Vedlegg 6: Møteplan for dialog med fagmiljøene	140
Vedlegg 7: Deltakerliste for panelets møter med fagmiljøene	141
Vedlegg 8: Resultatbasert omfordeling i det norske UoH-systemet	143
Vedlegg 9: Oversikt over tidsskrifter	144

1 Evalueringens mål, mandat og gjennomføring

1.1 Panelets sammensetning og vurderingsgrunnlag

Norges forskningsråd har besluttet å evaluere rettsvitenskapelig forskning i Norge. Styret i Divisjon for vitenskap oppnevnte i 2008 et særskilt utvalg for å gjennomføre evalueringen. Evalueringen skal gi grunnlag for videreutvikling av den rettsvitenskapelige forskningen i Norge. Evalueringspanelet har bestått av:

- Professor Palle Bo Madsen, Afdelingen for Privatret, Juridisk Institut, Aarhus Universitet (leder)
- Professor Vagn Greve, Center for kreditret og kapitalmarkedsret, Copenhagen Business School
- Professor Maarit Jänträ-Jareborg, Juridiska institutionen, Uppsala Universitet
- Professor Juha Karhu, Juridisk fakultet, Lapplands universitet
- Professor Lotta Vahlne Westerhäll, Juridiska Institutionen, Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet

Dr. Per Hetland fra forskningsinstituttet NIFU STEP har vært faglig sekretær for panelet.

Panelets arbeid er basert på følgende dokumentasjon:

- Liv Langfeldt og Antje Klitkou, *Faglige og institusjonelle avgrensninger*, NIFU STEP Rapport 1/2009 (danner grunnlag for kapittel 2), Tor Borgar Hansen og Per Hetland, *Rettsvitenskapelig forskning i Norge – fagmiljøer, personell og økonomi*, Internt notat til utvalget mars 2009 (danner grunnlag for kapittel 3 og 5) og Liv Langfeldt, *Norsk rettsvitenskap: Publisering 1998-2007*, Internt notat til utvalget mars 2009 (danner grunnlag for kapittel 4).
- Underlagsmateriale for analyse og vurdering av forskernes faglige produksjon (alle forskere med førstestillingskompetanse i heltidsstillinger inkludert post.doc.) dvs. CV, publikasjonsliste for perioden 01.01.1998-31.12.2007 og to utvalgte faglige arbeider av særlig høy kvalitet (etter eget skjønn). I tillegg ble institusjonene bedt om oversikt over doktorgradsstipendiater 2003-2008. I bestillingsbrev 1er faglig og institusjonell avgrensning beskrevet (Vedlegg 3). Det understrekes at det legges til grunn ”en relativt bred forståelse av faget rettsvitenskap” og at alle ”forskere med rettsvitenskapelig førstestillingskompetanse ved de nevnte institusjonene omfattes av evalueringen” ansatt pr. 31.12.2007. Vår gjennomgang av det innsendte materiale viser at institusjonene har fortolket disse formuleringene på en inkluderende måte. Denne vide forståelsen av rettsvitenskap har også vært utgangspunktet for panelets arbeid. Videre er det slik at publikasjonene ”følger” forskerne, slik at ved endringer i institusjonstilknytning vil publikasjonene bli godskrevet arbeidsplass pr. 31.12.2007. Dette siste forholdet har medført at det bare

i enkelte tilfeller er oppgitt data for avdelinger/institutter. Særlig for Universitetet i Oslo er det slik at flere av forskerne kan ha startet sin karriere på en av enhetene, men fått fast arbeid på en annen av enhetene. De enhetene som fungerer som rekrutteringsbase for andre enheter kan dermed komme urimelig dårlig ut i forhold til andre enheter når det gjelder publisering mv. Det samme problemet eksisterer i mer beskjeden grad når det gjelder personflyt mellom institusjonene. Imidlertid, ettersom tidligere ansatte og forskere tilknyttet i deltidsstillinger og tilsvarende ikke er omfattet av evalueringen, kan man ikke uten videre sammenlikne fagmiljøene som helhet i den undersøkte perioden; undersøkelsene viser kun noe om de som er ansatt på det nåværende tidspunkt i de undersøkte stillingskategorier.

- En egenvurdering skulle representere en kritisk og reflekterende gjennomgang av virksomheten, og peke på de utfordringer fagmiljøet står overfor framover. Forskningsrådet presiserte at egenvurderingen skulle være resultat av en kollektiv prosess i fagmiljøet, og speile bredden av virksomheten som evalueres, se bestillingsbrev 2 (Vedlegg 4). Egenvurderingen skulle i utgangspunktet gjelde den siste seksårsperioden 01.01.2003 - 31.12.2008.
- Intervjuer i juni og september med ledelsen for fagmiljøene, yngste fast ansatte forsker samt representanter for stipendiatene ved fagmiljøet.
- Hvis det har vært følt nødvendig har panelet innhentet supplerende informasjon etter institusjonsmøtene.

Evalueringsrapporten er forelagt miljøene for kvalitetssikring av faktabeskrivelser før ferdigstilling.

1.2 Evalueringens formål

Evalueringen skal gi et bilde av kvaliteten på den rettsvitenskapelige forskningen, vidt definert, som utføres i de utvalgte miljøene vurdert ut fra en internasjonal standard. Evalueringen skal bidra til læring og egenutvikling i forskningsmiljøene og gi innsikt i styrker, svakheter og utfordringer for forskningen innenfor rettsvitenskap. Evalueringen skal være med på å identifisere tiltak som kan bidra til å fremme kvalitet. Evalueringen skal styrke forskningsmiljøenes, Forskningsrådets og departementenes kunnskapsgrunnlag for videreutvikling av den rettsvitenskapelige forskningen.

Evalueringsrapporten skal være offentlig tilgjengelig. Brukerne av rapporten vil være ledelsen og de ansatte ved det enkelte fagmiljø og institusjonsledelsen, samt Forskningsrådet, forskningspolitiske myndigheter, andre fagmiljøer og oppdragsgivere. For å oppnå størst mulig læring fra evalueringen er det viktig at resultatene gjøres kjent.

Forskningsrådet vil bruke evalueringen som grunnlag for sitt arbeid med fagutvikling og kvalitet i forskningen. Den viktigste oppfølgingen vil miljøene selv måtte ta ansvar for gjennom sitt arbeid med fagutvikling, rekruttering og forskeropplæring, forskningsledelse og forskningsorganisering.

1.3 Mandat for evalueringsutvalget

Utvalget skal gi en samlet vurdering av kvaliteten på den rettsvitenskapelige forskningen i Norge, og av de norske fagmiljøene i rettsvitenskap. Kvalitetsvurderingen skal gjøres ut fra en internasjonal standard, hensyn tatt til nasjonale forhold og behov, samt fagmiljøenes tilgang på ressurser (se også vedlegg 1).

Utvalget skal vurdere om det er subdisipliner hvor norsk rettsvitenskapelig forskning står sterkt internasjonalt sett, og tilsvarende om det er vesentlige deler av faget som er svakt dekket. Utvalget skal vurdere forskningens innflytelse og relevans, samt kvaliteten på de publiseringskanalene norske rettsvitere benytter seg av. Utvalget bes om å vurdere måten rettsvitenskapelig forskning er organisert på i Norge.

Evalueringsutvalget kan også ta opp andre problemstillinger enn de som nevnes i mandatet, dersom slike behov avdekkes underveis i evalueringsprosessen.

Utvalgets konklusjoner skal munne ut i anbefalinger om oppfølgingstiltak for fagmiljøene. Utvalget skal også gi anbefalinger på nasjonalt nivå, rettet mot Forskningsrådet og departementene.

Evalueringen av rettsvitenskapelig forskning skal omfatte følgende dimensjoner:

1. Kvalitet og relevans

- Fagmiljøenes og forskergruppens kvalitet
- Forskningens internasjonale posisjon
- Sterke og svake forskningsområder
- Forskningens innflytelse og relevans
 - for det internasjonale forskersamfunnet
 - for norsk samfunns-, nærings- og arbeidsliv

2. Organisering, samarbeid og ph.d.-opplæring

- Forskergrupper og institutter
 - Forskningsledelse og forskningsstrategi
 - Balansen mellom junior- og seniorforskere, mellom kvinner og menn
- Nasjonalt og internasjonalt forskningssamarbeid
 - Samarbeid og arbeidsdeling på nasjonalt nivå
 - Kontakt og samarbeid på internasjonalt nivå
- Rekruttering og fornying
 - Forskermobilitet nasjonalt og internasjonalt
 - ph.d.-opplæringens kapasitet og kvalitet
 - Rekruttering til ph.d., postdoktorstipend og faste stillinger

3. Publisering og formidling

- Nasjonale og internasjonale publiseringskanaler
- Formidling til studenter, brukere og allmennheten

4. Kapasitet og finansiering

- Samlet volum av rettsvitenskapelig forskning i Norge
- Fordeling og bruk av forskningsressurser
- Finansieringsstruktur

5. Anbefalinger og oppfølging

- Anbefalinger rettet mot de evaluerte miljøene og institusjonenes ledelse
- Anbefalinger på nasjonalt nivå, rettet mot Forskningsrådet og departementet

2 Rettsvitenskapelig forskning i det norske FoU-landskap

Kort sammendrag av kapittel 2

Forskningsrådet har valgt ut fem miljøer for evaluering av rettsvitenskapelig forskning. Det er de tre fakultetene som organiserer rettsvitenskap ved universitetene i Oslo, Bergen og Tromsø, samt de rettsvitenskapelige fagmiljøene ved Handelshøyskolen BI og Fridtjof Nansens institutt. De utvalgte miljøene har 332 vitenskapelige/faglig ansatte, av disse har 79 prosent rettsvitenskapelig grunnutdanning. Det er først og fremst de mer tverrfaglige miljøene som har et stort innslag av vitenskapelige/faglige ansatte med annen grunnutdanning.

2.1 Innledning

Forskning og utvikling (FoU) i Norge er organisert innenfor tre sektorer, a) universiteter og høyskoler (UoH-sektoren), b) instituttsektoren og c) næringslivet. Her vil vi konsentrere oss om de to første sektorene. Holder vi forskning i næringslivet utenom, er om lag 55 prosent av FoU-aktivitetene i UoH-sektoren og om lag 45 prosent i instituttsektoren. Denne fordelingen varierer med hensyn på forskningstema og fagdisipliner. Rettsvitenskapelige fag har tradisjonelt en mer beskjeden plass i instituttsektoren, mens UoH-sektoren er for disse fagene helt sentral.

Den nye loven om universiteter og høyskoler som trådte i kraft i 2005, opphevet den formelle arbeidsdelingen mellom universiteter og høyskoler når det gjaldt ansvar for grunnforskning og forskerutdanning. Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) ble etablert 1. januar 2003 som et uavhengig kvalitetssikringsorgan for høyere utdanning. Forskjellen mellom universiteter og høyskoler er først og fremst knyttet til akkrediteringsrettighetene. Universiteter og vitenskapelige høyskoler kan akkreditere utdanningsprogram på alle nivå på egen hånd, mens høyskoler må søke NOKUT om akkreditering på Master og ph.d.-nivå¹.

For rettsvitenskap er det valgt ut fagmiljøer ved tre av landets universiteter, ved en vitenskapelig høyskole som er organisert som selveiende stiftelse og ved ett forskningsinstitutt. De miljøene som inngår i evalueringen omfatter 70 prosent av

¹ “Universities are fully authorised to establish study programmes at all levels, specialised university institutions are authorised to establish study programmes at all levels within specific fields, accredited university colleges are authorised to establish study programmes at Bachelor level (and programmes at Master level in fields where it has obtained an accredited PhD programme), whereas non-accredited institutions are not authorised to establish any programmes on its own”. Liv Langfeldt m.fl., *Evaluation of NOKUT – The Norwegian Agency for Quality Assurance in Education*, 2008:15

rettsviterne i vitenskapelig stilling ved samtlige aktuelle institusjoner. De øvrige 30 prosent av rettsviterne innenfor UoH-sektoren og instituttsektoren, befinner seg ved de øvrige universitetene, vitenskapelige høyskoler, statlige og private høyskoler samt instituttsektoren. De rettsviterne som ikke inngår i evaluering arbeider stort sett som enkeltforskere i mer fler- og tverrfaglige fagmiljøer.

Stillingsstruktur

I UoH-sektoren finner vi et todelt stillingssystem. Det ene systemet er undervisningsorientert og består av 1) høyskolelærer, 2) høyskolelektor/universitetslektor, 3) førstelektor og 4) undervisningsdosent. Dette er et system som primært praktiseres ved de statlige høyskolene, med unntak av universitetslektor som primært brukes ved midlertidige ansettelser ved universitetene. Det andre systemet forutsetter forskningsbasert undervisning og består av 1) førsteamanuensis og 2) professor. Dette siste systemet praktiseres både ved universitetene og de ulike høyskolene og har som hovedkriterium vitenskapelig kompetanse dokumentert gjennom tradisjonelt vitenskapelig arbeid gjennom ordinære vitenskapelige medier. I instituttsektoren finner vi flere stillingssystemer langs en skala mellom to ytterpunkter. I den ene enden finner vi de systemene som langt på vei kopierer UoH-sektoren. Forsker 3 representerer en parallell til høyskolelektor/universitetslektor, Forsker 2 representerer en parallell til førsteamanuensis/førstelektor, mens forsker 1 representerer en parallell til professor (eventuelt dosent). Det er denne tredelte skalaen som er interessant i vårt tilfelle. Tradisjonelt var stillingsstrukturen fram til 1960-tallet tilnærmet en pyramide, med mange på de laveste nivåene og få på toppnivået. Toppstillingene var opprinnelig knyttet til en "lærestol" med bestemte rettigheter og plikter, som bl.a. det å være leder for instituttet/disiplinen/faget. I 1993 ble det innført en ordning med personlig opprykk til professor etter kompetanse ved både universiteter og høyskoler. Hvis man oppnår personlig opprykk medfører det både professortittel og professorlønn. Etter at ordningen med opprykk til professor kom, har dette nærmest snudd den gamle "stillingspyramiden". Professorgruppen er nå den største stillingsgruppen ved universitetene. Bare de statlige høyskolene har en klassisk "stillingspyramide", mens de vitenskapelige høyskolene og de samfunnsfaglige instituttene er i en mellomposisjon.

I tillegg til den nevnte stillingsstrukturen har man i begge sektorer egne rekrutteringsstillinger, dvs. stipendiatstillinger og post.doc.-stillinger. Dette er midlertidige stillinger av normalt 3 til 4 års varighet.² I 2007 utgjorde de fast ansatte i UoH-sektoren 55 prosent, annet personale (post.doc., forskere og leger ved universitetssykehus) utgjorde 21 prosent og rekrutteringspersonale utgjorde 24 prosent.

NOKUTs styre vedtok 2005 å iverksette en revidering av akkreditering av master- og ph.d.-studier i rettsvitenskap ved Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen og

² I forbindelse med innføringen av Kvalitetsreformen ble gradstrukturen ved universiteter og høyskoler endret og doktorgraden ble en treårig ph.d. For øvrig ble cand.mag. erstattet av en treårig bachelorgrad og hovedfaget av en toårig mastergrad (NOU 2000:14).

Universitetet i Tromsø. Her er det først og fremst revideringen av ph.d.-studiene som er relevant. De sakkyndige komiteene har anbefalinger for videre utvikling av studietilbudene. Disse anbefalingene presenteres senere i rapporten, da de utgjør en viktig bakgrunn for fagevalueringen.

I UoH-sektoren har studentinntaket vært viktig for fagmiljøenes størrelse. Som vi viser senere i rapporten har fagmiljøene vokst jevnt de siste 8-10 årene. Vi reiser derfor noen problemstillinger for fagmiljøene knyttet til videre studentvekst og har i den sammenheng brukt prognoser for tilgang og etterspørsel etter rettsvitere for perioden 2006-2030.

Finansieringsstruktur

For UoH-sektoren som helhet består finansieringen av et statlig tildelt grunnbudsjett etter noen retningslinjer (se under) og eksterne bevilgninger (stor sett prosjektbaserte bevilgninger). De eksterne FoU-bevilgningene kommer fra Norges forskningsråd (48 prosent), departementene (24 prosent), næringslivet (11 prosent), andre kilder (11 prosent), EU (4 prosent) og utlandet for øvrig (3 prosent). Tallene i parentes er fra 2007 og er tall for hele UoH-sektoren, det er imidlertid store variasjoner fra fag til fag og institusjon til institusjon. For sektoren som helhet har andelen eksternt finansiert FoU ligget mellom 35-37 prosent de siste årene. Ser vi på de ulike institusjonene/institusjonskategoriene varierer ekstern finansiering fra 8 prosent til 47 prosent i 2007. Den eksterne finansieringen muliggjør både finansiering av flere rekrutteringsstillinger og andre både midlertidige og faste stillinger. Vi kommer tilbake til ekstern finansiering ved de evaluerte miljøene under kapittel 3.2 og 3.3.

Et nytt finansieringssystem har påvirket rammebetingelsene innenfor UoH-sektoren. Finansieringssystemet består av tre ulike komponenter; en basiskomponent, en undervisningskomponent og en forskningskomponent. Undervisningskomponenten utgjør den resultatbaserte finansieringen (RBF). Denne beregnes etter oppnådde resultater målt som avlagte studiepoeng, uteksaminerte kandidater og inn- og utreisende utvekslingsstudenter. Den resultatbaserte omfordelingen (RBO), er en del av forskningskomponenten og beregnes etter relativ resultatoppnåelse. RBO er derfor i prinsippet et null-sum-spill, enhver økning i utbytte for en institusjon medfører en tilsvarende reduksjon for en eller flere andre institusjoner. Eller sagt på en annen måte, hvis alle institusjonene endrer seg i samme retning og i samme takt, vil det ikke medføre noen endringer i resultatoppnåelse.

Instituttsektoren fikk i 2008 et tilsvarende finansieringssystem for den grunnbevilgningen instituttene mottar fra Norges forskningsråd. Denne grunnbevilgningen utgjør for samfunnsvitenskapelige institutter normalt mellom 10 og 20 prosent av total omsetning.

Datagrunnlag

Det gis en oversikt over rettsvitenskapelige miljøers publisering på bakgrunn av både data begrenset til ISI-indekserte tidsskrifter (1998-2007),³ og data fra DBH⁴ som gir en langt bedre dekning av bredden i vitenskaplig publisering enn det ISI-dataene gjør, men som på den annen side er begrenset til UoH-sektoren og en kortere periode (2005-2007). Med bakgrunn i disse to datakildene gis en oversikt over hvilke norske forskningsmiljøer som publiserer innen rettsvitenskap. Vi vil komme tilbake til publikasjonslistene fra de evaluerte miljøene i kapittel 4.

Materialet viser at det er en lang rekke forskningsmiljøer som, i ulik grad, har tilknytning til rettsvitenskap. Med utgangspunkt i informasjon om de organisatoriske enhetene og forskernes utdanningsbakgrunn og publisering gis så et samlet grunnlag for evalueringens avgrensning. Det er flere mulige utgangspunkt for å avgrense omfanget av en fagevaluering.⁵ Rettsvitenskap er her kartlagt langs tre ulike dimensjoner: de organisatoriske enhetene, forskernes utdanningsbakgrunn, samt hvor forskerne publiserer sine arbeider. De konkrete spørsmålene som stilles er:

- Hvilke forskningsinstitusjoner har forskere og faglig ansatte med høyere grads utdanning innen rettsvitenskap? (2.2)
- Hvilke institusjoner publiserer forskning innen rettsvitenskap? (2.3)
- Hvordan kan samlet informasjon om de organisatoriske enhetene, forskernes utdanningsbakgrunn og publisering i faget bidra til å tegne et kart som peker ut de sentrale miljøene i rettsvitenskap, og gi grunnlag for å avgjøre hvordan en evaluering avgrenses? (2.4)

Analysene bygger på tilgjengelige databaser ved NIFU STEP. Under gis en redegjørelse for innhold og begrensninger i disse databasene.

Forskerpersonalregisteret dekker alle med vitenskapelig/faglig stilling ved universiteter og høyskoler (UoH-sektoren), både fast ansatte og ansatte i midlertidige stillinger som eksempelvis stipendiater, i tillegg til forskerpersonalet i instituttsektoren.⁶ Registeret gir bl.a. opplysninger om stilling, stillingsprosent, utdanningsfag, utdanningssted og utdanningsår. Forskerpersonalregisterets data om utdanning er, hovedsakelig, hentet fra ”Akademikerregisteret”. Det innebærer begrensninger med hensyn til hvilken utdanning

³ ISI Thompsons NCR for Norge som dekker artikler med norske forfatteradresser uavhengig av forfatterens institusjonstilknytning, men en mindre del av publiseringen innen samfunnsvitenskap og humaniora.

⁴ Database for høyere utdanning (<http://dbh.nsd.uib.no>).

⁵ Langfeldt, Liv (2004): Bibliometrisk analyse av faggrensene i Norges forskningsråds fagevalueringer. Oslo: NIFU Skriftserie 14/2004.

⁶ Forskerpersonalregisteret dekker imidlertid ikke høyskolelærere (ren undervisningsstilling uten FoU-komponent) ved de statlige høyskolene, og heller ikke timelærere ved noen av institusjonene. Bistillinger er ikke inkludert i Forskerpersonalregisteret, med unntak av Professor II. Kun personale med minimum 40 prosent stilling som deltar i FoU er med i registeret.

som dekkes. Akademikerregisteret omfatter høyere grads utdanning ved norske læresteder, men ikke personer uten høyere grads utdanning eller med slik utdanning fra læresteder i andre land. Opplysninger om utdanningen til disse gruppene foreligger i Forskerpersonalregisteret i den grad institusjonene rapporterer disse opplysningene til NIFU STEP.⁷ Tabell 2.1 viser at av de 382 som i Forskerpersonalregisteret er registrert med opplysninger om utdanning innen rettsvitenskap, er det 28 som er oppført med utenlandsk utdanning og 14 med ukjent utdanningssted. For øvrig har alle andre som er registrert med utdanning i rettsvitenskap utdanning fra tre av de største norske universitetene.

Tabell 2.1 Vitenskapelig/faglig personale¹ i UoH- og instituttsektoren 2007 etter utdanningsfag og utdanningssted – avgrenset til personale med opplysninger om utdanning i rettsvitenskap²

Utdanningsfag	UiO	UiB	UiT	NTNU	Utlandet	Ukjent	Totalt
Rettsvitenskap og kriminologi	224	63	33	0	26	14	360
Kriminologi (kategori under Rettsvitenskap og kriminologi)	20	0	0	0	2	0	22
Total	244	63	33	0	28	14	382

¹ Vitenskapelige assistenter er inkludert i tabellen.

² I Langfeldt and Klitkou, "Faglige og institusjonelle avgrensninger", 2009 er det registrert 364 personer med rettsvitenskapelig utdanning. På bakgrunn av tilleggsopplysninger fra det Juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo, er utdanningsopplysninger for 18 personer korrigeret. De fleste av disse har rettsvitenskapelig utdanning fra utlandet. Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret

I analysene av hvilke miljøer som publiserer innen rettsvitenskap, har vi her benyttet to ulike publiseringsdatabaser – data på individnivå fra ISI Thompson, samt aggregerte publiseringsdata fra Database for høyere utdanning (DBH). ISI Thompson er en internasjonal publiseringsdatabase som dekker all publisering i over 10 000 tidsskifter. Basen har imidlertid langt lavere dekning av publisering innen humaniora og samfunnsvitenskap enn innen andre fagområder hvor hoveddelen av publisering er i internasjonale tidsskrifter. Innen humaniora og samfunnsvitenskap er en god del av publiseringen nasjonal og i bokform og dekkes ikke av ISI-data. I tillegg til ISI Thompson har vi derfor benyttet publiseringsdata fra DBH. Publikasjonsdataene fra DBH dekker i prinsippet all vitenskapelig publisering, også den som er i nasjonale publiseringskanaler og i bokform. Publikasjonsdataene i DBH omfatter imidlertid kun UoH-sektoren og foreløpig kun perioden 2004-2007. Dataene fra 2004 er dessuten såpass mangelfulle at kun data for perioden 2005-2007 er benyttet. Under redegjøres det mer for fagkategoriene i de to databasene og hvordan analysene er avgrenset.

Publiseringsdata fra ISI Thompson

I denne delen av studien har vi benyttet ISI Thompsons *National Citation Report* (NCR) for Norge for perioden 1998-2007. Basen dekker alle ISI-indekserte artikler som har en eller flere norske forfatteradresser. Søkene i basen er avgrenset til tidsskrifter som av ISI

⁷ Enten ved rapporteringen av personale fra sentraladministrasjonen til Forskerpersonalregisteret, eller for eksternt finansiert personale via spørreskjemaene for FoU-statistikken.

Thompson er kodet under rettsvitenskap. Som vi kommer tilbake til er ISI Thompson lite uttømmende for rettsvitenskap. I tillegg til fagkategoriene i NCR, har vi også benyttet fagkategoriene i ISI Thompsons *Journal Performance Indicators* (JPI) da disse i noen tilfeller er mer finmasket. (I vedlegg 1 i Langfeldt og Klitkou 2009 gis en oversikt over hvilke tidsskrift som er inkludert i de ulike fagkodene som er benyttet, mer presist de tidsskriftene som vi har funnet norske forfatteradresser i, og som derfor er inkludert i analysen).

I analysen er artiklene med norske forfatteradresser fordelt etter institusjonsadresser. Analysene er altså på institusjonsnivå, samt fordelt på grunnenhet (avdeling, institutt, senter etc.) i den grad det er opplysninger om grunnenhet. I tillegg har vi også undersøkt enkeltforfattere med en vesentlig produksjon i faget mht hvilke grunneheter disse er tilknyttet. Her har vi konsultert Forskerpersonalregisteret og institusjonenes nettsider for å sikre at miljøer som har forskere med en vesentlig produksjon i faget, fanges opp i analysen selv når forfatterens institutt-/sentertilknytning ikke er registrert i tidsskriftene.

Publiseringsdata fra DBH

Institusjonene i UoH-sektoren rapporterer sin publiseringsvirksomhet til DBH som grunnlag for RBO-komponenten. Innrapporteringen dekker all publisering i kanaler som vurderes som vitenskapelig, enten publiseringen er i bokform eller i tidsskrifter. For samfunnsvitenskap og humaniora innebærer dette at DBH dekker langt flere publiseringskanaler enn ISI Thompson.

Fagkoding av publiseringskanalene som er benyttet i denne studien har to kilder. Hvert tidsskrift i databasen er tilordnet en fagkode som resultat av de vurderinger som er gjort i de ulike faggruppene i Universitets- og høyskolerådet (UHR). Når det gjelder utgivelser i bokform, er fagkategoriseringen utført ved NIFU STEP som ledd i kvalitetssikringen av datagrunnlaget for den årlige prosessen med å nominere til ”nivå 2”⁸. Fagkategoriseringen av utgivelser i bokform er basert på fagtilhørighet som signaliseres gjennom institutt navn, samt publikasjonstitlene.

Dataene som er benyttet, er på aggregert nivå, dvs. lister som viser vektete antall publikasjoner per institusjon/grunnenhet per publiseringskanal. Vi har ikke hatt tilgang til tilsvarende data på individnivå (dvs. med enkeltpublikasjoner og forfatternavn).

⁸ Publiseringskanalene er inndelt i to nivåer, der nivå 2, som maksimalt kan omfatte 20 prosent av publiseringen innen faget (beregnet ut både tidsskrift- og bokpublisering), gir høyere uttelling enn nivå 1.

2.2 Hvilke forskningsmiljøer har fagpersonale med utdanning i rettsvitenskap?

Forskerpersonalregisteret omfatter 382 personer med høyere grads utdanning innen rettsvitenskap og kriminologi. Av disse er 300 (79 prosent) ansatt ved universiteter og vitenskapelige høyskoler, 60 ved høyskoler og 22 ved forskningsinstitutter. Miljøet ved UiO er klart størst med 163 faglig ansatte med utdanning i faget. Bergen er nest størst med 63 rettsvitere, og UiT tredje størst med 37 rettsvitere. BI, UiS, Høgskolen i Oslo og Høgskolen i Lillehammer har hver mellom 7 og 15 ansatte registrert med utdanning i faget. Ut over dette er det 24 institusjoner i UoH-sektoren som har 1 til 6 rettsvitere. I denne oversikten har vi tatt med alle rettsvitere ved institusjonene, i kapittel 2.4 ser vi nærmere på antall rettsvitere ved de evaluerte fagmiljøene.

Tabell 2.2 viser hvilke grunneheter ved institusjonene rettsviterne er tilknyttet. Til sammen er det 10 grunneheter som har fem eller flere rettsvitere. Av disse er 6 ved UiO. De resterende miljøene befinner seg ved UiB, UiT, BI og Høgskolen i Oslo.

I instituttsektoren har Fridtjof Nansens institutt (FNI) og Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA) flest ansatte med utdanning i faget, henholdsvis 4 og 3. Forøvrig er det 13 miljøer i instituttsektoren som har 1-2 faglig ansatte registrert med utdanning i faget (tabell 2.3).

Tabell 2.2 Vitenskapelig/faglig personale med utdanning innen rettsvitenskap/kriminologi, UoH-sektor, enheter med minimum 5 rettsvitere/kriminologer, antall ansatte 2007.

Lære- sted	Institutt	Topp- stilling	Første- stilling	Forsker/ post.doc	Undervis- nings- stilling	Rekrut- terings- stilling	Total
UiB	Juridisk fakultet - UiB	15	13		11	21	60
UiO	Institutt for privatrett	15	5	4	3	29	56
UiO	Institutt for offentlig rett	17	5	1		21	44
UiT	Juridisk fakultet – forskningsdel	5	9		5	16	35
UiO	Institutt for kriminologi og retts sosiologi	4	1	7		6	18
UiO	Norsk senter for menneskerettigheter	1	2	10		3	16
BI	Institutt for regnskap, revisjon og jus	3	4		5	3	15
UiO	Nordisk institutt for sjørett	4	2			9	15
HiOslo	Avd. for samfunnsfag		4		4		8
UiO	Senter for europe rett	2				4	6
Totalt ved enheter med minimum 5 rettsvitere/kriminologer		66	45	22	28	112	273

Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret.

Toppstilling omfatter: Professor; Forsker 1.

Førstestilling omfatter: Førstemanuensis; Høgskoledosent; Faglig leder; Førstelektor; Forsker 2.

Forsker/post.doc. omfatter: Forskere (utenom Forsker 1 og 2); postdoktorstipendiater

Undervisningsstilling omfatter: Amanuensis; Universitetslektor; Høgskolelektor

Rekrutteringsstilling omfatter: Stipendiater og vitenskapelige assistenter.

Tabell 2.3 Faglig personale med utdanning innen rettsvitenskap/kriminologi, etter stillingstype og institusjon, antall ansatte instituttsektoren 2007.

Institusjon	Forsker 1 nivå	Forsker 2 nivå	Post.doc.	Forsker 3 nivå	Rekrutteringsstilling	Total
Fridtjof Nansens institutt		3		1		4
NOVA	1	2				3
Forskningsstiftelsen Fafo	1			1		2
Institutt for fredsforskning				1	1	2
Arbeidsforskningsinstituttet as	1					1
Bioforsk	1					1
Sintef teknologi og samfunn, Trondheim	1					1
Institutt for samfunnsforskning					1	1
Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress				1		1
Norges vassdrags- og energidirektorat				1		1
Norsk institutt for kulturminneforskning				1		1
Norsk senter for studier av problematferd og innovativ praksis				1		1
Riksarkivet				1		1
Statens institutt for rusmiddelforskning				1		1
Statistisk sentralbyrå					1	1
Totalt instituttsektoren	5	5	0	9	3	22

Kilde: Forskerpersonalregisteret.

Note: Institusjonene har ulike stillingsstruktur. I registeret er stillingene tildelt nivåkategori ut fra stillingstekst, opplysninger om institusjonenes stillingsstruktur og forskernes utdanningsnivå, ansiennitet og evt. bistillinger i UoH-sektoren. Forsker 1 omfatter Forsker 1 og stillinger på antatt tilsvarende nivå. Forsker 2 omfatter Forsker 2 og stillinger på antatt tilsvarende nivå. Forsker 3 omfatter Forsker 3 og stillinger på antatt tilsvarende nivå. Post.doc. omfatter postdoktorstipendiater. Rekrutteringsstilling omfatter stipendiater og vitenskapelige assistenter.

2.3 Hvilke forskningsmiljøer publiserer innen rettsvitenskap?

Innen rettsvitenskap og kriminologi er publiseringen i ISI-indekserte tidsskrifter sparsom. I ti-årsperioden som er studert er det publisert 65 artikler med norske forfatteradresser i tidsskrifter innen disse fagkategoriene. 57 av de 65 artiklene har forfatteradresse i UoH-sektoren, 17 i instituttsektoren og 3 har ikke adresse ved noen forskningsinstitusjon. Samlet sett synes ikke ISI-indekserte tidsskrifter innen rettsvitenskap og kriminologi å være noen sentral publiseringskanal for norske rettsvitere. I UoH-sektoren ser vi imidlertid en fordobling av denne typen publisering innen rettsvitenskap og kriminologi fra den første til den siste femårsperioden som er studert.

De kommende tabeller omfatter ikke Fridtjof Nansens institutt, da instituttet ikke er en del av UoH-sektoren.

Tabell 2.4. viser de rettsvitenskapelige publikasjonenes fordeling på publikasjonsform og institusjon. Når vi lar en bok telle som tilsvarende 5 artikler, er det i perioden 2005 til 2007 publisert 179 artikler i antologier, 472 artikler i tidsskrifter og 228 ”artikkelekvivalenter” i monografiform⁹. For mer om artikkelkvivalenter se kap. 4.1. UiO står for den desidert største delen av dette (555 av 879 artikkelekvivalenter). Samlet står de tre universitetene med et juridisk fakultet for 92 prosent av artikkelekvivalentene innen rettsvitenskap. Utover dette er det først og fremst BI som utpeker seg med 22 artikkelekvivalenter i perioden.

⁹ Panelet vet at en bok teller som tilsvarende 5 artikler i det norske systemet, men vil likevel peke på at denne omregningsfaktoren er problematisk i et fag som publiserer mye i monografier. Ofte vil det være slik at større monografier medfører en betydelig større arbeidsinnsats enn 5 artikler.

Tabell 2.5 viser publikasjonspoeng fordelt på år og institusjon. Det samme mønsteret mht dominerende institusjoner framtrer her. Vi ser videre at det er en klar økning i antall publikasjonspoeng fra 2005 til 2007.

Tabell 2.6 viser hvilke grunnenheter ved institusjonene som står for publikasjonene. Flere av de ulike instituttene ved Det juridiske fakultet ved UiO har publiseringsvirksomhet som er større enn den samlede publiseringsvirksomheten ved de juridiske fakultetene ved UiB og UiT. Ved UiB er imidlertid en stor del av artikkelkvivalentene ikke fordelt på fakultet (fakultetet er grunnenheten innen jus ved UiB). Ut over de juridiske fakultetene ved universitetene er kun ett miljø registrert med minst 6 artikkelkvivalenter i perioden: Institutt for økonomi og ledelsesfag ved Norsk hotellhøgskole/UiS. Enheter med under 6 artikkelkvivalenter har til sammen produsert 71 artikkelkvivalenter. Som nevnt mangler en god del av publikasjonene registrering på grunnenhet. Ved UiB mangler 103 artikkelkvivalenter institutttilknytning, og ved BI mangler alle de 22 artikkelkvivalentene institutttilknytning.

Tabell 2.4 Publikasjoner innen rettsvitenskap 2005-2007 etter publikasjonsform og institusjon, vektet for samforfatterskap og publikasjonsform.

Institusjon	Antologiartikler (1=1)	Monografier (1=5)	Periodika- artikler (1=1)	Totalt
Universitetet i Oslo	131,7	151,7	271,4	554,7
Universitetet i Bergen	33,0	55,0	97,7	185,7
Universitetet i Tromsø	8,0	21,7	37,8	67,5
Handelshøyskolen BI	1,0		20,7	21,7
Universitetet i Stavanger			14,0	14,0
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet			7,3	7,3
Universitetet for miljø- og biovitenskap	0,5		6,7	7,2
Diakonhjemmet høgskole			5,0	5,0
Det teologiske menighetsfakultet			3,0	3,0
Høgskolen i Bergen	2,5			2,5
Høgskolen i Bodø	1,0		1,0	2,0
Høgskolen i Lillehammer			2,0	2,0
Høgskolen i Nesna			1,5	1,5
Universitetet i Agder			1,0	1,0
Høgskolen i Hedmark			1,0	1,0
Høgskolen i Oslo			1,0	1,0
Høgskolen i Telemark			1,0	1,0
Høgskolen i Volda	1,0			1,0
Totalt	178,7	228,3	472,0	879,0

Kilde: DBH. Samforfattede publikasjoner er fordelt mellom institusjonene.

Tabell 2.5 *Antall publikasjonspoeng* innen rettsvitenskap 2005-2007 etter år og institusjon*

Institusjon	2005	2006	2007	Total
Universitetet i Oslo	183,6	243,8	201,3	628,6
Universitetet i Bergen	53,9	78,2	82,2	214,3
Universitetet i Tromsø	21,0	18,0	33,1	72,1
Handelshøyskolen BI	8,5	4,0	9,8	22,4
Universitetet i Stavanger	2,0	7,5	8,5	18,0
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet	3,0	0,3	6,0	9,3
Universitetet for miljø- og biovitenskap	2,0	4,5	2,5	9,0
Det teologiske menighetsfakultet	1,0		6,0	7,0
Diakonhjemmet høgskole			7,0	7,0
Høgskolen i Hedmark			3,0	3,0
Høgskolen i Oslo			3,0	3,0
Høgskolen i Nesna		1,5	1,0	2,5
Høgskolen i Lillehammer	1,0	1,0		2,0
Høgskolen i Bergen			1,8	1,8
Høgskolen i Bodø		0,7	1,0	1,7
Universitetet i Agder		1,0		1,0
Høgskolen i Telemark		1,0		1,0
Høgskolen i Volda			0,7	0,7
Total	276,0	361,6	366,8	1004,4

Kilde: DBH. *Se vedlegg 8 for forklaring av publikasjonspoeng.

Tabell 2.6 Publikasjoner innen rettsvitenskap 2005-2007, etter institusjon og grunnenhet/avdeling vektet for samforfatterskap og publikasjonsform.

Institusjon	Det juridiske fakultet**	Institutt for privat rett	Nordisk institutt for sjørett	Institutt for offentlig rett	IKRS*	SMR*	Institutt for rettsinformatikk	NHS*	Sum for enheter m/minst 6 publikasjoner	Sum for enheter m/under 6 publikasjoner	Uten spesifisert grunnenhet	Totalt
Universitetet i Oslo		140,0	114,0	107,7	77,3	65,2	16,2		520,3	26,4	8,0	554,7
Universitetet i Bergen	75,5								75,5	6,8	103,3	185,6
Universitetet i Tromsø	58,7								58,7	5,8	3,0	67,5
Handelshøyskolen BI											21,7	21,7
Universitetet i Stavanger								8,0	8,0	6,0		14,0
NTNU										6,3	1,0	7,3
UMB										7,2		7,2
Diakonhjemmet høgskole										5,0		5,0
Det teologiske menighetsfakultet											3,0	3,0
Høgskolen i Bergen										2,5		2,5
Høgskolen i Bodø										1,0	1,0	2,0
Høgskolen i Lillehammer											2,0	2,0
Høgskolen i Nesna										1,0	0,5	1,5
Universitetet i Agder											1,0	1,0
Høgskolen i Hedmark										1,0		1,0
Høgskolen i Oslo										1,0		1,0
Høgskolen i Telemark											1,0	1,0
Høgskolen i Volda										1,0		1,0
Totalt	134,2	140,0	114,0	107,7	77,3	65,2	16,2	8,0	662,4	71,0	145,5	878,9

Kilde: DBH. Vektig publ.form: Antologiartikler og periodikaartikler = 1, Monografier = 5. Samfattede publikasjoner er fordelt mellom institusjonene.

** Der dette er laveste oppgitte nivå.

* IKRS: Institutt for kriminologi og rettssosiologi

SMR: Norsk senter for menneskerettigheter/Institutt for menneskerettigheter

NHS: Norsk hotellhøgskole - Institutt for økonomi og ledelsesfag

2.4 Fagevalueringen av rettsvitenskap – avgrensning

Innen rettsvitenskap er det enheter ved de eldste universitetene som peker seg ut med klare fagprofiler. Samlet har enhetene ved Det juridiske fakultet ved UiO 147 faglig ansatte med utdanningsbakgrunn innen rettsvitenskap/kriminologi, hvorav 58 i førstestilling/-toppstilling, og til sammen 520 publikasjoner registrert i DBH. Dette fakultetet har dermed en stor andel av fagpersonalet innen faget (38 prosent).¹⁰ Det juridiske fakultet ved UiB har også en betydelig størrelse med 60 faglig ansatte med utdanningsbakgrunn fra rettsvitenskap/kriminologi, hvorav 28 i førstestilling/toppstilling, og 76 publikasjoner registrert i DBH. Det juridiske fakultet ved UiT er noe mindre med 35 faglig ansatte med utdanningsbakgrunn innen rettsvitenskap/kriminologi, hvorav 14 i førstestilling/-toppstilling, og 59 publikasjoner registrert i DBH.

I instituttsektoren peker Fridtjof Nansens institutt (FNI) seg ut med fire rettsvitere, hvorav 3 på topp-/førstestillingsnivå, og 8 artikler i tidsskrifter kategorisert under rettsvitenskap av ISI Thompson. Av de sju forskerne med norsk adresse som har bidradd til minst 3 artikler i rettsvitenskapstidsskrifter (ISI Thompson) er to tilknyttet FNI. De fire rettsviterne er del av en stab på totalt 28 faglig ansatte ved FNI. Hovedtyngden er statsvitere (14), mens resten er spredd på ulike samfunnsvitenskapelige, humanistiske og naturvitenskapelige fag. Rettsviterne er den nest største gruppen.

Oppsummert er følgende miljøer valgt ut til fagevalueringen i rettsvitenskap:

Tabell 2.7 *Institusjoner som er inkludert i evalueringen og forkortelser*

INSTITUSJON	FAKULTET	INSTITUTTER/"FAGMILJØ"
UNIVERSITETER		
• Universitetet i Oslo (UiO)	Det juridiske fakultet	1. Institutt for kriminologi og rettssosiologi (IKRS) 2. Institutt for privatrett (IFP) 3. Institutt for offentlig rett (IOR) 4. Nordisk institutt for sjørett (NIFS) 5. Norsk senter for menneskerettigheter (SMR) 6. Senter for europarett (SEU)
• Universitetet i Bergen (UiB)	Det juridiske fakultet	7. Det juridiske fakultet
• Universitetet i Tromsø (UiT)	Det juridiske fakultet	8. Det juridiske fakultet
VITENSKAPELIGE HØGSKOLER		
• Handelshøyskolen BI		9. Institutt for regnskap, revisjon og jus
INSTITUTTER		
• Fridtjof Nansens Institutt (FNI)		10. FNI

Kilde: Bestillingsbrev 1. Vedlegg 2 – Norges Forskningsråd 12.06.2008

¹⁰ Det er samlet 364 faglig ansatte i UoH-sektoren og instituttsektoren med utdanning i rettsvitenskap/kriminologi (jf. tabeller i kap 2). Med 137 faglig ansatte står de aktuelle enhetene ved UiO for 38 prosent av disse.

3 Rettsvitenskapelig forskning i Norge – personell og økonomi

Kort sammendrag av kapittel 3

Blant det vitenskapelige personale har 26 prosent toppstilling, 39 prosent mellomstilling og 35 prosent er i stipendiatstilling. Totalt sett er kvinnene sterkest representert i stipendiatstillingene med en kvinneandel på 51 prosent, mens kvinneandelen i mellom- og toppstillinger er henholdsvis 29 prosent og 24 prosent. Gjennomsnittsalder for de samme stillingskategoriene varierer fra 47,7 til 61,6 år for toppstillingene, fra 36,8 til 50,5 for mellomstillingene, mens stipendiatstillingene varierer fra 32,4 til 41,7 år. Flere av fagmiljøene står foran et generasjonsskifte. Andelen med doktorgrad for mellomstillinger og toppstillinger varierer fra 29 prosent til 100 prosent, med et snitt på 71 prosent.

Det har vært en jevn vekst i det faglige personalet etter 1997, fra 1997 til 2007 har de vitenskapelige stabene ved de evaluerte miljøene økt med om lag 89 prosent. Størst har økningen vært for forskningsrådsfinansiert personale.

3.1 Innledning

I dette kapittelet vil vi ta for oss to tema: a) personale i miljøene som inngår i evalueringen og b) de økonomiske rammebetingelsene til rettsvitenskapelig forskning i Norge. For fagevalueringen av rettsvitenskap er følgende spørsmål av interesse og belyses i dette kapittelet:

1. Hvordan er de rettsvitenskapelige miljøene bemannet og hvordan har bemanningen utviklet seg over tid?
2. Hvordan er forholdet mellom fast ansatte versus midlertidig ansatte?
3. Hvor mange rekrutteringsstillinger har miljøene og hvordan er disse finansiert?
4. Hvordan har finansieringen utviklet seg over tid?
5. Hvordan er forholdet mellom basisbevilgning versus ekstern finansiering?

Kapittelet gir en oversikt over fagpersonale i UoH-sektoren og i instituttsektoren med utdanningsbakgrunn innen rettsvitenskap (basert på opplysninger i Forskerpersonalregisteret fra 2007).

Dette kapittelet presenterer og kommenterer fagmiljøenes økonomiske og personalmessige rammebetingelser. Følgene data fra NIFU STEPs registre inngår i analysen:

1. Personale i miljøene som skal inkluderes i evalueringen: FoU-personale etter stillingsnivå, utdanningsnivå/dr.grad, alder og kjønn (data for 2007, omfatter både UoH og instituttsektoren). Her benyttes data fra forskerpersonalregisteret som dekker alle

vitenskapelige/faglige stillinger ved universiteter og høyskoler, både fast ansatte og ansatte i midlertidige stillinger (eksempelvis stipendiater), samt forskerpersonale i instituttsektoren.

- De økonomiske rammebetingelsene til miljøene som skal inkluderes i evalueringen: FoU-utgifter i faget etter finansieringskilder og andel ekstern finansiering sammenliknet med andre fag på fagområdet i UoH-sektoren (2007). (I instituttsektoren er forskningen for flerfaglig til å kodes etter fag, alle data er derfor for hele institusjonen.).

I tillegg benyttes tallmateriale framskaffet av Forskningsrådet som viser bevilgninger til fagene fordelt på virkemiddel.

I kapittelet har vi betraktet de utvalgte institusjonene/miljøene som rettsvitenskapelige fagmiljøer med ett unntak. Fridtjof Nansens Institutt (FNI) er et forskningsinstitutt som arbeider innenfor internasjonal miljø-, ressurs- og energipolitikk med utgangspunkt i en bredt sammensatt fagstab. I noen tabeller er derfor FNI behandlet som en enhet, mens i andre tabeller er kun rettsviterne ved FNI presentert.

3.2 Personale i miljøene som inngår i evalueringen

I det videre vil vi avgrense oss til å se nærmere på de vitenskapelig ansatte som er tilsatt ved de miljøene som er valgt ut til denne evalueringen. Analysen omfatter alle vitenskapelig ansatte i miljøene, uavhengig av om de er blant de (142) som har levert inn CVer, publikasjonslister og arbeider til vurdering eller ikke (dvs. også de som ikke direkte omfattes av evalueringen inngår i analysen).

Tabell 3.1 Antall vitenskapelig/faglig ansatte og ansatte med rettsvitenskapelig utdanning i 2007 etter institusjon og grunnenhet

Lære- sted	Enhet	Totalt antall vit. ansatte ved enheten	Rettsvitere	Prosent
UiB	Juridisk fakultet	63	60	95
UiO	Institutt for kriminologi og retts sosiologi (IKRS)	26	18	69
	Institutt for privatrett (IFP) ¹	58	53	91
	Institutt for offentlig rett (IOR)	45	44	98
	Nordisk institutt for sjørett (NIFS)	13	13	100
	Norsk senter for menneskerettigheter (SMR)	25	15	60
	Senter for europarett (SEU)	4	4	100
<i>Universitetet i Oslo totalt</i>		<i>171</i>	<i>147</i>	<i>86</i>
UiT	Juridisk fakultet	38	35	92
BI	Institutt for regnskap, revisjon og jus	33	15	45
	Fridtjof Nansens Institutt (FNI)	27	4	15
Totalt		332	261	79

¹ Institutt for privatrett omfatter Senter for rettsinformatikk og Avdeling for forvaltningsinformatikk.

Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret

Til sammen er det altså 261 vitenskapelig ansatte med en høyere rettsvitenskapelig utdanning, d.v.s. enten innenfor rettsvitenskap eller kriminologi og rettssosiologi ved de 10 utvalgte miljøene. I dette utvalget finner vi 12 personer med utdanning innenfor kriminologi. Samtlige av disse er tilsatt ved Institutt for kriminologi og rettssosiologi (IKRS) ved Universitet i Oslo. Rent generelt ber NIFU STEP institusjonene ta ut personale som er i permisjon når de melder tilbake antall ansatte, dette ble ikke gjort for UiO i 2007. Om de andre institusjonene har gjort dette, har vi ikke opplysninger om. Vi har derfor brukt det personale som er meldt inn.

Til sammen utgjorde de 261 rettsviterne en andel på 79 prosent av de vitenskapelig ansatte ved de utvalgte institusjonene. I tillegg var 32 vitenskapelige assistenter tilsatt ved miljøene i 2007, en ved FNI og de øvrige ved Universitetet i Oslo (UIO). Etter kommentarrunden har vi valgt å ta disse ut av oversiktene over det vitenskapelige/faglige personalet. De fleste vitenskapelige assistenter har ikke fullført mastergrad og det ville derfor gitt et uheldig bilde av personalets sammensetning hvis disse hadde vært inkludert i tabell 3.1 til 3.6. I tabell 3.7 samt figur 3.1 er de imidlertid inkludert, da vi her tar for oss finansieringskildenes betydning og ikke personalets sammensetning.

Tabell 3.1 viser at ved de fleste miljøene som inngår i evalueringen, var mer enn halvparten av det vitenskapelige/faglige personalet rettsvitere i 2007. Unntakene er Fridtjof Nansens institutt og Institutt for regnskap, revisjon og jus ved Handelshøyskolen BI, som begge er tverrfaglige institusjoner. Ved Institutt for regnskap, revisjon og jus utgjorde rettsviterne den største utdanningsgruppen med 45 prosent av det vitenskapelige/faglige personalet, økonomene var nest største gruppe med en tredjedel av personalet. Nesten halvparten av forskerpersonalet ved Fridtjof Nansens institutt i 2007 hadde statsvitenskapelig utdanning. Rettsviterne var den nest største personalgruppen ved dette instituttet med 15 prosent av det totale forskerpersonalet.

Ser vi nærmere på hvordan det vitenskapelige/faglige personalet ved de utvalgte enhetene er fordelt på stillingskategorier, framkommer følgende tabell:

Tabell 3.2 Vitenskapelig/faglig personale ved de utvalgte miljøene i 2007 etter stillingskategori og institusjon. Prosentfordelt etter stillingskategori.

Lære- sted	Enhet	Topp- stilling	Mellom- stilling	Stipen- diater	Sum	N
UiB	Juridisk fakultet	24	40	37	100	(63)
UiO	Institutt for kriminologi og rettssosiologi (IKRS)	27	42	31	100	(26)
	Institutt for privatrett (IFP)	29	22	48	100	(58)
	Institutt for offentlig rett (IOR)	44	9	47	100	(45)
	Nordisk institutt for sjørett (NIFS)	38	8	54	100	(13)
	Norsk senter for menneskerettigheter (SMR)	12	72	16	100	(25)
	Senter for europarett (SEU)	50	0	50	100	(4)
	Universitetet i Oslo totalt	32	27	41	100	(171)
UiT	Juridisk fakultet	18	37	45	100	(38)
BI	Institutt for regnskap, revisjon og jus	21	70	9	100	(33)
	Fridtjof Nansens Institutt (FNI)	15	74	11	100	(27)
Totalt		26	39	35	100	(332)

¹Toppstilling omfatter: Professor; Forsker 1 i instituttsektoren; Seniorforsker; Instituttleder og Dekan. Professor II er ikke inkludert i tabellen. Ved de utvalgte miljøene var det registrert 13 professor II i 2007.

²Mellomstilling omfatter: Førsteamanuensis; Post.doc. uavhengig av finansiering; Førstelektor; Amanuensis; Forsker II og Forsker III i instituttsektoren uavhengig av finansiering og Universitetslektor.

Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret

Om lag en fjerdedel av det vitenskapelige/faglige personalet ved de utvalgte enhetene innehadde en toppstilling i 2007. Andelen i mellomstilling var totalt sett større enn andelen stipendiater. Ser vi kun på de 261 rettsviterne, er det totale bildet omtrent det samme som for enhetene totalt. Andelen i førstestilling blant rettsviterne var 28 prosent, mellomstilling 33 prosent og stipendiatstilling 39 prosent.

Når det gjelder kjønnsfordelingen i personalet ved de ulike miljøene, er denne vist i tabell 3.3.

Tabell 3.3 *Kvinner blant vitenskapelig/faglig personale ved de utvalgte miljøene innenfor rettsvitenskap i 2007 etter enhet og kjønn. Antall og prosent.*

Lære- sted	Enhet	Totalt antall vit. ansatte ved enheten	Kvinner	Kvinne- andel (%)
UiB	Juridisk fakultet	63	19	30
UiO	Institutt for kriminologi og rettssosiologi (IKRS)	26	16	62
	Institutt for privatrett (IFP)	58	20	34
	Institutt for offentlig rett (IOR)	45	17	38
	Nordisk institutt for sjørett (NIFS)	13	5	38
	Norsk senter for menneskerettigheter (SMR)	25	7	28
	Senter for europarett (SEU)	4	1	25
Universitetet i Oslo totalt		171	66	39
UiT	Juridisk fakultet	38	18	47
BI	Institutt for regnskap, revisjon og jus	33	8	24
	Fridtjof Nansens Institutt (FNI)	27	6	22
Totalt		332	117	35

Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret

Totalt var 35 prosent av de ansatte ved enhetene utvalgt for evaluering innenfor rettsvitenskap kvinner i 2007. Kvinneandelen var lavest ved BI og på FNI, mens universitetet i Tromsø og Institutt for kriminologi og rettssosiologi ved Universitetet i Oslo hadde vesentlig høyere kvinneandel enn gjennomsnittet.

Tabell 3.4 Kvinneandel blant vitenskapelig/faglig personale ved de utvalgte miljøene i 2007 etter stillingskategori og institusjon. Prosent.

Lære- sted	Enhet	Topp- stilling ¹	Mellom- stilling ²	Stipen- diater	Totalt
UiB	Juridisk fakultet	13	36	35	30
UiO	Institutt for kriminologi og retts sosiologi (IKRS)	71	55	63	62
	Institutt for privatrett (IFP)	12	8	61	34
	Institutt for offentlig rett (IOR)	30	50	43	38
	Nordisk institutt for sjørett (NIFS)	20	0	57	38
	Norsk senter for menneskerettigheter (SMR)	33	22	50	28
	Senter for europarett (SEU)	0	-	50	25
	Universitetet i Oslo totalt	28	28	54	39
UiT	Juridisk fakultet	43	36	59	47
BI	Institutt for regnskap, revisjon og jus	14	26	33	24
	Fridtjof Nansens Institutt (FNI)	0	20	67	22
	Totalt	24	29	51	35

¹Toppstilling omfatter: Professor; Forsker 1; Seniorforsker; Instituttleder og Dekan. Professor II er ikke med i tabellen. Av 13 registrerte professor II ved de utvalgte miljøene, var 3 kvinner i 2007.

²Mellomstilling omfatter: Førsteamanuensis; Post.doc. uavhengig av finansiering; Førstelektor; Amanuensis; Forsker II og Forsker III uavhengig av finansiering og Universitetslektor.

Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret

En nærmere fordeling av kvinneandeler på stillingskategori gir et mer nyansert bilde av situasjonen ved enhetene. Totalt sett er kvinnene sterkest representert blant stipendiatene med en kvinneandel på 51 prosent, mens kvinneandelen i mellom- og toppstillinger er henholdsvis 29 prosent og 24 prosent. Flere enheter utmerker seg i forhold til kjønnsfordelingen. Ved Institutt for kriminologi og retts sosiologi, var hele 71 prosent av toppstillingene besatt av kvinner i 2007, mens Senter for europarett og Fridtjof Nansen institutt ikke hadde kvinner i toppstilling. Som vist i andre tabeller er det ved Senter for europarett få ansatte i toppstilling.

To enheter hadde spesielt høye kvinneandeler for mellomstillingene, Institutt for kriminologi og retts sosiologi og Institutt for offentlig rett, med henholdsvis 55 og 50 prosent kvinner. Nordisk institutt for sjørett hadde ingen kvinner i slike stillinger. Kvinnene utgjorde halvparten eller mer av stipendiatene ved alle enheter med tre unntak, Institutt for regnskap, revisjon og jus (BI), Juridisk fakultet (UiB) og Institutt for offentlig rett (UiO).

Går vi så over til å se nærmere på aldersfordelingen i personalet ved de ulike institusjonene og først ser på hvordan denne ser ut fordelt på stillingstyper, får vi følgende tabell:

Tabell 3.5 Gjennomsnittsalder for vitenskapelig/faglig personale i de utvalgte miljøene i 2007 etter stillingstype og institusjon.

Lære- sted	Enhet	Topp- stilling ¹	Mellom- stilling ²	Stipen- diater	Totalt	N
UiB	Juridisk fakultet	50,5	36,8	33,0	38,7	(63)
UiO	Institutt for kriminologi og rettssosiologi (IKRS)	61,6	42,9	35,9	45,8	(26)
	Institutt for privatrett (IFP)	52,6	47,5	33,8	42,4	(58)
	Institutt for offentlig rett (IOR)	57,2	41,0	32,4	44,2	(45)
	Nordisk institutt for sjørett (NIFS)	55,0	37,0	33,6	42,1	(13)
	Norsk senter for menneskerettigheter (SMR)	56,0	47,7	35,5	46,7	(25)
	Senter for europarett (SEU)	48,5	-	36,5	42,5	(4)
	Universitetet i Oslo totalt	55,7	45,7	33,8	44,0	(171)
UiT	Juridisk fakultet	47,7	36,8	32,9	37,1	(38)
BI	Institutt for regnskap, revisjon og jus	51,3	50,5	41,7	49,9	(33)
	Fridtjof Nansens Institutt (FNI)	52,8	41,0	35,3	42,1	(27)
Totalt		53,7	43,1	33,8	42,6	(332)

¹Toppstilling omfatter: Professor; Forsker 1; Seniorforsker; Instituttleder og Dekan. Professor II er ikke inkludert i tabellen.

Gjennomsnittsalderen for de 13 tilsatte i professor II-stilling i 2007 var 52 år.

²Mellomstilling omfatter: Førsteamanuensis; Post.doc. uavhengig av finansiering; Førstelektor; Amanuensis; Forsker II og Forsker III uavhengig av finansiering og Universitetslektor.

Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret

Gjennomsnittsalderen i toppstilling var 53,7 år i 2007. Ved Institutt for kriminologi og rettssosiologi ved UiO står man foran umiddelbare utskiftninger i toppstillingene med en gjennomsnittsalder på 61,6 år, mens de gjennomsnittlig yngste professorene befinner seg ved Universitetet i Tromsø og Senter for europarett.

Når det gjelder stipendiatstillinger, skiller Institutt for regnskap, revisjon og jus ved Handelshøyskolen BI seg klart ut fra resten med en gjennomsnittsalder på 41,7 år, personalet i mellomstilling har også en klart høyere gjennomsnittsalder ved dette instituttet. De klart yngste vitenskapelig tilsatte i mellomstilling finner vi ved Juridisk fakultet ved Universitetet i Bergen og Juridisk fakultet ved Universitetet i Tromsø, begge steder hadde en gjennomsnittsalder på 36,8 år i 2007, samt ved Nordisk institutt for sjørett, hvor gjennomsnittsalderen var 37,0 år.

Ser vi til slutt på andelen av det vitenskapelige personalet i topp- og mellomstillinger ved institusjonene i evalueringen som har doktorgrad, er denne vist i tabell 3.6.

Tabell 3.6 *Andel doktorgrader blant rettsvitenskapelig og alt vitenskapelig/faglig personale i topp- og mellomstillinger i de utvalgte miljøene i 2007 etter institusjon. Antall og prosent.*

Lære- sted	Enhet	Retts- vitere	Andel rettsvitere med doktorgrad	Viten- skapelig/ faglig ansatte	Andel med doktorgrad
UiB	Juridisk fakultet	39	67	40	65
UiO	Institutt for kriminologi og retts sosiologi (IKRS)	12	42	18	44
	Institutt for privatrett (IFP)	27	81	30	83
	Institutt for offentlig rett (IOR)	23	96	24	96
	Nordisk institutt for sjørett (NIFS)	6	100	6	100
	Norsk senter for menneskerettigheter (SMR)	13	69	21	71
	Senter for europarett (SEU)	2	100	2	100
	Universitetet i Oslo totalt	83	80	101	78
UiT	Juridisk fakultet	19	68	21	67
BI	Institutt for regnskap, revisjon og jus	12	33	30	37
	Fridtjof Nansens Institutt (FNI)	4	50	24	29
Totalt		157	71	216	63

Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret

Som vi ser av tabell 3.6, så er andelen av personalet med doktorgrad høyere for rettsviterne enn for alle de vitenskapelig ansatte i de utvalgte miljøene. Med unntak av Institutt for kriminologi og retts sosiologi skiller alle enhetene ved Universitetet i Oslo seg ut fra resten av de rettsvitenskapelige miljøene ved at en gjennomgående høyere andel av personalet har doktorgrader.

Avslutningsvis i dette avsnittet vil vi se på det vitenskapelige/faglige personale innenfor rettsvitenskap etter hovedfinansieringskilde i perioden 1995-2007.

Tabell 3.7 *Vitenskapelig/faglig personale¹ innenfor rettsvitenskap etter hovedfinansieringskilde i perioden 1995-2007*

	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
Fast vitenskapelig/faglig personale	90	85	100	119	133	151	160
Midlertidig basisfinansiert personale	52	49	31	48	74	87	99
<i>Sum basisfinansiert personale</i>	<i>142</i>	<i>134</i>	<i>131</i>	<i>167</i>	<i>207</i>	<i>238</i>	<i>259</i>
Forskningsrådsfinansiert personale	24	16	26	39	40	44	49
Øvrig eksternt finansiert personale	39	28	27	38	28	32	28
<i>Sum eksternt finansiert personale</i>	<i>63</i>	<i>44</i>	<i>53</i>	<i>77</i>	<i>68</i>	<i>76</i>	<i>77</i>
Totalt	205	178	184	244	275	314	336

¹ Vitenskapelige assistenter er inkludert i tabellen for alle år.

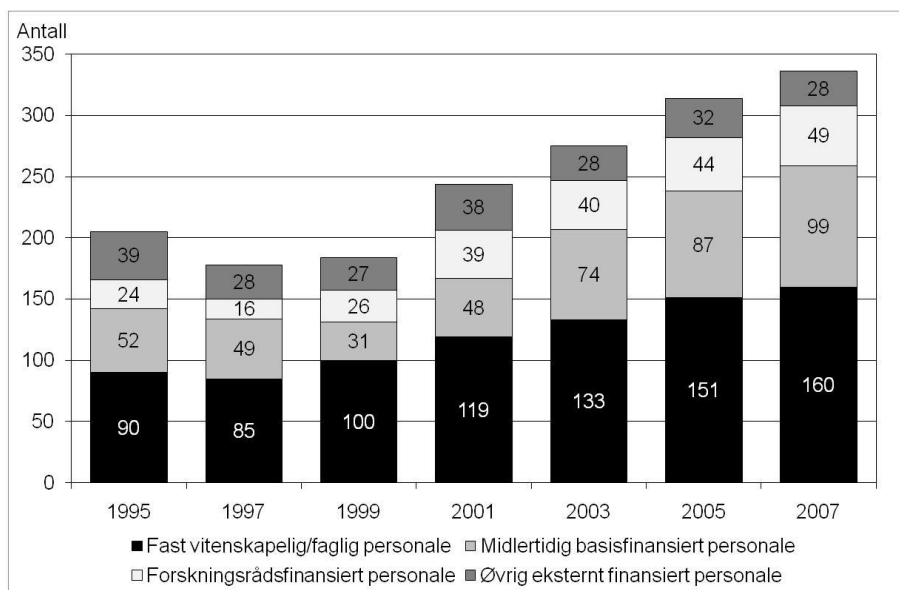
Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret

Av tabell 3.7 går det fram at det har vært en jevn vekst i det vitenskapelige/faglige personalet innenfor rettsvitenskap etter 1997. Rundt 1999 ble det tatt i bruk en ny stillingskode for stipendiater ved lærestedene, 1378, med et høyere lønnsspenn enn den

gamle 1017-koden. I 2001 hadde 8 av 50 stipendiater ved de juridiske fakultetene denne stillingskoden, i 2007 hadde 60 av 110 stipendiater denne koden. Så langt vi har kunnet bringe på det rede gjaldt dette kun UiO. På grunn av endringer i lønns spenn for stillingskode 1017 endret UiO sin praksis i mai 2007, slik at alle stipendiater ved UiO tilsettes nå i stillingskode 1017.

Under er tabell 3.7 framstilt i figur 3.1

Figur 3.1 Vitenskapelig/faglig personale innenfor rettsvitenskap etter hovedfinansieringskilde i perioden 1995-2007

Kilde: NIFU STEP/Forskerpersonalregisteret

Sett over tid utgjør fast vitenskapelig/faglig personale 48 prosent av fagstaben, midlertidig personale over basisfinansieringen utgjør 25 prosent, forskningsrådsfinansiert personale utgjør 14 prosent men øvrig eksternt finansiert personale utgjør 13 prosent.

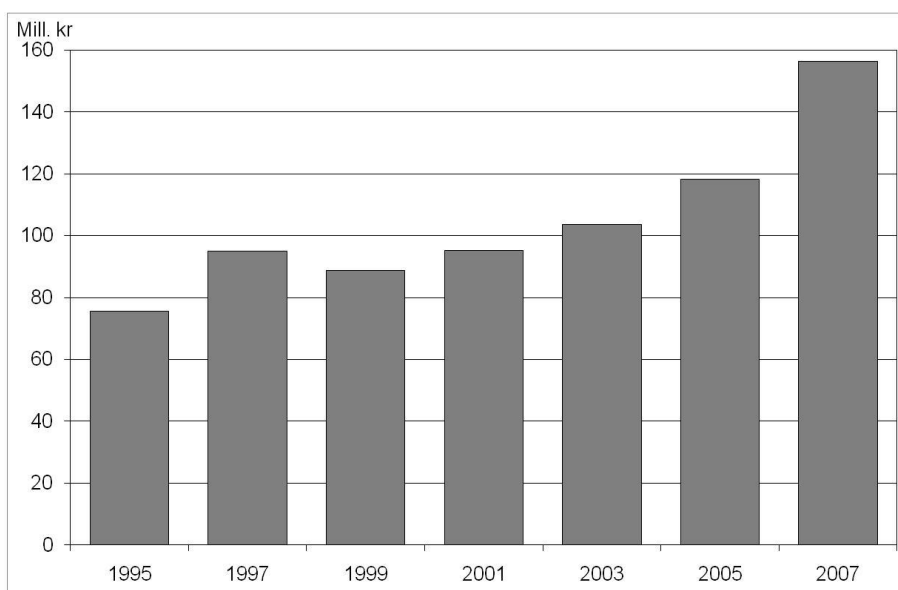
3.3 De økonomiske rammebetingelsene for rettsvitenskapelig forskning i Norge

I dette avsnittet vil vi gi en oversikt over utviklingen i driftsutgiftene til rettsvitenskapelig forskning og utvikling samt finansieringen av disse i universitets- og høyskolesektoren¹¹. Driftsutgiftene er gjengitt som prosentandeler og i de tilfeller hvor det framkommer kronebeløp er disse oppgitt i faste 2000 priser.

For instituttsektoren samles ikke FoU-data inn på samme presisjonsnivå som for enhetene i UoH-sektoren, d.v.s. at vi ikke har FoU-data på fagnivå. Dermed må vi begrense oss til å se på driftsutgiftene til FoU for institusjonen som helhet.

Vi starter med å se på den totale utviklingen i FoU-utgifter innenfor rettsvitenskapelige fag i UoH-sektoren over tid i perioden 1995 til 2007.

Figur 3.2 Driftsutgifter til FoU i rettsvitenskap i UoH-sektoren i perioden 1995 – 2007. Faste 2000 priser.

Kilde: NIFU STEP FoU-statistikk

Institutt for regnskap, revisjon og jus ved Handelshøyskolen BI er ikke inkludert i figuren fordi dette instituttet rapporterer sin FoU-virksomhet på Andre og felles fag – samfunnsvitenskap.

Det mest iøynefallende ved utviklingen av driftsutgiftene til rettsvitenskapelig FoU i UoH-sektoren er at det har funnet sted en relativt jevn vekst i disse årene med unntak av 1999.

For helhetens skyld vil vi gi en oversikt over de økonomiske rammebetingelsene til Fridtjof Nansens Institutt. Som nevnt innledningsvis, har vi ikke muligheten til å se på FoU-innsatsen på et så detaljert nivå som fagnivå for aktørene i instituttsektoren, derfor må vi nøye oss med å gjengi tall for hele instituttet. Disse er gjengitt i tabell 3.8.

¹¹ For de institusjonene som har kombinert forsknings- og utdanningsansvar, er driftsutgiftene for forskning og utvikling trukket ut av totalregnskapet.

Tabell 3.8 Driftsinntekter ved Fridtjof Nansens Institutt, etter finansieringskilde, 1997-2006. Prosentfordeling og faste 2000 priser

Finansieringskilde	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Grunnbevilgning	13	15	20	21	22	27	27	22	24	21
Strategisk instituttprogram	-	3	9	9	10	5	11	8	18	14
Offentlig forvaltning	19	25	17	19	20	20	14	30	17	26
Norges forskningsråd	35	19	28	29	27	36	34	32	29	20
Næringsliv	12	9	10	7	3	1	3	2	3	12
Utlandet	21	22	6	7	15	9	8	6	9	7
Andre	1	6	10	7	3	2	3	0	1	0
Totalt %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Totale driftsutgifter, MNOK	28,2	25,6	18,8	17,5	15,8	15,1	15,4	19,3	17,4	19,6

Kilde: NIFU STEP FoU-statistikbanken

Som vi ser av tabell 3.8, har totale driftsinntekter til FoU ved Fridtjof Nansens Institutt falt over det siste tiåret, målt i faste 2000 priser. Samtidig har betydningen av utlandet som finansieringskilde falt betraktelig, mens basisbevilgningen (grunnbevilgning + strategisk instituttprogram), offentlig forvaltning og Norges forskningsråd spiller en sentral rolle.

Finansieringskildene til FoU i rettsvitenskap innenfor UoH-sektoren er gjengitt i tabell 3.9.

Tabell 3.9 Driftsutgifter til FoU i rettsvitenskap i UoH-sektoren, etter finansieringskilde, 1995-2007. Mill kr, faste 2000 priser

Finansieringskilde	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
Basisbevilgning	53,21	55,17	49,67	62,84	78,08	80,72	86,40
Departement	6,22	23,58	22,70	14,23	5,11	7,15	38,57
Norges Forskningsråd	7,04	8,19	10,42	9,27	14,15	19,12	20,86
EU	2,45	0,68
Fylke	..	0,19	..	0,93	0,11	0,05	0,27
Næringsliv	3,13	3,70	1,40	1,69	0,66	2,82	1,99
Andre kilder	0,79	1,65	2,80	1,97	1,60	2,31	4,70
Totalt	75,50	94,99	88,85	95,33	103,56	118,32	156,45

Kilde: NIFU STEP FoU-statistikk

.. = oppgave mangler

Grunnbevilgningen øker jevnt, med unntak av 1999 hvor bevilgningene reduseres. Et viktig spørsmål er grunnbevilgningens andel av totale driftsutgifter. Følgende tabell viser utviklingen over tid. Den store økningen fra Departementene i 2007 skyldes en stor satsing på et enkelt institutt (gjelder i hovedsak Norsk senter for menneskerettigheter).

Tabell 3.10 Driftsutgifter til FoU i rettsvitenskap i UoH-sektoren, etter finansieringskilde, 1995-2007. Prosentfordeling og faste 2000 priser

Finansieringskilde	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
Basisbevilgning	70	58	56	66	75	68	55
Departementene	8	25	26	15	5	6	25
Norges forskningsråd	9	9	12	10	14	16	13
EU	2	0
Fylke	..	0	..	1	0	0	0
Næringsliv	4	4	2	2	1	2	1
Utlandet	7	3	2	5	4	3	2
Andre kilder	1	2	3	2	2	2	3
Totalt %	100	100	100	100	100	100	100
Totale driftsutgifter, mill. NOK	75,50	94,99	88,85	95,33	103,56	118,32	156,45

Kilde: NIFU STEP FoU-statistikk
.. = oppgave mangler

Av tabell 3.10 framgår det at grunnbevilgningene har fått en stadig mindre betydning. Finansieringen fra departementene er noen år betydelige (1/4 av driftsutgiftene til FoU), men varierer mye fra år til år. Finansiering fra Norges forskningsråd ligger på mellom 9 og 16 prosent og har økt i perioden. Andre finansieringskilder spiller en langt mindre rolle. Ser vi på fordelingen av driftsutgifter samfunnsfagene i mellom gjennom det siste tiåret, ser vi at fordelingen er relativt konstant. Dette framkommer tydelig av tabell 3.11:

Tabell 3.11 Fordeling av driftsutgifter til FoU i UoH-sektoren på samfunnsvitenskapelige faggrupper, 1997–2007, prosent og faste 2000 priser

Faggruppe	1997	1999	2001	2003	2005	2007
Økonomi	10	7	8	9	8	9
Sosiologi	4	3	4	4	2	2
Statsvitenskap	4	3	3	3	3	4
Sosialantropologi	3	3	3	3	2	2
Psykologi	8	7	8	8	7	8
Pedagogiske fag	18	18	18	17	18	16
Samfunnsgeografi	2	2	2	1	1	1
Rettsvitenskap, kriminologi	9	8	8	8	8	9
Andre og felles fag, SV	42	48	47	48	50	50
Totalt %	100	100	100	100	100	100
Totale driftsutgifter, mill. NOK	1007,45	1 151,36	1 210,42	1 348,24	1 494,54	1 800,14

Kilde: NIFU STEP FoU-statistikk

Note: På grunn av deres lave driftsutgifter til FoU, er faggruppene Urbanisme, planlegging; medievitenskap og journalistikk samt biblioteks-/informasjonsvitenskap slått sammen med kategorien Andre og felles fag, samfunnsvitenskap (SV)

Ut fra oversikten i tabell 3.11 kan vi konkludere med at rettsvitenskap sammen med økonomi- og psykologifaget inntar en andreplass bak pedagogiske fag når vi legger til grunn driftsutgifter til FoU (ser da bort fra samlekategoriene Andre og felles fag).

Avslutningsvis vil vi se litt nærmere på de toårige vekstratene i driftsutgifter til alle samfunnsfagene. Disse er gjengitt i tabell 3.12.

Tabell 3.12 Vekstrater i driftsutgifter til FoU i UoH-sektoren i samfunnsvitenskap etter faggrupper, 1997–2007, i prosent, basert på faste 2000 priser

Faggruppe	97-99	99-01	01-03	03-05	05-07
Økonomi	-16	20	23	2	29
Sosiologi	-9	17	16	-27	8
Statsvitenskap	2	-3	1	31	36
Sosialantropologi	33	-2	-6	-4	6
Psykologi	11	10	9	7	30
Pedagogiske fag	12	2	6	17	7
Samfunnsgeografi	16	-9	6	-19	40
Rettsvitenskap, kriminologi	-6	7	9	14	32
Andre og felles fag, SV	29	4	14	14	20
Gjennomsnitt alle samfunns- vitenskapelige faggrupper	14	5	11	11	20

Kilde: NIFU STEP FoU-statistikk

På grunn av deres lave driftsutgifter til FoU, er faggruppene Urbanisme, planlegging; medievitenskap og journalistikk samt biblioteks-informasjonsvitenskap slått sammen med kategorien Andre og felles fag, samfunnsvitenskap (SV)

Som det framgår av tabell 3.12, har vekstratene for driftsutgiftene til de ulike samfunnsvitenskapelige faggruppene hatt en meget ulik utvikling. Spesielt de mindre fagene har i tillegg hatt en ujevn utvikling i sine driftsutgifter med både positive og negative vekstrater. Rettsvitenskapelig forskning har hatt en relativt jevn vekst i sine driftsutgifter gjennom hele perioden bortsett fra de første årene. Senere har vekstraten tiltatt, spesielt fra 2005 til 2007, der den også lå betydelig i overkant av gjennomsnittlig vekstrate for alle samfunnsvitenskapelige faggrupper.

Denne ujevne utviklingen kan til en viss grad tilskrives at enkelte finansieringskilder har hatt varierende betydning for de ulike fagområdene over tid. Av tabell 3.10 ser vi for eksempel at grunnbevilgningen har variert mellom 55 prosent og 75 prosent og statlig finansiering over departementene har variert mellom 5 prosent og 26 prosent som kilde for rettsvitenskapelig forskning. Dermed blir det interessant å se om de andre samfunnsvitenskapelige fagområdene har vært utsatt for like store svingninger i finansieringskilder som rettsvitenskap. Dette er gjengitt i tabellene 3.13 og 3.14.

Tabell 3.13 Driftsutgifter til FoU i samfunnsvitenskap i UoH-sektoren, etter finansieringskilde, 2007. Prosentfordeling.

Faggruppe	Grunnbevilgning	Statlige kilder	NFR	Andre kilder	Utland	Næringsliv	EU	Fylker	Totalt
Økonomi	85	3	7	0	0	4	1	0	100
Sosiologi	87	3	8	1	0	1	0	0	100
Statsvitenskap	69	11	9	4	1	1	4	1	100
Sosialantropologi	73	4	16	5	1	1	0	0	100
Psykologi	70	16	9	4	0	0	0	0	99
Pedagogiske fag	72	13	8	1	1	0	3	2	100
Samfunnsgeografi	79	5	14	0	0	0	2	0	100
Rettsvitenskap og kriminologi	55	25	13	3	2	1	0	0	99
Andre og felles fag SV	65	7	16	4	2	5	1	1	101
Gjennomsnitt alle samfunnsvitenskapelige faggrupper	68	10	13	3	1	3	1	1	100

Kilde: NIFU STEP FoU-statistikk

På grunn av deres lave driftsutgifter til FoU, er faggruppene Urbanisme, planlegging; medievitenskap og journalistikk samt biblioteks-informasjonsvitenskap slått sammen med kategorien Andre og felles fag, samfunnsvitenskap (SV)

Av tabell 3.13 ser vi tydelig at rettsvitenskap er blant de samfunnsvitenskapelige fagområder med lav andel av driftsutgifter til FoU finansiert over grunnbevilgning. Dette blir i noen grad kompensert ved høyere andel av finansiering over departementene, men panelet har betenkeligheter i denne sammenheng. Ikke minst fordi denne formen for finansiering kan innebære mer styrt forskning, selv om styringen kan variere mellom de ulike finansieringskildene. I denne sammenheng er det også nødvendig å minne om at det finnes få rettsvitere i instituttsektoren, en sektor som vanligvis er tungt inne på dette oppdragsmarkedet.

Tabell 3.14 Driftsutgifter til FoU i samfunnsvitenskap i UoH-sektoren, andel finansiert over grunnbevilgning, 1995 - 2007. Prosent.

Faggruppe	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007
Økonomi	90	92	92	89	78	83	85
Sosiologi	82	80	85	72	62	79	87
Statsvitenskap	90	89	80	79	66	56	69
Sosialantropologi	87	76	68	74	61	69	73
Psykologi	83	86	81	78	70	77	70
Pedagogiske fag	84	76	80	78	71	73	72
Samfunnsgeografi	82	82	80	69	74	85	79
Rettsvitenskap, kriminologi	70	58	56	66	75	68	55
Andre og felles fag, SV	86	86	84	84	68	64	65
Alle samfunnsvitenskapelige faggrupper	85	84	82	82	70	69	68

Kilde: NIFU STEP FoU-statistikk

På grunn av deres lave driftsutgifter til FoU, er faggruppene Urbanisme, planlegging; medievitenskap og journalistikk samt biblioteks-informasjonsvitenskap slått sammen med kategorien Andre og felles fag, samfunnsvitenskap (SV)

Av tabell 3.14 ser vi tydelig at grunnbevilgningen utgjør en stadig lavere andel av finansieringen av driftsutgifter til FoU på det samfunnsvitenskapelige området i UoH-sektoren.

Forskningsrådets bevilgninger til rettsvitenskap

Norges forskningsråd er en mulig kilde til ekstern finansiering for alle forskningsmiljøer og fag i Norge, også de rettsvitenskapelige. Finansiering kan oppnås gjennom at søknader sendes inn til nærmere definerte utlysninger. Midlene er mao konkurranseutsatt. Den faglige kvaliteten i søknadene er et sentralt kriterium for alle bevilgningsvedtak. Konkurransen kan være hard ved at det ofte er små midler til rådighet i den enkelte utlysning i forhold til søknadsmengden og i forhold til foreliggende søknader av god kvalitet. Resultatet er at mange faglig gode søknader avslås. En nærmere analyse av Forskningsrådets bevilgninger de senere år (konkret 2001-2007) viser at det i denne perioden i alt er bevilget 113 mill kr til søknader som er rettsvitenskapelige. En vesentlig andel av denne summen gis i form av fri prosjektstøtte og andre frittstående prosjekter (43 prosent i perioden 2001 til 2007, tabell under). Såkalte frie midler, knyttet til egendefinerte prosjekter, er mao en sentral støtteform når det gjelder midler fra Norges forskningsråd. Rettsvitenskap gis også en del bevilgninger innen Forskningsrådets handlingsrettede programmer (21 prosent av bevilgningene). I perioden har 12 ulike handlingsrettede programmer gitt støtte registrert under rettsvitenskap, men det er små beløp per program. En del av midlene er gitt i form av strategisk institusjonsstøtte (17 prosent). Hoveddelen av dette har vært Strategiske universitetsprogram (SUP) og Satsing på juridisk forskning (ISPJUS).

Tabell 3.15 Forskningsrådets bevilgninger til rettsvitenskap, etter virkemiddel og aktivitetstype 2001-2007.

Virkemiddeltype	Aktivitets-/programtype	Prosent av bevilgningene
Frittstående prosjekter		
	Fri prosjektstøtte	34,6
	Internasjonal prosjektstøtte	3,8
	Andre grunnforskningsprosjekt	1,0
	Andre frittstående prosjekter	3,2
	Sum frittstående prosjekter	42,6
Programmer		
	Grunnforskningsprogrammer	9,2
	Handlingsrettede programmer	20,9
	Store programmer	1,6
	Brukerstyrte innovasjonsprogram	1,6
	Sum programmer	33,3
Infrastruktur og institutt-tiltak		
	Strategisk institusjonsstøtte	17,2
Nettverkstiltak		
	Nasj. stimul.tiltak,møteplass	4,4
	Internasjonale nettverkstiltak	0,2
	Sum Nettverkstiltak	4,6
Forvaltning		
	Særskilte forvaltningsoppdrag	1,6
Diverse FoU-relatert aktiviteter		
	Inform./formidl./ publisering	0,6
Totalt i prosent		99,9
Totalt (mill kr 2001-2007)		113,1

Kilde: Norges forskningsråd, regnskapstall 2001-2007. Omfatter bevilgninger kodet rettsvitenskap.

Det må her legges til at tallgrunnlaget for tabell 3.15 ikke er direkte sammenliknbart med de øvrige økonomitallene i dette kapittelet. Tallene i tabell 3.15 er basert på Forskningsrådets budsjetter og fagkoding, mens tallene i rapporten for øvrig er basert på den nasjonale FoU-statistikken og hva som der er rapportert som rettsvitenskap. Totalt for perioden 2001-2007 viser Forskningsrådets regnskaper 113,1 mill kr bevilget med fagkoden rettsvitenskap (fordelt på ulike sektorer, med hovedtyngden, 77 prosent, til UoH-sektoren). I tillegg kommer 61,9 mill kr som er bevilget til de rettsvitenskapelige miljøene ved universitetene, men som ikke er kodet rettsvitenskap (omfatter eksempelvis prosjekter kodet flerfaglig uten angivelse av hvilke disipliner som inngår). Totalt kan slik 175 mill kr fra Forskningsrådet i perioden relateres til rettsvitenskap. Under halvparten av dette kan gjenfinnes som rettsvitenskaplig FoU i den nasjonale FoU-statistikken som vi for øvrig bygger på i dette kapittelet. I FoU-statistikken er 75 mill kr av UoH-sektorens driftsutgifter til FoU angitt som rettsvitenskap med Forskningsrådet som finansieringskilde i samme periode (dvs. totalt for 2001-2007).

4 Publisering og formidling

Kort sammendrag av kapittel 4

De evaluerte miljøene har levert inn oversikter over publiserte arbeider for perioden 1998 til 2007 av fast tilsatte med minst førstekompetanse. Oversikten omfatter 3200 publikasjoner, av disse er 5 prosent monografier, 17,7 prosent bokartikler, 28,6 prosent tidsskriftartikler, 6,8 prosent bokanmeldelser, 37 prosent rapporter med mer, 3,3 prosent redigerte bøker og 1,7 prosent doktoravhandlinger. For det som er definert som vitenskapelig publikasjoner er 73,6 prosent publisert på skandinavisk, 24,2 prosent på engelsk og 2,2 prosent på andre språk. Tilsvarende er 15,3 prosent av de vitenskapelige publikasjonene på nivå 2. Det er publisert 10 artikkelkvivalenter per forsker for perioden 2003 til 2007. Disse fordelingene viser stor variasjon mellom fagmiljøer og enkeltforskere.

Flere av de evaluerte miljøene har en egen tidsskriftsprofil. Tar man utgangspunkt i tidsskriftspubliserings, finner man to miljøer (IRRJ-BI og NIFS-UiO) som publiserer over 80 prosent av artiklene i tre kanaler, et miljø som publiserer mellom 50 og 60 prosent av artiklene i tre kanaler (UiB) og to miljøer som publiserer mellom 40 og 50 prosent av artiklene i tre kanaler (IKRS-UiO og UiT).

4.1 Innledning

Dette kapittelet bygger på analyser av publikasjonslister fra de forskningsmiljøene som inngår i evalueringen av norsk rettvitenskapelig forskning 2009. Det er totalt 142 forskere i disse miljøene som har levert publikasjonslister. I Norges forskningsråds bestilling til miljøene ble det bedt om lister over bestemte typer publikasjoner i perioden 1.1.1998 til 31.12.2007. Forskningsrådet har sammenstilt listene i (i Excel-format) og NIFU STEP har stått for den videre kategoriseringen og analysen av dataene.

Publikasjonslistene fra institusjonene inneholdt til sammen 3417 oppføringer. Noen var utenfor 10-årsperioden som skulle analyseres (eller manglet årstall), noen falt utenfor de angitte formidlingsformene (eksempelvis hadde noen inkludert aviskronikker og foredrag), og noen var dubletter (dvs ulike utgaver/utgivelser av samme arbeid/publikasjon, i disse tilfellene ble kun den siste utgaven inkludert i analysen). Når oppføringene utenom perioden, dubletter og publisering som falt utenom bestillingen var sortert ut, gjenstod 3200 publikasjoner som inkluderes i analysen. Ellers minner vi om de avgrensninger i datamaterialet som ble beskrevet under 1.1.

Hva inngår i de ulike publiseringstypene?

Tabellen under viser hvilke typer publikasjoner miljøene ble bedt om å rapportere og hvordan de er inkludert i analysen.

Tabell 4.1 Publikasjonskategorier i Norges forskningsråds bestilling og i analysen

Kategorier i Norges forskningsråds bestilling	Kategorier og avgrensning i analysen
a) Bøker, monografier, utgitt på forlag	<i>Monografier</i> med utgiver som av UHR er klassifisert som vitenskapelig
b) Artikler i antologier på forlag (bokkapitler)	<i>Bokartikler</i> . Artikler i antologier med utgiver som av UHR er klassifisert som vitenskapelig
c) Artikler i vitenskapelige tidsskrift	<i>Tidsskriftartikler</i> . Artikler og review-artikler (dvs. lengre sammenfatninger av forskningsstatus på et felt) i tidsskrift/serier som av UHR er klassifisert som vitenskapelig
d) Review-artikler og anmeldelser i vitenskapelige tidsskrift	<i>Bokanmeldelser</i> i tidsskrift, uansett om tidsskriftet er klassifisert som vitenskapelig eller ikke
e) Skrifter/rapporter/arbeidspapirer utgitt av egen eller andre institusjoner	<i>Rapporter mm.</i> Restkategori som omfatter det forskerne selv har ført i kategori e), samt publisering som er ekskludert fra kategori a), b) eller c) fordi utgiver/serie ikke er klassifisert som vitenskapelig.
f) Redigerte bøker	<i>Redigerte bøker</i> , uansett om utgiver er klassifisert som vitenskapelige eller ikke.
g) Doktorgradsavhandlinger	<i>Doktorgradsavhandlinger</i>

Som det framgår av tabell 4.1, har vi ved inndeling av publikasjonene forholdt oss til UHRs klassifisering av tidsskrifter og utgivere¹². ”Vitenskapelig publisering” er i denne rapporten dermed den publisering som gir uttelling i den resultatbaserte omfordelingen (RBO) i finansieringssystemet for norske forskningsinstitusjoner. Det er gjort noen justeringer av kategoriene i Norges forskningsråds bestilling ut fra hva som gir uttelling i RBO: *Review-artikler* i vitenskapelige tidsskrift er inkludert i analysen i samme kategori som artikler i vitenskapelige tidsskrift (slik det også er i RBO). *Bokanmeldelser* teller ikke i RBO og er inkludert i analysen (egen kategori utenom vitenskapelig publisering) uansett om tidsskriftet er klassifisert som vitenskapelig eller ikke. Likeledes er *redigerte bøker* inkludert i kategorien ”redigerte bøker” uansett om utgiver er klassifisert som vitenskapelig eller ikke.

Hva regnes som vitenskapelig tidsskrift? I de mottatte publikasjonslistene er det 1205 artikler i 274 ulike tidsskrifter/serier i perioden 1998 til 2007. 149 av disse tidsskriftene er klassifisert som vitenskapelig på nivå 1 (ordinært nivå) av UHR, 25 er klassifisert som vitenskapelig på nivå 2 (høyt nivå), mens 29 er funnet ikke å oppfylle kravene til vitenskapelig publiseringsskanal og gitt nivå 0. 71 av seriene/tidsskriftene som forekommer på listene er ikke klassifisert av UHR¹³. Oversikt over tidsskriftene/seriene, hvilket nivå de

¹² <http://dbh.nsd.uib.no/kanaler/>

¹³ Universitets- og høyskolerådet (UHR) forestår klassifiseringen av tidsskrifter og utgivere/forlag som ligger til grunn for beregning av publikasjonspoeng i RBO. Se vedlegg 2 for en utdypning av RBO og nivåene. Alle forskere kan selv melde inn tidsskrifter og utgivere/forlag som de ønsker klassifisert. At så mye som 71 av seriene/tidsskriftene ikke er klassifisert, er overraskende. Det dreier seg om serier/tidsskrifter som er lite benyttet, og dels om serier/tidsskrifter som ikke er benyttet etter at publikasjonspoeng ble innført i RBO (første år registrert er 2005), og trolig dels serier/tidsskrifter som

er klassifisert på, og hvilke som ikke er klassifisert, samt antall artikler i hver av dem, er gitt i tabell 0.1 i vedlegg 1 i Langfeldt 2009. *Tidsskrifter på nivå 0 og tidsskrifter som ikke er klassifisert* av UHR er i denne rapporten inkludert i kategorien ”Rapporter mm”.

Artikkelekvivalenter og vekting for samforfattede publikasjoner

I underkapittel 4.2 og 4.3 er alle analyser basert på antall publikasjoner *uten* noen form for vekting.

I underkapittel 4.4 benyttes derimot vektete tall for å få samlede og sammenliknbare mål på den vitenskapelige publiseringen. Her er publikasjoner vektet slik at en bok (monografi) med vitenskapelig utgiver eller en doktoravhandling teller 5, mens en artikkel i et vitenskapelig tidsskrift eller et bidrag til en antologi med vitenskapelig utgiver teller 1.¹⁴ Det er vektet for samforfatterskap slik at publikasjoner med én forfatter teller som én hel publikasjon, publikasjoner med to forfattere teller som en halv publikasjon for hver av forfatterne osv. Samlet vekting er dermed slik at tallet 1 tilsvarer én artikkel forfattet alene. Vi kan derfor kalle tallene som framkommer i analysen for *artikkelekvivalenter*.

Kategorien ”Rapporter mm” er *ikke* inkludert i dette samlede målet. Dette er fordi det er en meget mangfoldig kategori med stor variasjon i størrelse og gjennomarbeidelse, og hvor vi mangler holdepunkter for å vekte. Bokanmeldelser og redigering av bøker er heller ikke inkludert i de vektete tallene, da dette er andre typer faglig arbeid som det ikke alltid er meningsfullt å slå sammen med vitenskapelig publisering. Disse kategoriene er analysert separat og ikke vektet i forhold til andre publikasjoner (og inngår kun i analysen i underkapittel 4.2).

Begrensninger i data og forbehold i analysen

I Forskningsrådets bestilling til institusjonene var det presisert at: ”For at en publikasjon skal telles med i evalueringen, er det nødvendig med fullstendige referanser (dvs. år, forfatter, inklusive alle eventuelle medforfattere, tittel, utgiver, tidsskrift/antologi hvor en artikkel er trykket), slik at publikasjonene kan kategoriseres.” Dette er imidlertid fulgt opp i varierende grad. Enkelte forskere har ikke oppgitt utgiver i sine publikasjonslister. Vi har dessverre ikke hatt kapasitet til å sjekke utgiver for disse publikasjonene og publikasjoner med manglende opplysninger er konsekvent kategorisert som ”Rapporter m.m.” Det er hovedsakelig fra IFP/UiO og UiB det er mottatt lister med manglende informasjon om publiseringskanal (5 forskere ved IFP/UiO og 3 ved UiB). Det er derfor mulig at tallene for disse miljøene ikke omfatter alle vitenskapelige monografier og bokartikler og at for mange publikasjoner har havnet i kategorien ”Rapporter m.m.”.

ikke er meldt inn til UHR fordi forskerne er klar over at de ikke fyller kravene til vitenskapelig publiseringskanal. At 71 serier/tidsskrifter ikke er klassifisert, tyder likevel på lav grad av samsvar mellom hva som er som er listet som vitenskapelige publiseringskanaler i rettsviternes egne publiseringslister og hva som er klassifisert som vitenskapelige publiseringskanaler av UHR.

¹⁴ Se note 9.

Det er dessuten mulig at forskere ved ulike enheter har ulike tradisjoner mht hva slags publikasjoner de inkluderer på sine lister. Noen kan føre tilnærmet komplette lister som inkluderer både vitenskapelige og ”grå” publikasjoner, mens andre i liten grad registrerer ”grå” publikasjoner. Dette innebærer at andelen ”grå” publikasjoner (vs. vitenskaplige publikasjoner) som framkommer i vår statistikk kan være misvisende. De som i liten grad fører opp ”grå” publikasjoner på sine lister vil få en høyere andel vitenskaplige publikasjoner.

Det er viktig å være oppmerksom på at dataene er mindre komplette for de tidligste årene. For det første er det kun forskere som nå er ansatt ved institusjonene som har levert publikasjonslister, de som har sluttet er ikke inkludert. På den annen side er det ikke tatt hensyn til eventuell mobilitet mellom miljøene i analysen. Listene til de enkelte forskerne er tildelt deres nåværende miljø, uavhengig av ansettelsestid. Prinsippet som er lagt til grunn er altså at ”publikasjonene følger forskeren”. Det er imidlertid ikke alle forskerne som har levert publikasjonslister for hele 10-årsperioden. Eksempelvis har kun 82 av de 142 forskerne levert lister som inneholder 1998, og 129 lister som inneholder 2001 (se tabell i underkapittel 4.4). Grunnene til at ikke alle årene er inkludert kan være ulike. Det kan dreie seg om personer som var i vitenskapelig stilling uten å publisere noe disse årene, det kan dreie seg om personer som ikke ennå var i vitenskapelig stilling, eller personer som av ulike grunner har misforstått hvilke år som skulle inkluderes i listen (eksempelvis ikke oppfattet at det skulle leveres liste for en 10-årsperiode eller at publikasjoner før de var ansatt skulle inkluderes).

Samlet innebærer mangelfulle lister og endringer i ansettelsesforhold (mobilitet og nye forskere) en del usikkerhet i de delene av analysen som fordeler publikasjonene etter miljø, spesielt for den tidligste delen av perioden. Når vi studerer publisering per forsker etter stilling og institusjon i underkapittel 4.4, er derfor kun den siste 5-årsperioden analysert. Samtidig minner vi om at vi ved å summere listene for de enkelte forskere kun sier noe om de forskerne som var ansatt på rapporteringstidspunktet med de mangler dette medfører for det totale bildet.

I et første utkast til rapport ble enhetene ved Universitetet i Oslo beskrevet hver for seg, dette er bare i begrenset grad gjennomført i sluttrapporten. Dette skyldes to forhold: 1) Juridisk fakultet ved Universitetet i Oslo oppfatter selv at fakultetet er den sentrale enhet i forhold til evalueringen og 2) publikasjonene ”følger” forskerne, slik at ved endret institusjonstilknytning vil publikasjonene bli godskrevet nåværende arbeidsplass. Særlig for Universitetet i Oslo er det slik at flere av forskerne kan ha startet sin karriere på en av enhetene, men fått fast arbeid på en annen av enhetene. De enhetene som fungerer som rekrutteringsbase for andre enheter kan dermed komme urimelig dårlig ut i forhold til andre enheter. Det samme problemet eksisterer i mer beskjeden grad når det gjelder personflyt mellom institusjonene. Vi minner igjen om beskrivelsen av underlagsmaterialet under 1.1.

4.2 Samlet publisering og utvikling over tid

Dette underkapitlet tar for seg publisering innen alle de 7 kategoriene som er innrapportert, og ser på utvikling over tid og ulikheter mellom miljøene i publiseringssomfang og publiseringsmønstre.

Tabell 4.2 viser antall publikasjoner i de enkelte kategoriene for hvert av årene i 10-årsperioden. Det er vesentlig mer artikler i bøker og i vitenskapelige tidsskrift i den siste delen av perioden enn i den første. Bokartikler har økt fra 27 i 1998 til 78 i 2007, med en topp på 199 i 2005. Tidsskriftartikler har økt fra 63 i 1998 til 115 i 2007. Også antall monografier, redigerte bøker og anmeldelser har økt.

Økningen må ses i lys av at flere av forskerne som har levert lister ikke har inkludert de første årene i listen sin (82 har levert liste for 1998 og 111 for 1999, mens 142 har levert liste for de to siste årene, se tall og analyse i 4.4). Toppen på 119 bokartikler i 2005 og mangelen på økning i kategorien ”rapporter m.m.”, gjenspeiler på sin side trolig inkluderingen av vitenskapelige publikasjoner som del av grunnlaget for den resultatbaserte omfordelingen (RBO) i 2005. Med denne omleggingen økte insentivene til å få ferdig manus og få dem publisert vitenskaplig, mens det ikke er noen premiering for ”grå” publisering.

Tabell 4.2 Antall publikasjoner fordelt på publiseringstype og år, 1998-2007

Type publikasjon	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Totalt
Monografi	11	14	15	6	8	17	15	26	27	20	159
Bokartikkel	27	22	36	38	85	50	46	119	64	78	565
Tidsskriftartikkel	63	65	77	92	82	92	119	105	105	115	915
Bokanmeldelse	5	20	19	22	19	20	23	36	24	30	218
Rapporter mm	113	112	102	112	143	139	110	115	125	114	1185
Redigert bok	5	3	4	7	11	7	13	17	14	23	104
Dr. avhandling	4	7	2	4	4	8	6	8	5	6	54
Totalt antall publ	228	243	255	281	352	333	332	426	364	386	3200

Tabell 4.3 viser antall publikasjoner innen de enkelte kategoriene for hvert av fagmiljøene (samlet for hele perioden). Antall forskere i miljøet som har levert publikasjonslister (av de inkluderte forskere) vises i siste kolonne. Det største miljøet står, ikke uventet, for størsteparten av publikasjonene. Totalt står UiO – hvor 63 prosent av de involverte forskerne er ansatt – for 2307 av de 3200 publikasjonene (72 prosent). Det minste miljøet (FNI med tre forskere) står for 51 av publikasjonene. Eller sagt på en annen måte, om vi rangerer miljøene ut fra det totale antall publikasjoner eller ut fra antall forskere, så blir rekkefølgen den samme. Når det gjelder hva slags publikasjoner som dominerer listene fra de ulike miljøene, er det større forskjeller. Miljøenes ulike publiseringprofil framkommer i tabell 4.3.

Tabell 4.3 *Antall publikasjoner fordelt etter forskermiljøer og publiseringstype (samlet 1998-2007).*

Forskere ved institusjon	Monografi	Bokartikkel	Tidsskriftartikkel	Bok-anmeldelse	Rapporter mm	Red. bok	Dr. avhandling	Totalt	Antall forskere
UiO: JF	106	430	585	168	897	88	33	2307	89
UiB: JF	21	89	150	25	173	7	13	478	29
UiT: JF	7	24	68	19	67	3	6	194	16
BI: IRRJ	19	9	94	6	38	2	2	170	5
FNI	6	13	18	0	10	4	0	51	3
Totalt	159	565	915	218	1185	104	54	3200	142

Note: Tabellen viser antall publikasjoner i perioden for hver av de inkluderte institusjonene. Enkelte forskere har i liten grad oppgitt publiseringskanal/forlag i sine publikasjonslister. (5 forskere ved IFP og 3 ved UiB, og 1 ved IOR). Her kan tallene for monografier og bokartikler være for lave, se redegjørelse i kapittel 1.

Tabell 4.4 viser hvordan publikasjonene innen hver institusjon fordeler seg på de ulike publiseringstypene. Samlet er 29 prosent av publikasjonene artikler i vitenskaplige tidsskrift, 18 prosent bokartikler, 5 prosent monografier og 2 prosent dr.avhandlinger. Bokanmeldelser utgjør 7 prosent og redigerte bøker 3 prosent, mens restkategorien ”Rapporter mm” utgjør 37 prosent.

De enkelte miljøene har en fordeling som avviker fra dette (de to største miljøene, UiO og UiB ligger naturlig nok nærmest den samlede fordelingen). Andelen av publikasjonene som er artikler i vitenskaplige tidsskrift, varierer fra 55 ved BI til 25 prosent ved UiO. FNI og BI har den laveste andelen i rapportkategorien. Disse to miljøene har samtidig den høyeste andelen monografier.

Tabell 4.4 *Publiseringsmønster: Publikasjonstypenes andel av publiseringen innen hvert forskermiljø. Samlet for 1998-2007. Prosent.*

Forskere ved institusjon	Monografi	Bokartikkel	Tidsskriftartikkel	Bok-anmeldelse	Rapporter mm	Redigert bok	Dr. avhandling	N
UiO: JF	4,6	18,6	25,4	7,3	38,9	3,8	1,4	2307
UiB: JF	4,4	18,6	31,4	5,2	36,2	1,5	2,7	478
UiT: JF	3,6	12,4	35,1	9,8	34,5	1,5	3,1	194
BI: IRRJ	11,2	5,3	55,3	3,5	22,4	1,2	1,2	170
FNI	11,8	25,5	35,3		19,6	7,8		51
Totalt	5,0	17,7	28,6	6,8	37,0	3,3	1,7	3200

4.3 Vitenskaplig publisering, språk og samforfatterskap

Dette avsnittet tar for seg miljøenes vitenskapelige publisering (monografier, bok- og tidsskriftartikler, og avhandlinger) og studerer typer og nivå på publiseringskanaler, publikasjonens språk, og hyppigheten av samforfatterskap. Vi begynner med miljøenes *tidsskriftsprofil* som kan illustrere noen særegenheter ved den vitenskaplige publiseringen.

Tabell 4.5 viser hvilke tidsskifter de ulike miljøene publiserer i. 28 ulike tidsskrifter har mer enn fire artikler fra de inkluderte forskerne. Mest hyppig benyttet er *Lov og Rett*, med 123 artikler fra de inkluderte forskerne i ti-årsperioden. På andre plass kommer noe overraskende et bedriftsøkonomisk tidsskrift, *Magma – Tidsskrift for økonomi og ledelse*, med hele 60 artikler¹⁵. Foruten *Magma* er det kun to av tidsskriftene i tabellen som ikke er rettsvitenskapelige (*Tidsskrift for Den norske lægeforening* med 14 artikler og *Praktisk økonomi og finans* med 8 artikler).

Tabellen viser klare forskjeller i tidsskriftprofil mellom miljøene. Mest iøynefallende er at en stor del av BIs publikasjoner er i *Magma*, mens det totalt kun er én artikkel fra de andre miljøene i dette tidsskriftet. Videre er nesten samtlige av de listede artiklene i *Marlus* forfattet ved UiO (mer presist ved NIFS), en stor del av artiklene i *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål* er forfattet ved UiB, en stor del av artiklene i *Nordisk immateriell rettsskydd* og alle i *Privacy Law and Policy Reporter* er forfattet ved UiO, mer presist ved IFP. Likeledes er samtlige artikler i *International Journal on Minority and Group Rights* og i *Mennesker og rettigheter* forfattet ved UiO (de fleste ved SMR). Samtlige artikler i *Materialisten* og de fleste i *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskap* er forfattet ved IKRS ved UiO, og en stor del av artiklene i *Tidsskrift for Den norske lægeforening* stammer fra IOR ved UiO. UiT særpreges av mange artikler i *Kart og Plan*. Det er kun FNI som ikke framtrer med en særegen tidsskriftprofil, da mesteparten av artiklene fra de tre forskerne ved FNI er i tidsskrift som ikke framkommer i tabellen.¹⁶

Dette tyder på at både tidsskriftene og miljøene er faglig spesialiserte. Miljøenes forskere har ”hver sine” tidsskrift. Samtidig domineres listen av norske og nordiske tidsskrift, noe som kan tyde på at rettsvitenskap særlig retter seg mot et norsk og nordisk publikum. Som vi skal se under, er også det generelle bildet at en stor andel av publiseringen er på norsk og at lite er samforfattet. Denne publiseringsprofilen henger sammen med at den nasjonale rettsvitenskapelige forskning har egne profesjonsmiljøer som viktig målgruppe.

¹⁵ Det er ikke all publisering i vitenskapelige tidsskrifter som er vitenskapelige artikler og det er mulig at noen av disse artiklene er feilrapportert som vitenskapelige artikler (dvs. at de ikke nødvendigvis oppfyller de kravene som er beskrevet i vedlegg 3). I analysen har vi forholdt oss til hva som er oppgitt i publikasjonslistene og hvordan artiklene er klassifisert i RBO. Artiklene i *Magma* kan leses på <http://www.sivil.no/magma.asp>.

¹⁶ Bl.a. *Ocean Development and International Law* (4), *Animal Genetic Resources Information* (3) og *Journal of World Intellectual Property* (3).

Tabell 4.5 Mest brukte vitenskapelig tidsskrifter, etter institusjon, antall artikler 1998-2007

Tidsskrift/serie		BI:	FNI	UiO:	UiB:	UiT:	Totalt
Navn	Nivå	IRRJ		JF	JF	JF	
Lov og Rett	1	4		78	33	8	123
Magma	1	59		1			60
Jussens Venner	1			26	18	6	50
Kritisk Juss	1			31	10	8	49
Tidsskrift for Rettsvitenskap	2	1		31	14	3	49
Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål	1			11	29	5	45
Marlus	1			39	1		40
Skatterett	1	11		16			27
Retfærd	2		2	17	3	3	25
Tidsskrift for strafferett	1			12	3	8	23
Scandinavian Studies in Law	1	3		18	1		22
Materialisten	1			21			21
Kart og Plan	1			5	3	12	20
Tidsskrift for Erstatningsrett	1			14	5		19
Nordisk Tidsskrift for Kriminalvitenskap	1			14	3		17
Nordisk Tidsskrift for Menneskerettigheter/Nordic Journal of Human Rights	2			9	7	1	17
NIR : Nordiskt immateriellt rättsskydd	2			11	3		14
Tidsskrift for Den norske lægeforening	1			13	1		14
International Journal on Minority and Group Rights	2			13			13
Privacy Law and Policy Reporter	1			11			11
Arbeidsrett og arbeidsliv	1			8	1		9
Nordisk Tidsskrift for Selskabsret	1	6			3		9
Annuaire européen	1			8			8
Mennesker og rettigheter	1			8			8
Praktisk økonomi og finans	1	8					8
Nytt Norsk Tidsskrift	1			6			6
Tidsskrift for Eiendomsrett	1			2	2	1	5
Yearbook of International Environmental Law	1			4		1	5
120 nivå 1-tidsskrift med 1-4 artikler fra de inkluderte forskerne	1	2	16	133	9	12	172
20 nivå 2-tidsskrift med 1-3 artikler fra de inkluderte forskerne	2			25	1		26
Totalt		94	18	585	150	68	915

Note: Informasjon om de ulike tidsskriftene kan fås ved oppslag på <http://dbh.nsd.uib.no/kanaler/> og så følge link til utgiver. I vedlegg 9 finnes en oversikt over samtlige tidsskrift som forekommer i listene fra miljøene, inklusive de som ikke er med i analysen fordi de ikke regnes som vitenskapelige tidsskrift. Som nevnt tidligere bygger denne tabellen på forskernes egenrapportering.

Det skal også tilføyes at flere tidsskrift synes å ha et bredt faglig nedslagfelt, som *Lov og Rett*, *Tidsskrift for Rettsvitenskap* og *Retfærd*. De to største miljøene – UiB og UiO – har alle et betydelig antall artikler i *Lov og Rett*, og med unntak av FNI har også alle de andre miljøene artikler her. *Retfærd* og *Tidsskrift for Rettsvitenskap* har også bidrag fra mange av miljøene.

Som det framgår av tabell 4.5, er det kun fem av de 28 hyppigst benyttede tidsskriftene som er på nivå 2. Totalt er 26 av de benyttede tidsskriftene på nivå 2. Tabell 4.6 viser andel publikasjoner på nivå 2 innenfor de ulike kategoriene. Totalt for alle kategorier er det 15 prosent av publikasjonene i 10-årsperioden som er publisert i nivå 2-kanaler. Dette er noe lavt i forhold til at nivå 2 defineres slik at det kan dekke inntil 20 prosent av publiseringen innen et fagfelt. Det er heller ingen klar utviklingstendens når det gjelder andel på nivå 2. Andelen på nivå 2 er høyest i 2000 med 23 prosent og lavest i 2003 med 8 prosent. Det er

også forskjell mellom publikasjonstypene. Mens 16-17 prosent av tidsskriftartiklene og bokartiklene er på nivå 2, er kun 6 prosent av monografiene på nivå 2.¹⁷

Tabell 4.6 Vitenskaplige publikasjoner etter kanalnivå 1998-2007, prosent

Type publikasjon	Nivå publ kanal	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1998-2007
Monografi	Prosent nivå 1	100,0	100,0	86,7	100,0	100,0	100,0	100,0	88,5	88,9	95,0	94,3
	Prosent nivå 2	0,0	0,0	13,3	0,0	0,0	0,0	0,0	11,5	11,1	5,0	5,7
N (publikasjoner)		11	14	15	6	8	17	15	26	27	20	159
Bokartikkel	Prosent nivå 1	77,8	63,6	72,2	78,9	87,1	86,0	73,9	89,9	85,9	82,1	82,8
	Prosent nivå 2	22,2	36,4	27,8	21,1	12,9	14,0	26,1	10,1	14,1	17,9	17,2
N (publikasjoner)		27	22	36	38	85	50	46	119	64	78	565
Artikkel i vit. tidsskrift	Prosent nivå 1	90,5	81,5	77,9	90,2	86,6	93,5	86,6	81,0	73,3	83,5	84,3
	Prosent nivå 2	9,5	18,5	22,1	9,8	13,4	6,5	13,4	19,0	26,7	16,5	15,7
N (publikasjoner)		63	65	77	92	82	92	119	105	105	115	915
Totalt	Prosent nivå 1	88,1	80,2	77,3	87,5	87,4	91,8	84,4	86,0	79,6	84,0	84,7
	Prosent nivå 2	11,9	19,8	22,7	12,5	12,6	8,2	15,6	14,0	20,4	16,0	15,3
N (publikasjoner)		101	101	128	136	175	159	180	250	196	213	1639

Publiseringsspråk

Tabell 4.7 viser fordelingen på språk for hele perioden samlet. Ser vi de fire kategoriene under ett er 74 prosent av de vitenskapelige publikasjonene på skandinaviske språk og 24 prosent på engelsk. Andre språk omfatter fransk, tysk, finsk, spansk og italiensk og utgjør en marginal andel av publikasjonene. En større andel er på engelsk de siste fem årene i forhold til de fem første, uten at det er en entydig tendens til økende publisering på engelsk. Doktoravhandlingene har den høyeste andelen på engelsk (35 prosent) og monografiene den laveste (15 prosent), mens tidsskriftartiklene har 24 prosent og bokartiklene 26 prosent.

Tabell 4.7 Publiseringsspråk for vitenskaplige publikasjoner. Samlet for 1998-2007. Prosent

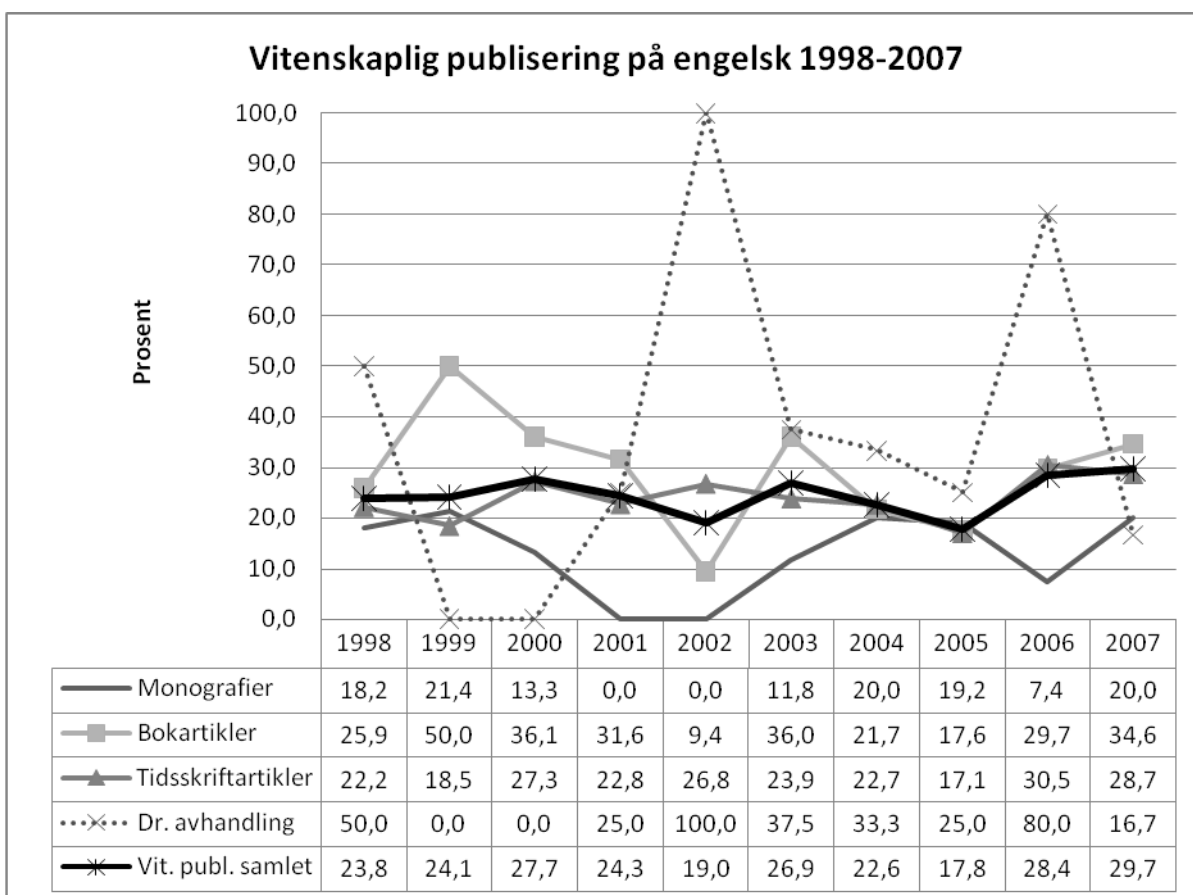
Type publikasjon	Skandinavisk	Engelsk	Andre språk	Totalt
Monografi	85,5	14,5		159
Bokartikkel	70,3	25,8	3,9	565
Tidsskriftartikkel	74,1	24,3	1,6	915
Dr. avhandling	64,8	35,2		54
Total	73,6	24,2	2,2	1693

¹⁷ De mest hyppig benyttede nivå 2-forlagene er (antall publikasjoner i parentes): Kluwer Law International (19), Martinus Nijhoff Publishers (16), Oxford University Press (15), Ashgate (14), Cambridge University Press (8).

Figur 4.1 viser utviklingen i publiseringsspråk gjennom perioden. Engelskandelen er høyest de to siste årene (med henholdsvis 29 og 30 prosent), men det er ingen entydig tendens til økt publisering på engelsk – den laveste andelen finner vi i 2005 (18 prosent).

Den samlede utviklingen følger, naturlig nok, den største kategorien av publikasjoner – tidsskriftartiklene. Doktoravhandlingene – hvor prosentueringsgrunnet er 2 til 8 avhandlinger per året – svinger som en kan vente mest fra år til år.

Sammenlikner vi med tall fra tidligere studier finner vi en klar økning i andelen på engelsk. En studie av publiseringen ved norske universiteter i 1979 til 1981 fant at 9 prosent av artikkelkvivalentene innen jus var på ikke-skandinaviske språk. Tilsvarende tall i vår studie er 24 prosent. I 1979-1980 hadde 27 prosent av de vitenskapelige ansatte minst en publisasjon på ikke-skandinaviske språk.¹⁸ I vår studie har 57 prosent minst en publisasjon på ikke-skandinaviske språk.

Figur 4.1 Andel publisert på engelsk 1998-2007 etter publikasjonstype og år. Prosent. (N=1693)

Tabell 4.8 viser at det er store forskjeller i engelskandel mellom miljøene, og også i hvor stor andel av publikasjonene som er på nivå 2. Mens FNI har 84 prosent av sine

¹⁸ Svein Kyvik (1991): *Productivity in Academia. Scientific Publishing at Norwegian Universities*. Oslo: Universitetsforlaget. Side 55-58.

vitenskapelige publikasjoner på engelsk, har BI 5 prosent. BI er også det miljøet som har klart færrest publikasjoner på nivå 2 (på den annen side har BI den klart høyeste publiseringen per forsker, se underkapittel 4.4). FNI har den klart høyeste andelen på nivå 2 (35 prosent). Det er også forskjeller innad ved UiO som ikke framkommer av tabellen. Eksempelvis har NIFS og SMR begge – i samsvar med disse miljøenes mer internasjonaliserte forskningsfelt – en høyere andel på engelsk (henholdsvis 54 og 34 prosent). SMR har også en høy andel på nivå 2 (37 prosent).

Tabell 4.8 *Publiseringsspråk og samlet andel vitenskapelige publikasjoner på nivå 2 etter institusjon. Samlet for 1998-2007. Prosent*

Institusjon	Prosent engelsk	Prosent nivå 2	N
UiO: JF	28,5	16,8	1121
UiB: JF	8,1	12,7	260
UiT: JF	14,1	15,2	99
BI: IRRJ	4,9	0,8	122
FNI	83,8	35,1	37
Total	23,9	15,3	1639

Tabellen omfatter Monografier, Bokartikler og Tidsskriftartikler (dvs. de samme publikasjonene som i tabellen over utenom Dr. avhandlinger, da de ikke inndeles etter nivå).

Samforfatterskap

Tabell 4.9 viser andel av de vitenskapelige publikasjonene¹⁹ som er samforfattet. Totalt er 13 prosent samforfattet i perioden.²⁰ Mens 35 prosent av monografiene er samforfattet er 7 prosent av tidsskriftartiklene samforfattet (tabell 4.9). Den høyeste andelen samforfattede publikasjoner finner vi det siste året og det er også en høyere andel som er samforfattet i den siste 5-årsperioden enn i den første. Det synes med andre ord å være en tendens til at rettsviterne i økende grad sampubliserer – selv om andelen varierer mye fra år til år.

Tabell 4.9 *Samforfatterskap av vitenskapelige publikasjoner: Andel av publikasjonene som er samforfattet, etter publikasjonstype og år, 1998-2007. Prosent*

Type publikasjon	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	1998-2007
Monografier	27,3	21,4	40,0	50,0	12,5	23,5	53,3	50,0	33,3	30,0	35,2
Bokartikler	22,2	9,1	19,4	18,4	12,9	6,0	23,9	11,8	9,4	24,4	15,2
Tidsskriftartikler	0,0	9,2	2,6	9,8	6,1	8,7	4,2	6,7	9,5	10,4	7,0
Samlet	8,9	10,9	11,7	14,0	9,7	9,4	13,3	13,6	12,8	17,4	12,6
Totalt antall publikasjoner	101	101	128	136	175	159	180	250	196	213	1639

¹⁹ Ikke medregnet doktoravhandlingene som alle har én forfatter.

²⁰ Når også bokenmeldelser, rapporter og redigerte bøker og doktoravhandlinger inkluderes, er 14 prosent samforfattet. Den nedenfor omtalte studien av publiseringen ved norske universiteter i 1979 til 1981 fant at 7 prosent av publikasjonene innen jus var samforfattet. Samforfatterskap har altså økt innen jus. (Svein Kyvik 1991: *Productivity in Academia. Scientific Publishing at Norwegian Universities*. Oslo: Universitetsforlaget. Side 53 og 57).

Tabell 4.10 viser at det er store forskjeller mellom miljøene når det gjelder samforfatterskap. FNI har den høyeste andelen samforfattede tidsskriftartikler (33 prosent) og samforfatter også en god del av bokartiklene (23 prosent). Forskerne ved BI samforfatter en høy andel av monografiene (63 prosent), men kun 3 prosent av tidsskriftartiklene. Her er det trolig små tall og variasjoner på forskernivå som gjør utslag.

Tabell 4.10 Samforfatterskap av vitenskaplige publikasjoner: Andel av publikasjonene som er samforfattet, etter publikasjonstype og miljø. Samlet for 1998-2007. Prosent.

Institusjon	Monografier		Bokartikler		Tidsskriftartikler		*Antall forskere
	Antall	Prosent samforfattet	Antall	Prosent samforfattet	Antall	Prosent samforfattet	
UiO: JF	106	35,8	430	17,0	585	7,2	89
UiB: JF	21	14,3	89	3,4	150	6,0	29
UiT: JF	7	28,6	24	25,0	68	5,9	16
BI: IRRJ	19	63,2	9	11,1	94	3,2	5
FNI	6	16,7	13	23,1	18	33,3	3
Total	159	35,2	565	15,2	915	7,0	142

*Antall forskere som har levert publikasjonsliste til evalueringen (ikke antall involverte samforfattere).

4.4 Publisering per forsker

Har forskernes publiseringsaktivitet økt over tid, og er det vesentlige forskjeller mellom miljøene i hvor aktive forskerne er til å publisere? For å få samlede og sammenliknbare mål på den vitenskapelige publiseringen som kan besvare disse spørsmålene, er tallene i dette kapitlet vektet for samforfatterskap og publikasjonstype. Det er redegjort for denne vektingen i kapittelinnledningen.

I tabell 4.11 har vi dividert antall publikasjoner (vektet for samforfatterskap) på antall forskere som har levert publikasjonslister som inkluderer året. Tabellen viser at produksjonen per forsker har økt. I den første femårsperioden produserte forskere i snitt 1,3 til 1,8 artikkelkvivalenter per år, mens i den siste femårsperioden produserte de 1,7 til 2,5 per år (tabell 4.11 nederste rad).²¹ Vi ser også at det var en topp i antall bokartikler per forsker i 2005 (jf. kommentarer til tabell 4.2).

²¹ En artikkelkvivalent tilsvarer en artikkel forfattet alene.

Tabell 4.11 Publisering per forsker per år 1998-2007(vektet for samforfatterskap)

Type publikasjon	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Totalt
Monografier	9	12,5	11,5	4,3	7,5	14,7	10,4	19,3	22,2	16,8	128,2
*Antall forskere	82	111	119	129	133	137	139	141	142	142	
<i>Snitt publ. per forsker</i>	<i>0,11</i>	<i>0,11</i>	<i>0,10</i>	<i>0,03</i>	<i>0,06</i>	<i>0,11</i>	<i>0,07</i>	<i>0,14</i>	<i>0,16</i>	<i>0,12</i>	
Bokartikler	23,4	21	32,3	34,3	78,7	48,3	39,3	112	60,8	67,2	517,4
*Antall forskere	82	111	119	129	133	137	139	141	142	142	
<i>Snitt publ. per forsker</i>	<i>0,29</i>	<i>0,19</i>	<i>0,27</i>	<i>0,27</i>	<i>0,59</i>	<i>0,35</i>	<i>0,28</i>	<i>0,79</i>	<i>0,43</i>	<i>0,47</i>	
Artikler i vit. tidsskrift	63	61,8	76	86,7	79,1	87,5	116,2	101	99,1	107,7	878,1
*Antall forskere	82	111	119	129	133	137	139	141	142	142	
<i>Snitt publ. per forsker</i>	<i>0,77</i>	<i>0,56</i>	<i>0,64</i>	<i>0,67</i>	<i>0,59</i>	<i>0,64</i>	<i>0,84</i>	<i>0,72</i>	<i>0,70</i>	<i>0,76</i>	
Doktoravhandling	4	7	2	4	4	8	6	8	5	6	54
*Antall forskere	82	111	119	129	133	137	139	141	142	142	
<i>Snitt publ. per forsker</i>	<i>0,05</i>	<i>0,06</i>	<i>0,02</i>	<i>0,03</i>	<i>0,03</i>	<i>0,06</i>	<i>0,04</i>	<i>0,06</i>	<i>0,04</i>	<i>0,04</i>	
**Artikkelekvivalenter	151,6	180,3	175,8	162,7	215,3	249,2	237,3	349,7	295,7	289	2306,7
*Antall forskere	82	111	119	129	133	137	139	141	142	142	
<i>Snitt publ. per forsker</i>	<i>1,85</i>	<i>1,62</i>	<i>1,48</i>	<i>1,26</i>	<i>1,62</i>	<i>1,82</i>	<i>1,71</i>	<i>2,48</i>	<i>2,08</i>	<i>2,04</i>	

*Antall forskere som har levert lister som inkluderer året.

**Artikler (i vitenskapelige tidsskrift eller bøker) teller 1, monografier og avhandlinger teller 5. Alle tall i tabellen er vektet for samforfatterskap.

To av miljøene skiller seg ut når det gjelder artikkelekvivalenter per forsker (tabell 4.12). BI ligger høyest med 24,6 artikkelekvivalenter per forsker i den siste femårsperioden, mens UiT ligger lavest med 6,1 artikkelekvivalenter per forsker i denne perioden. De øvrige ligger på 9,2-10,2 per forsker.

Det er generelt store variasjoner mellom forskere når det gjelder publiseringsaktivitet – og dette gjenspeiles også i det foreliggende tallmaterialet for norsk rettsvitenskap. Noen forskere har meget høy vitenskapelig publisering, mens andre har helt marginal vitenskapelig publisering. Tallene i tabell 4.12 må derfor leses i lys av at enkeltforskere i mange tilfeller gjør sterkt utslag på totaltallet til et miljø, og at enkelte tidsskrifter og artikler er mindre ”vitenskapelige” og mer ”formidlende” enn andre. Dette gjelder for eksempel flere artikler i Magma.

Tabell 4.12 Publisering per forsker i de ulike miljøene, 2003-2007. Artikkelekvivalenter/vektede tall

Institusjon	*Antall forskere	Samlet antall artikkelekvivalenter	Antall artikkelekvivalenter per forsker
UiO: JF	89	906,7	10,2
UiB: JF	29	266,7	9,2
UiT: JF	16	97,0	6,1
BI: IRRJ	5	123,0	24,6
FNI	3	27,6	9,2
Total	142	1420,9	10,0

*Alle forskere er inkludert i beregningene for hele den siste 5-årsperioden uavhengig av ansettelsestid og hvilke år som inngår i publikasjonslistene deres. Tallene for perioden 1998-2003 er imidlertid utelatt fra analysen, og det er slik færre feilkilder mht mangelfulle publikasjonslister og endringer i ansettelsesforhold, enn om hele 10-årsperioden var inkludert.

I tabell 4.13 er forskerne inndelt i grupper etter hvor mange artikkelekvivalenter de har produsert i den siste 5-årsperioden. Her er det med andre ord forskerne som er analyseenheten – og ikke publikasjoner som i samtlige andre tabeller i dette kapittelet. Forskerne er fordelt etter kjønn og stillingsnivå. For å få mest mulig sammenliknbare tall har vi ikke tatt med den første femårsperioden hvor langt færre forskere har levert lister, og heller ikke listene til de ni forskerne som i liten grad har oppgitt utgiver i sine publikasjonslister (se *Begrensninger i data og forbehold i analysen* i 4.1).

Tabell 4.13 *Publisering per forsker, etter stillingsnivå og kjønn, samlet for 2003-2007. Prosent.*

Stillingsnivå i 2007		Artikkelekvivalenter 2003-2007					N
		0-1	2-4	5-9	10-29	30-49 (forskere)	
Professor	Mann (prosent)	9,6	9,6	25,0	40,4	15,4	52
	Kvinne (prosent)	5,0	25,0	45,0	25,0		20
	Totalt (prosent)	8,3	13,9	30,6	36,1	11,1	72
Førsteamanuensis/forsker	Mann (prosent)	16,2	18,9	24,3	40,5		37
	Kvinne (prosent)	37,5	12,5	37,5	12,5		8
	Totalt (prosent)	20,0	17,8	26,7	35,6		45
Stipendiat/post.doc.	Mann (prosent)			50,0	50,0		8
	Kvinne (prosent)			50,0	50,0		8
	Totalt (prosent)			50,0	50,0		16
Totalt (prosent)		11,3	13,5	31,6	37,6	6,0	133

Note: 9 forskere som har levert lister som i liten grad oppgir publiseringskanal (forlag) er utelatt fra beregningene. De gjenværende 133 forskerne er inkludert i beregningene uavhengig av ansettelsestid og hvilke år som inngår i publikasjonslistene deres (ref. note til foregående tabell). Stillingsnivå høst 2007 er benyttet på hele analysen.

Forklaring: Tabellen er prosentuert horisontalt og viser andelen av forskerne som har 0-1, 2-4, 5-9 osv. artikkelkvivalenter i perioden 2003-2007. Artikkelkvivalenter er tall vektet for samforfatterskap og publikasjonstype (monografier på vit. forlag og avhandlinger teller 5, artikler (i vit. tidsskrift eller bøker på vit. forlag) teller 1).

Gjennomsnitt for de ulike stillingskategoriene: 12,2 artikkelkvivalenter for professorer, 7,2 for førsteamanuenser/forskere og 10,3 for stipendiater/postdoktorstipendiater.

Tabell 4.13 viser at 6 prosent av forskerne har produsert mer enn 30 artikkelkvivalenter i den siste 5-årsperioden – noe som tilsvarer minimum 6 vitenskapelige artikler forfattet alene per år. De to mest-publiserende har publisert henholdsvis 39 og 48 artikkelkvivalenter i perioden (begge har utelukkende publisering på nivå 1 og nesten alt på norsk). I den andre enden finner vi 11 prosent som totalt har produsert maksimum en artikkelkvivalent totalt i løpet av 5-årsperioden (7 av disse 15 forskerne har ingen vitenskapelige publikasjoner i perioden, 1 har 0,5 artikkelkvivalent og 7 har 1 artikkelkvivalent). Både gruppen av mest-publiserende og minst-publiserende domineres av menn. Alle de mest-publiserende er mannlige professorer, og blant de 7 som ikke har noen vitenskapelige publikasjoner i perioden er det kun én kvinne.

Hoveddelen av forskerne befinner seg mellom disse ytterpunktene. 38 prosent har produsert fra 10 til 29 artikkelkvivalenter i den siste 5-årsperioden, 32 prosent har produsert fra 5 til 9 artikkelkvivalenter og 14 prosent har produsert fra 2 til 4 artikkelkvivalenter.

Den mest homogene gruppen er stipendiatene og post.doc.-ene. Her har alle en rimelig høy produksjon. I gjennomsnitt har de 10,3 artikkelkvivalenter hver i 5-årsperioden. At 12 av de 16 forskerne i denne stillingskategorien har en doktoravhandling i den siste 5-årsperioden – som teller som fem artikkelkvivalenter – bidrar til å øke den gjennomsnittlige publisering per forsker i denne gruppen. For øvrig er forklaringen på mindre variasjon og jevnt høyt nivå i denne gruppen trolig at forskerne nylig er selektert på bakgrunn av sin vitenskapelige produksjon, de er i en fase der de må prestere for å kvalifisere seg for en fast akademisk stilling og de har færre andre universitetsplikter. De er dermed mer bevisste på at de må publisere og muligens også på hvilke publiseringskanaler som gir uttelling.

5 Organisering, etterspørsel og ph.d.-opplæring

Kort sammendrag av kapittel 5

Mens mye av daglig drift er organisert innenfor mer formelle organisasjonsstrukturer, er mye av forskningsaktiviteten organisert innenfor mer tverrgående forskergrupper. Dette kan være forskergrupper på tvers av enheter innenfor fakultetet (UiO) og/eller interfakultære forskergrupper (UiO, UiB, UiT). I de evaluerte miljøene finner man både små grupper med et par forskere til store grupper på 25-30 forskere. En kort litteraturgjennomgang ga ingen avklarte holdepunkter for kritisk minstestørrelse og forholdet mellom produktivitet og kvalitet.

De evaluerte fagmiljøene kan samlet sett vise til en markert vekst for perioden 1997 til 2007. Framskrivninger av arbeidskrafttilbudet for jurister innenfor statlig sektor for perioden 2006 til 2030 sannsynliggjør en fortsatt vekst i utdanningsbehovet.

I 2007 reviderte NOKUT ph.d.-studiene i rettsvitenskap ved UiO, UiB, UiT. De anbefalingene som ble gitt i denne sammenheng, har vært et viktig utgangspunkt for den foreliggende evaluering.

5.1 Innledning

I dette kapittelet vil vi kort presentere noen mer generelle forhold knyttet til a) kritisk minstestørrelse; hva vet vi om forskningsmiljøers størrelse, produktivitet og kvalitet? b) tilgang og etterspørsel etter rettsvitere 2006-2030; hva vet vi om studentgrunnet for fagmiljøenes utvikling framover? og c) Hva sier NOKUTs evaluering av ph.d.-studiene i rettsvitenskap?

5.2 Kritisk minstestørrelse – om forskningsmiljøers størrelse, produktivitet og kvalitet

De ulike fagmiljøene i rettsvitenskap er organisert på flere måter, og ofte er det etablert både horisontale og vertikale strukturer. I dette delkapitlet vil vi se nærmere på forholdet mellom størrelse, produktivitet og kvalitet. Svein Kyvik har i en tidligere rapport gjennomgått hva litteraturen sier om kritisk minstestørrelse i forhold til forskningsmiljøers størrelse, produktivitet og kvalitet (Kyvik 1998). Han understreker at når det gjelder forholdet mellom forskningsmiljøers størrelse, produktivitet og kvalitet, har det ofte vært en unyansert og forenklet tilnærming både i offentlig debatt og i policy-dokumenter. Dette fordi det ofte ikke presiseres hva som menes med et forskningsmiljø, hva som menes med kritisk minstestørrelse og at det finnes forskjeller mellom fagdisipliner. Kyvik konkluderer

med at litteraturgjennomgangen viser at en gunstig størrelse på universitetsbaserte forskergrupper i naturvitenskap, medisin og teknologi synes å ligge på 3-5 personer pluss doktorgradsstudenter (Kyvik 1998:32). Noen tilsvarende konklusjon er det ikke mulig å trekke av litteraturgjennomgangen når det gjelder samfunnsvitenskap og humaniora. Kyvik refererer også Stankiewicz (1979) (Kyvik 1998:13) som har studert 172 forskergrupper i naturvitenskap og teknologi ved svenske universiteter. Sisert fra Kyviks gjengivelse oppsummerer han Stankiewicz's resultater på følgende måte:

- *Når gruppesamholdet er lavt, er det en sterk nedgang i produktiviteten i grupper med flere enn 7 forskere.*
- *Sammenhengen mellom størrelse og produktivitet er sterk i grupper ledet av forskere med lang erfaring*
- *I grupper ledet av unge forskere er det en negativ sammenheng mellom produktivitet og gruppestørrelse*

Stankiewicz konkluderer med at det synes risikabelt å la forskergrupper bli særlig større enn 7 medlemmer. I de tilfeller det er nødvendig å danne større grupper, bør det settes inn tiltak for å motvirke potensielle farer for minsket gruppesamhold.

Det siste poenget må relateres til behovet for ledelse. Kyvik refererer til Berelson og Steiner (1964) som hevder at den optimale størrelsen på uformelle grupper synes å ligge rundt 5-7 personer. I et annet eksempel fra eksperimentell medisinsk biologi hevdes det at en forskergruppe bør ha minst 2-3 erfarne medlemmer og et tilsvarende antall rekrutter.

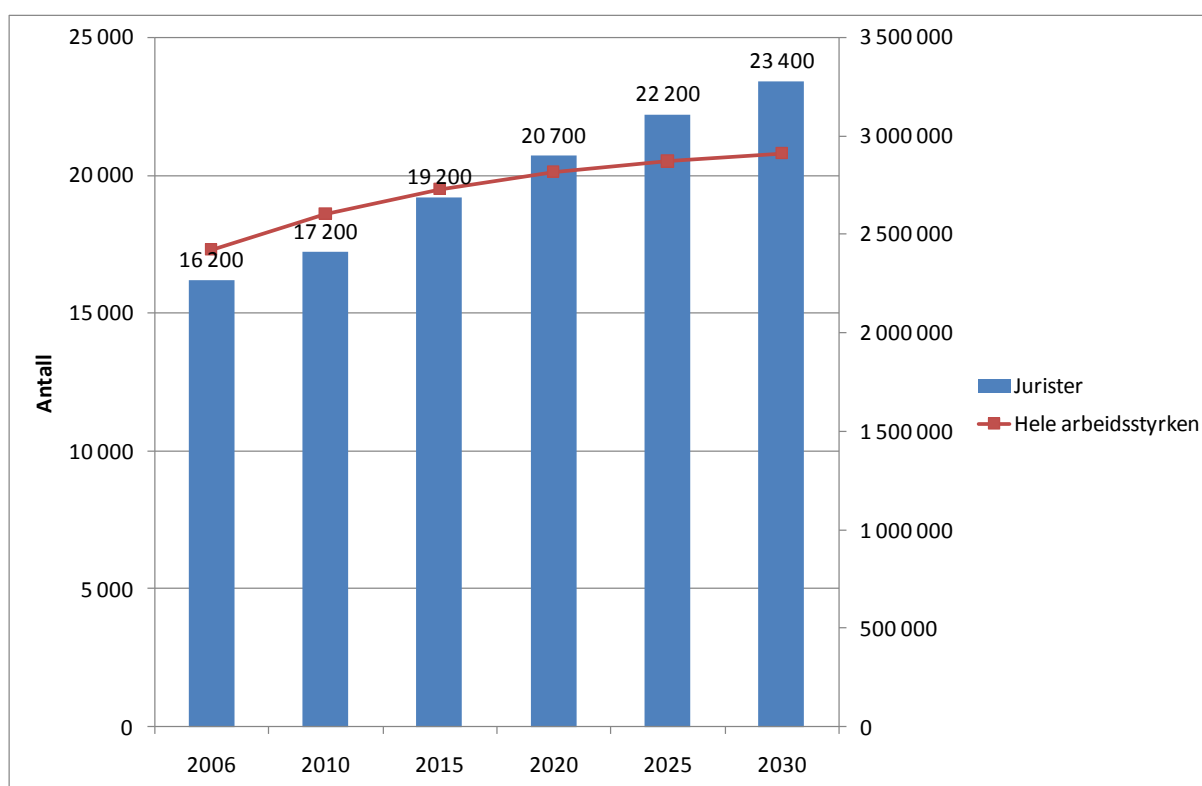
Som nevnt er det store forskjeller mellom ulike fagdisipliner. I en undersøkelse blant fast vitenskapelig personale ved de norske universitetene i 1979-81 som oppga at noe av forskningen var utført i team, oppga for eksempel 53 prosent av samfunnsviterne at de hadde deltatt i teamarbeid og 37 prosent hadde deltatt i minst en samforfattet publikasjon, samtidig oppga 88 prosent av medisinerne at de hadde deltatt i teamarbeid og 79 prosent hadde deltatt i minst en samforfattet publikasjon (Kyvik 1998). Rent generelt har andelen samforfatterskap økt gjennom årene, men her er det store disiplinforskjeller. Fra studier av *ISI Web of Science* 1991-2008 vet vi at internasjonalt samarbeid nærmer seg en fordobling i tidsperioden, mens nasjonalt samarbeid har økt med rundt 50 prosent. Innenfor rettsvitenskap er 13 prosent av de innberettede vitenskapelige publikasjonene samforfattet (1998-2007). Det synes å være en tendens til at rettsviterne i økende grad sampubliserer, men andelen varierer mye fra år til år.

5.3 Tilgang og etterspørsel etter rettsvitere 2006-2030

NIFU STEP har tidligere foretatt en framskriving av arbeidskraftstilbudet for jurister²² i forbindelse med en framskriving av arbeidsmarkedet for statlig arbeidskraft (Børing & Næss 2008), som vi kort vil se på i dette avsnittet. Modellen som er benyttet framskriver tilbudet av arbeidskraft for ulike utdanningsgrupper under forutsetning om at overgangsratene i utdanningssystemet er de samme som i perioden 2005 - 2006. Overgangsrater i utdanningssystemet er estimert på basis av registerdata fra SSB. Framskrivningene viser fortsatt betydelig vekst i arbeidskraftstilbudet for jurister, se figur 5.1. I følge beregningene vil tallet på jurister i arbeidsstyrken øke med over 40 prosent fram til 2030. Statistisk sentralbyrå har også foretatt en framskriving av antall sysselsatte jurister fram til 2025, som viser enda sterkere vekst (Bjørnstad med flere 2008).

Figuren viser også at den beregnede veksten relativt sett er betydelig høyere enn veksten i det totale arbeidskraftstilbudet, målt ved den høyre horisontale aksene. Men i følge beregningene til Bjørnstad med flere (2008) vil et økende behov for høyt utdannet arbeidskraft i offentlig sektor, også jurister, allikevel sikre de framtidige sysselsettingsmulighetene for juristene.

Figur 5.1 Framskrivning av antall jurister i arbeidsstyrken, samt den totale arbeidsstyrke. 2006 - 2030.

²² Jurister er her definert som hele det juridiske fagområdet, dvs 3-sifrede NUS-koder 737 og 837. I 2006 hadde imidlertid 99 prosent av juristene NUS-koder for rettsstudiet (7371 og 8371), slik at dette i praksis er ensbetydende med rettsvitere.

Tilbud og etterspørsel etter jurister i staten

Børing & Næss (2008) har også framskrevet etterspørselen etter jurister i staten, definert som det statlige tariffområdet. Dette er en stor og viktig del av juristenes arbeidsmarked, og som i 2006 sysselsatte om lag 40 prosent av juristene. I beregningene er det sett på hvordan demografiske og økonomiske utviklingstrekk samt politiske målsettinger kan tenkes å øke behovet for ulike typer statlig tjenesteyting, hvor jurister etterspørres; rettssystemet, skattekontorer og annen finansiell tjenesteyting, arbeidsmarked/integrering med mer.

I følge framskrivningene vil det bli fortsatt stor vekst i behovet for statlig tjenesteyting og statlig arbeidskraft i årene framover, også på de områdene hvor mange jurister arbeider. En viktig årsak til det er antatt stor innvandring og stor befolkningsvekst. Når det gjelder hvordan arbeidskraftsetterspørselen vil fordele seg på ulike utdanningsgrupper er det sett på to forskjellige alternativ. I det ene alternativet, kalt kompetansehevingsalternativet, har vi trendframskrevet endringer i utdanningssammensetningen i staten i perioden 1996 - 2006. Siden det var en betydelig økning i andelen høyt utdannede i staten i denne perioden, innebærer det at vi antar en fortsatt sterk økning i andelen høyt utdannede i staten. I det andre alternativet har vi holdt utdanningssammensetningen konstant og lik utdanningssammensetningen i 2006.

I tabell 5.1 har vi vist tilbud og etterspørsel etter jurister i staten i de to alternativene, i henholdsvis 2015 og 2030, regnet i årsverk. I alternativet med konstante utdanningsandeler ser vi at det fram til 2015 vil være god balanse mellom tilbud og etterspørsel etter jurister, mens det fram mot 2030 vil bli et overskuddstilbud. I kompetansehevingsalternativet vil det derimot bli mangel på jurister, som vil øke gjennom hele framskrivingsperioden. Framskrivningene innebærer at fram til 2015 vil økningen i tilgangen på jurister bare være tilstrekkelig til å dekke økt etterspørsel som følge av økt sysselsetting i staten. Etter 2015 vil det også være rom for en viss økning i bruk av jurister sett i forhold til den totale sysselsetting i staten, men ikke en like rask økning som i perioden 1996-2006.

Tabell 5.1 Tilbud og etterspørsel etter jurister i staten, regnet i årsverk

	Tilbud	Etterspørsel	Tilbud ÷ etterspørsel
<i>2015</i>			
Konstante utdanningsandeler	6 330	6 380	-50
Kompetanseheving	6 330	7 920	- 1 590
<i>2030</i>			
Konstante utdanningsandeler	7 710	6 820	890
Kompetanseheving	7 710	11 240	- 3530

Denne typen framskrivninger er ett element blant flere som bakgrunn for å vurdere fagmiljøenes strategier, både kvantitativt og kvalitativt.

5.4 Ph.d.-studium i rettsvitenskap: Anbefalinger i NOKUTs rapport

I dette avsnittet vil vi kort redegjøre for NOKUTs revidering av ph.d.-studiene i rettsvitenskap ved Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen og Universitetet i Tromsø, da dette er aktuelt bakgrunnsmateriale for evalueringen.²³ De sakkyndige komiteene har gjennomført en revidering som alle konkluderer med at de reviderte miljøene tilfredsstillende akkrediteringskravene. Deres anbefalinger for videre utvikling synliggjør noen mål å strekke seg etter.

Revideringene har følgende struktur:

- a) Studiets mål og profil
- b) Sakkyndiges vurdering i henhold til NOKUTs forskrift
 1. det skal foreligge en plan for doktorgradsstudiet/stipendprogrammet jf § 2-3.
 2. institusjonen skal ha et stabilt fagmiljø knyttet til doktorgradsstudiet/stipendprogrammet jf § 2-3
 3. den faglige virksomheten ved institusjonen skal støtte opp om doktorgradsstudiet/stipendprogrammet jf § 2-3
 4. institusjonen skal delta aktivt i nasjonalt og internasjonalt samarbeid og i nettverk som er relevante for doktorgradsstudiet/stipendprogrammet jf § 2-2.
 5. infrastrukturen skal være tilpasset organisering av studiets/programmets karakter og relateres til doktorgradsstudiets/stipendprogrammets mål jf § 2-2.
 6. institusjonen skal redegjøre for hvordan doktorgradsstudiet/stipendprogrammet kvalitetssikres i institusjonens system for kvalitetssikring jf § 2-3.
- c) Faglig nivå og dokumenterte resultater
- d) Konklusjon
- e) Anbefalinger for videre utvikling

Under har vi oppsummert anbefalingene for videre utvikling. Disse anbefalingene er en interessant bakgrunn for evalueringsarbeidet.

For Universitetet i Oslo skriver komiteen (NOKUT UIO 2007:31):

***Fagmiljø:** Arbeids- og ansvarsfordelingen mellom eksterne veiledere og interne biveiledere bør følges opp. Når det gjelder integrering av stipendiatene i fagmiljøet, er det komiteens anbefaling at fakultetet påser at alle er med i en forskergruppe eller tilsvarende miljøer. Eksterne ph.d.-studenter bør også inkluderes i dette. Dette er en meget viktig del av forskeropplæringen.*

***IKT-tjenester:** Det anbefales at det arbeides videre med en koordinert og felles nettside med en samlet oversikt over det aktuelle utdanningstilbudet, da dette var et ønske fra studentene.*

Kvalitetssikring: Komiteen mener at tanken om å innføre en midtveisevaluering er verdt å følge opp.

For Universitetet i Bergen skriver komiteen (NOKUT UIB 2007:29):

Målbeskrivelse: Planens målbeskrivelse kunne ha vært tydeligere. Noe generelt mål spesifikt for den rettsvitenskapelig forskerutdanningen angis ikke.

Opptakskrav: Opptakskravene er på riktig nivå. Få søkere til ph.d.-studiet innebærer imidlertid en innebygd risiko når det gjelder kvaliteten. Fakultetet bør være bevisst på dette, og tilpasse utlysnings- og opptaksprosedyrene for å sikre tilgangen til gode ph.d.-studenter.

Undervisningen: Blant studentene ble det uttalt ønsker om noe mer valgfrihet og essayets²⁴ emne burde være mer knyttet opp til de ulike avhandlingene. Komiteen mener fakultet bør vurdere om man ikke burde legge opp muligheter for å fordype seg i flere alternativer enn de forholdsvis få rettsteorier som inngår i pensum.

Framdrift: Komiteen mener at fakultetet bør være mer oppmerksom på behov for at noen kan trenge ekstra tid, særlig etter at de har vært fraværende, for eksempel på grunn av fødselspermisjon.

Fagmiljø: Når det gjelder integrering av studentene i fagmiljøet, er det komiteens anbefaling at fakultetet påser at alle er med i en forskergruppe eller tilsvarende miljøer. Eksterne ph.d.-studenter bør også inkluderes i dette.

Internasjonalt samarbeid og nettverk: Fakultetet burde vurdere å ta sterkere initiativ til utenlandsopphold, og mer organisert oppfordre studentene til å utnytte de muligheter som tilbys.

Kvalitetssikring: Medarbeidersamtaler er viktige. Det anbefales at fakultet får en mer formell ordning på dette, med klare rutiner. Komiteen anbefaler videre at fakultetsledelsen lager rutiner eller retningslinjer for hvordan konflikter mellom veileder og student løses.

For Universitetet i Tromsø skriver komiteen (NOKUT UIT 2007:30):

Fagmiljø: Komiteen anser fagmiljøet for å være relativt smalt, og det mangler ansatte på visse sentrale rettsområder der man har ph.d.-studenter. En utstrakt

²³ <http://www.nokut.no/sw15430.asp>

bruk av eksterne veiledere minsker imidlertid dette problemet. Men det anbefales likevel at fakultetet følger opp rekrutteringsplanen.

Opptakskrav: *Selv om det kan være en risiko for kvaliteten på søkerne når antallet søkere til stipendiatstillinger er lite, har komiteen ikke funnet noe som tyder på kvalitetsbrister foreløpig. Fakultetet bør allikevel ved fortsatt rekruttering følge nøye med på at kravene til søkerne ikke svekkes, og utvikle rutiner for å sikre dette.*

Internasjonalt samarbeid og nettverk: *Fakultetet burde generelt sett satse enda mer på utviklingen av det internasjonale samarbeidet.*

²⁴ Konklusjonen knytter seg til det opplegget som gjaldt på evalueringstidspunktet på forskerskolen i rettsvitenskap under modulen Rettsteori og metodelære. Modulen tilsvarer 13 studiepoeng, og skriving av et essay er en del av et undervisningsopplegg som går over et semester.

6 Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo

6.1 Fakultetsnivået

Universitetet i Oslo ble grunnlagt i 1811 og har ca. 30.000 studenter og 5.800 ansatte. Det juridiske fakultet er ett av de fire opprinnelige fakultetene ved Universitetet i Oslo, og har om lag 4.300 studenter, 250 ansatte og 70 i stipendiatstillinger.

Det juridiske fakultet er organisert i seks grunnenheter:

- Institutt for kriminologi og rettssosiologi (IKRS)
- Institutt for privatrett (IFP)
 - Senter for rettsinformatikk (SERI)
 - Avdeling for forvaltningsinformatikk (AFIN)
- Institutt for offentlig rett (IOR)
- Nordisk institutt for sjørett (NIFS)
- Norsk senter for menneskerettigheter (SMR)
- Senter for Europarett (SEU)

I tillegg har fakultetet åtte tematiske forskergrupper på tvers av grunnenhetene. Hver av forskergruppene er rent administrativt tilknyttet et vertsinstitutt. Ut over dette deltar juridiske forskere i 6 av 7 av UiOs tverrfakultære satsingsområder.

Nedenfor vil hver enkelt grunnenhet bli presentert for seg. Forskningsprofil og forskningsorganisering, forskningsresultater på fakultetsnivå samt rekruttering og forskeropplæring er dog for en stor del et felles fakultetsanliggende og vil derfor bli kommentert her innledningsvis.

Når det gjelder rekruttering og forskeropplæring er presentasjonen delt mellom fakultetsnivået og grunnenhetene, noen mer overordnede forhold samt resultatene av samtalen med stipendiatene vil bli presentert på fakultetsnivå ikke minst fordi fakultetsnivået har ansvaret for ph.d.-programmet. I tillegg vil forhold som er spesifikke for den enkelte grunnenhet presenteres under grunnenhetene, blant annet fordi personalansvaret for stipendiatene ligger på instituttnivå.

Forskningsprofil og forskningsorganisering

Forskningen ved fakultetet har tradisjonelt vært organisert med utgangspunkt i institutter samt avdelinger og faggrupper på instituttene som de sentrale enheter. Som ledd i fakultetets forskningsstrategi er disse enhetene etter 2005 blitt supplert med opprettelsen av åtte tematiske forskergrupper på tvers av instituttgrensene.

For perioden 2005 til 2009 ble fem forskergrupper opprettet med følgende kjerneområder:

- 1) *Internasjonale relasjoner* knytter an til internasjonal rett, rettsliggjøring og internasjonalisering,
- 2) *Markedsgruppens (CeRMIT)* satsingsområder er innovasjon og konkurranse, offentlig sektor i markedet, og informasjons- og teknologimarkedet,
- 3) *Naturressursgruppens* forskning omfatter forvaltning av naturressurser, energi, miljø og fast eiendom.
- 4) Forskergruppen *Menneskerettigheter og utvikling (MRU)* berører blant annet rettighetsbasert utvikling i et kvinne- og barnerettslig perspektiv, og
- 5) Forskergruppen *Rettigheter, individer, kultur og samfunn (RIKS)* fokuserer på endringer i individets rettsstilling i et globalt og pluralistisk sosialt, kulturelt og rettslig landskap.

For perioden 2006 til 2010 ble to grupper opprettet med følgende kjerneområder:

- 6) Forskergruppen *Konstitusjonelle studier* studerer den norske retten historisk, politisk og komparativt, og
- 7) Forskergruppen *Samfunnskontroll og rettsikkerhet (SAMRISK)* analyserer de nye utfordringer som samfunns- og rettsutviklingen har skapt for strafferetten og straffeprosessen.

For perioden 2008 til 2011 ble den foreløpig siste forskergruppen:

- 8) *Rett, samfunn og historisk endring*, opprettet med henblikk på å løfte fram tids- og endringsperspektivet ved retten (Rettshistorie m.v.).

En av de nevnte forskergrupper administreres av Institutt for privatrett (CeRMIT), en av Nordisk institutt for sjørett (Naturressurs) og en av Norsk senter for menneskerettigheter (MRU), mens fem administreres av Institutt for offentlig rett (Internasjonale relasjoner, RIKS, Konstitusjonelle studier, SAMRISK og Rett, samfunn og historisk endring). I samtalen med fakultetet ble det understreket at det ikke var noe ønske om at forskergruppene skulle bli administrative enheter med dertil hørende personalansvar. En planlagt evaluering av forskergruppene var utsatt på grunn av Forskningsrådets evaluering av rettsvitenskap. Etter fakultetsledelsens vurdering avhjelper forskergruppene noen av ulempene ved instituttstrukturen med hensyn til å ta opp tema på tvers av faggrenser. Mens mye av utdanningsstrategien er ”top-down”, gir forskningsstrategien flere muligheter for ”bottom-up”-initiativ. Fakultetsledelsen så for seg to modeller for forskergruppene, og man kunne antakelig finne kombinasjoner av begge modellene på fakultetet. I den ene modellen bestod forskergruppene av dedikerte forskere som ville utvikle et område, i den andre modellen var forskergruppene en samling av forskere/prosjekter med noen felles interesser. Det ble samtidig understreket at det ikke var en plikt for fakultets forskere å delta i forskergruppene.

Formålet med forskergruppene er å styrke kvaliteten og omfanget av forskningen. Dette skal oppnås bl.a. ved å styrke forskningssamarbeidet på fakultetet, tilrettelegge for mer systematisk forskningsledelse, skape attraktive og fruktbare fagmiljøer for rekrutter og seniorforskere, og skape plattformer for eksterntfinansiert forskning og for eksternt

forskningssamarbeid. Fakultetet mener forskergruppene er et helt sentralt virkemiddel i fakultetets forskningspolitikk og uttrykk for en klar prioritering.

Gjennom prosess faglige prioriteringer har fakultetet identifisert fire tematiske områder og fire gjennomgående perspektiver på retten for å angi retningen for fornyelsen og videreutvikling av den faglige virksomheten. Fakultetets fire tematiske satsningsområder er (i) rettens globalisering, (ii) individenes rettsstilling, (iii) rett, stat og marked, og (iv) rett og miljø. I tillegg til internasjonalisering har fakultetet pekt på ytterligere fire gjennomgående perspektiver på retten, som gjelder fundamentale trekk ved rettssystemet, og som representerer vesentlige forskningsmessige utfordringer. De fire gjennomgående perspektivene er: (i) rettsstatstanken, (ii) retten og tiden, (iii) rettstenkningen, og (iv) rett, samfunn og moral. Faglige prioriteringer er resultat av en omfattende prosess ved hele UiO, også med bruk av eksterne paneler, der alle fakultetene har deltatt.

Etter panelets syn er de tematiske forskergruppene på tvers av instituttgrensene et godt initiativ, men det er samtidig panelets vurdering at fakultetet bør kontrollere at forskergruppene bygger på et hensiktsmessig og arbeidsdyktig faglig fellesskap. Grupper som iblant teller opptil 25-35 medlemmer, kan neppe fungere optimalt som forskergruppe betraktet, men får mer karakter av diskusjonsfora (som *også* kan ha sin berettigelse, men da en *annen* berettigelse).

I tillegg finnes det en rekke større eller mindre faggrupper under de enkelte grunnenhetene, undergrupper under noen av forskergruppene og forskjellige former for prosjektsamarbeid.

Måten forskningen er organisert på innenfor og på tvers av instituttstrukturen kan virke uoverskuelig og i noen grad tilfeldig. De horisontale forsker- og faggruppene (tidvis med undergrupper) som går på tvers av den vertikale instituttstrukturen, har selvsagt sine fordeler, idet de kan medvirke til å bryte ned kunstige skiller mellom instituttene, skape nye, fruktbare fagmiljøer og samtidig synliggjøre eksisterende fagområder, men det er noe uklart for panelet i hvilken grad gruppenes avgrensning, størrelse og innbyrdes forhold er uttrykk for en bevisst forskningsstrategi og -ledelse på et overordnet nivå, eller om de snarere er et utslag av enkeltforskernes initiativer og/eller eksterne finansieringsmuligheter. Når dette på tross av møtene med fagmiljøene fortsatt er uklart for panelet, er det sannsynligvis ikke noe godt grunnlag for forskningsadministrasjon og forskningsutvikling. Det kan virke som vi her har å gjøre med historiske lag av organisasjonsmodeller som delvis lever sitt parallelle liv.

Det ligger panelet fjernt å foreslå at forskningen og forskningsfriheten skal legges i meget stramme rammer (ideer trives i kaos!), men en mer gjennomtenkt og mer oversiktlig organisasjonsstruktur for forskningen kunne antageligvis på visse felt bidra til bedre utnyttelse av forskningsressursene. Samtidig mener panelet det er viktig at forskergruppene virke fra tid til annen følges opp og evalueres: Noen forskergrupper virker veldig gode – andre synes å stå mer stille.

Når panelet skal vurdere de rettsvitenskapelige forskningsmiljøene, er det av samme grunn vanskelig å bestemme om ”miljøfokus” skal rettes mot instituttet som administrativ enhet eller mot de forskjellige forsknings- og fagmiljøene. Dette gjelder i særlig grad de to ”bredeste” instituttene, dvs. Institutt for offentlig rett og Institutt for privatrett.

Disse forholdene har sannsynligvis en viss sammenheng med måten forskningen finansieres på. En ganske stor del av forskningen ved fakultetet i forhold til basisbevilgningene – men sterkt varierende fra område til område – er basert på ekstern finansiering først og fremst fra statlige kilder (jf tabell 3.10 og 3.14), som i sakens natur er selektiv, stiller særlige krav for å bevilge midler, og i noen grad må antas å være styrende for både forskningens profil og måten den organiseres på. Dette siste er ikke nødvendigvis mest uttalt ved de grunnenhetene som har størst grad av eksternfinansiering, men gjelder antageligvis særlig de enhetene/instituttene som p.g.a. størrelse og faglig bredde ikke styres av ett enhetlig tema og ikke så å si på forhånd har en entydig faglig profil.

Fakultetets erklærte ambisjon er å øke den eksterne finansieringen, men uten en relativ stor grunnbevilgning er det vanskelig for fakultetet og de enkelte grunnenhetene å opprettholde og kontinuerlig utvikle den forskningsstrategien og -profilen som fakultetet anser som faglig best begrunnet. Dette har konsekvenser både for eksisterende kjerneområder og for nye områder som ikke nødvendigvis fanger eksterne finansieringskilders oppmerksomhet. Som nevnt andre steder er panelet engstelig for de prioriteringer som kan skje gjennom eksterne bevilgninger.

Forskningsresultater

For de 89 forskerne som er med i publiseringsstudien har Universitetet i Oslo 10,2 artikkelkvivalenter per forsker for perioden 2003-2007, snittet for samtlige evaluerte forskere er 10,0. 16,8 prosent av de vitenskapelige publikasjonene for perioden 1998-2007 er på nivå 2, mens snittet for samtlige evaluerte forskere er 15,3. Videre har forskerne ved UiO en andel av samforfattede monografier omtrent som snittet (35,8 prosent mot 35,2 prosent), en andel samforfattede bokartikler noe over snittet (17 prosent mot 15,2 prosent) og en andel samforfattede tidsskriftsartikler omtrent som snittet (7,2 prosent mot 7,0 prosent). Publiseringer på engelsk er over snittet (28,5 prosent mot 23,9 prosent). Hyppig brukte tidsskriftkanaler i perioden 1998-2007 vil bli kommentert under hver grunnenhet.

Rekruttering og forskeropplæring

I 2007 hadde fakultetet 70 i stipendiatstillinger, gjennomsnittsalderen var 33,8 år og kvinneandelen 54 prosent. I tillegg var 16 eksterne kandidater aktive på doktorgradsprogrammet. Doktorgradsprogrammet ved fakultetet er organisert som et enhetlig program i rettsvitenskap med spesialiseringsmuligheter innenfor tre linjer: en rettsvitenskapelig, en i rettssosiologi og kriminologi, og en i menneskerettigheter. Forsker- og faggruppene bærer en vesentlig del av ansvaret for å integrere stipendiatene i de

relevante miljøene. Gjennom doktorgradsprogrammet har fakultetet prioritert økt internasjonalisering. Stipendiatene kan tilsettes for tre eller fire år jf *Forskrift om ansettelsesvilkår for stillinger som postdoktor, stipendiat, vitenskapelig assistent og spesialistkandidat* § 1-3 (3). De fleste tilsettes for fire år. Forskerutdanningen med avhandlingsarbeidet er stipulert til tre år. De som har fire års tilsetting har i tillegg undervisningsplikt tilsvarende et årsverk. I samtalen med fakultetet ble det understreket at det var vanskeligere å få søkere til NFR-finansierte stipendiatstillinger, da disse var mer bundet tematisk. Om lag en tredjedel av stipendiatstillingene var finansiert av Forskningsrådet, de øvrige av fakultetets egne midler (inkludert noen stipendiater med andre former for finansiering som f.eks Etikkprogrammet).

Fra samtalen med stipendiatene vil panelet løfte fram følgende tema (stipendiatgruppen, se vedlegg 7, understrekte innledningsvis at de ikke nødvendigvis var representative for alle stipendiatene): 1) stipendiatenes rolle på fakultetet/universitetet, 2) rekrutteringssituasjonen, 3) om de skal betraktes som ”studenter eller ansatte”²⁵ og 4) ph.d.-programmet. Generelt følte stipendiatene seg tilsidesatt og lite tatt med på råd i planlegging og administrering av universitetshverdagen. Det ble nevnt at de kun hadde observatørstatus i fakultetsstyret, mens studentene hadde stemmerett²⁶. Videre var det et savn at stipendiatene ikke hadde en egen tillitsperson eller representant som kunne fungere som bindeledd internt i organisasjonen²⁷. I etterkant av stipendiatenes møte med panelet er det opplyst at det er konstituert et stipendiatråd som skal ivareta dette behovet. I forbindelse med rekrutteringssituasjonen ble det reist to problemstillinger. For det første: får universitetene de flinkeste med det lønnsnivået som praktiseres? For det andre: burde ikke stipendiatene plasseres på en lønnsstige som gir lønnsopprykk i stipendperioden?²⁸ Stipendiatene hadde ønske om at lønnen skulle bli mer konkurransedyktig sammenliknet med for eksempel departementene, et forslag var en lønnsstige som kunne sammenliknes med dommerfullmektigene. Spørsmålet om ”student eller ansatt” ble belyst fra flere

²⁵ Fakultetet kommenterer: I henhold til *Forskrift om ansettelsesvilkår for stillinger som postdoktor, stipendiat, vitenskapelig assistent og spesialistkandidat* § 1-3 har stilling som stipendiat fullført forskerutdanning frem til doktorgrad som mål. Etter *Forskriften til tjenestemannsloven* § 3 er stipendiatstilling en utdanningsstilling.

²⁶ Fakultetet kommenterer: I henhold til *Normalregler for fakulteter ved UiO* § 2.2 skal vitenskapelige tilsatte (fast og midlertidig) velges av de grupper de utgår fra. Valgereglement for UiO § 6, 2. ledd fastsetter videre at alle ansatte i mer enn 50 % stilling og kontrakt av mer enn ett års varighet, er valgbare til fakultets- og instituttstyret. Det er altså ingen ting i veien for at en eller flere av de tre representantene for vitenskapelig tilsatte kan være en stipendiat. Stipendiater er i denne sammenhengen ikke definert som en særskilt gruppe og har ikke rett til verken en egen ordinær representant eller observatørstatus. For øvrig styres studentenes møte- og stemmerett av de to samme reglementer og samme paragrafer.

²⁷ Fakultetet kommenterer: I tillegg til observatør i fakultetsstyret er stipendiatene representert med ett medlem i Programråd for forskerutdanning, Forskningsutvalget som innstillingsorgan og Likestillingsutvalget. Disse betraktes av fakultetet som stipendiatenes tillitsvalgte representanter.

²⁸ Juridiske stipendater tilsettes 5-7 lønnsstrinn over minstelønn for stipendiater. Fakultetet brukte tidligere SKO 1378 for å ha mulighet til å ha et høyere lønnsnivå enn vanlig i stipendiatstillinger. Pga endringer i lønsspenn for SKO 1017 endret fakultetet sin praksis i mai 2007, slik at alle stipendiater nå tilsettes i SKO 1017. Lønnsnivået tatt i betraktning er det likevel ikke slik at alle stipendiater vil få opprykk.

innfallsvinkler. For det første ble spørsmålet knyttet an til lønn som allerede nevnt. For det andre ble usikkerheten ved midlertidig ansettelse understreket. Dette kunne føre til at de beste kandidatene gikk til andre sektorer. For det tredje tok stipendiatene opp *gjennomføringsstipendet*. Stipendiater som er tilsatt fra og med 1.1.2008 og som fullfører doktorgradsutdanningen på normert eller tilnærmet normert tid får et tilbud om et 6 måneders gjennomføringsstipend. Tilbudet ble innført i 2005 og er et tiltak Det juridiske fakultetet iverksatte for å stimulere til gjennomføring på normert tid. Slikt tilbud blir gitt dersom doktorgradsavhandlingen er levert til bedømmelse senest en måned etter utløpet av opprinnelig fastsatt stipendiatperiode. For stipendiater tilsatt før 1.1.2008 gjelder retningslinjene fra 2005 om 12 måneders gjennomføringsstipend. Gjennomføringsstipendet er med andre ord redusert fra 1 år til 6 mnd. Fakultetet er et av to fakulteter som fortsatt har en ordning med gjennomføringsstipend. Stipendiatene mener gjennomføringsstipendperioden er viktig å opprettholde som et minimum på det nåværende nivå. De frykter nedskjæringen vil fortsette. Stipendiatene mener perioden både er viktig for å unngå at gode doktorander forhastet må søke seg til stillinger utenfor fakultetet, og i forhold til at stipendiatene er særlig verdifulle i denne perioden. Det er typisk at de da publiserer artikler basert på avhandlingen, som fakultetet tjener på. I tillegg gjør stipendiatene en større undervisningsjobb for fakultetet i denne perioden.

Under temaet ph.d.-programmet ble flere problemstillinger understreket. Stipendiatene mente at utviklingen av programmet hadde gått i riktig retning og at det var positivt med midtveisevaluering. Dette er i tillegg til årlig medarbeidersamtale.²⁹ Det ble videre understreket at fakultetet gjorde stipendiatene en ”bjørnetjeneste” ved ikke å stille høyere krav (det ble også i denne sammenheng understreket at de tilstedeværende stipendiatene ikke nødvendigvis talte på vegne av alle). Det sentrale i forhold til høyere krav til stipendiatene er ikke først og fremst at det skal være krav om flere artikler, flere essays eller lignende, men at programmet blir mer yrkesrettet mot en akademisk karriere. Når situasjonen er slik at fakultetet nesten ikke kan ansette noen av de ferdige stipendiater, er det viktig at stipendiatene læres opp i meritterende ting i karrieresppektivet (som f.eks. er flere artikler, fremleggelse i internasjonale fora). Både for at de beste skal kvalifiseres til jobb ved fakultetet, men også for at stipendiatene skal få andre forskerstillinger i academia. Eksempler på aktuelle krav var, a) krav til skrivning av minst en artikkel i referee-tidsskrift, b) krav om framleggelse på internasjonale seminarer eller konferanser, c) krav om/ønske

²⁹ I ettertid av samtalen ble Fakultetet kontaktet og de ga følgende opplysninger: ” Stipendiatene og veilederne skal hver for seg levere en årlig framdriftsrapport til instituttet. Instituttet går gjennom rapportene og kaller så inn til medarbeider-/oppfølgingssamtale med stipendiaten. Deretter sendes rapportene og en oppsummering fra samtalen til oss på fakultetet. Dette er i henhold til Forskrift til graden ph.d. § 9 <http://www.uio.no/admhb/reglhb/forskning/drphilos/phdforskr.xml> og våre egne rutiner: http://www.jus.uio.no/forskning/phd/Fremdriftsrapportering/Rutine_framdriftsrapportering_interne%20generell.pdf Grunnen til at stipendiat og veileder skriver hver sin rapport er at vi ønsker å legge til rette for at eventuelle problemer ved veilederforholdet skal kunne avdekkes. Dersom en av partene har noen merknader til forholdet vil representant for instituttet (som oftest instituttleder) kunne diskutere dette med veileder/stipendiat på medarbeider-/oppfølgingssamtalene. Fakultetet gjennomfører også midtveisevalueringer av stipendiatene. Dette er beskrevet på: <http://www.jus.uio.no/forskning/phd/Retningslinjer%20for%20midtveisevaluering>

om hjelp til utveksling et par uker på europeiske eller andre universitetsinstitusjoner, d) mer forskerutdanning knyttet til metode (ikke bare rettsdogmatisk), akademisk skrivetrening, publiseringstrening og e) mer internasjonalisering med bedre tilrettelagt utveksling, hjelp med oversiktlige stipendordninger etc.³⁰ Flere stipendiater mener ph.d.-programmet medfører mye pliktarbeid (deltakelse, essayskriving, lesing) som oppleves som irrelevant for avhandlingsskrivingen og unødig krevende tidsmessig. Det ble også uttrykt misnøye med det som synes som stadig mer strengere krav for å få godkjent studiepoeng, spesielt under programmets del B. Det kom i denne sammenheng fram kritikk av administrasjonen, stipendiatene fant det vanskelig å finne ut om seminarer, plikter, og så videre.

Som et eget tema ble forskergruppene tatt opp. Noen forskergrupper fungerer svært bra, og stipendiatene som f.eks. er en del av Forskergruppen i naturressursrett er meget fornøyde med kontakt senior/junior og faglig samarbeid og utvikling. Mange av stipendiatene fant oppstartfasen av stipendiatperioden tung. Det kan være vanskelig å få kontakt med relevante fagpersoner på stipendiatenes fagområde når man er ny, og den generelle kontakten mellom faste ansatte og stipendiatene kan forbedres. På denne bakgrunn er konkret foreslått *ressursgrupper*. Ressursgruppene kunne være fagpersonale utover veileder som kunne fungere som kontaktpersoner og/eller mentorer. Det ble i denne sammenheng vist til mentorordningen for kvinnelige stipendiater; denne burde omfatte alle stipendiater ble det hevdet³¹.

Under panelets møte med stipendiater fra flere institutter framkom med andre ord en rekke forslag til hvordan forskerutdannelsen kunne forbedres. Flere av disse er av en slik art at det ligger utenfor panelets mandat å bedømme dem. Ønsker om tettere kontakt mellom seniorer og juniorer, etablering av kontaktgrupper med professorer med samme spesialisering, tydeligere og bredere mentorordninger, mer internasjonalisering og internasjonal utveksling, og mer fokus på teori og metode i forskerutdannelsen kan likevel nevnes³².

³⁰ I etterkant ble fakultetet bedt om å gi en oversikt over hvilke ordninger som fantes. Programråd for forskerutdanning dekker obligatorisk opplæring og har satt av midler til språkvask. Fakultetet lyser også ut stimuleringsmidler til forskningssamarbeid og -prosjekter, publisering e.l. Dette er ikke rettet spesifikt mot stipendiater, men fakultet har tildelt penger til stipendiater personlig (publisering) og til seminarer o.l. for stipendiatene. Instituttene forvalter driftsmidler og internasjonaliseringsmidler som stipendiatene kan søke på (noe støtte til utenlandsopphold o.l. innvilges som regel). Forskningsprosjektene har midler stipendiatene kan søke til seminarer, konferanser o.l. I tillegg skal Forskningsutvalget ved fakultetet innstille til tildeling av flere legater, disse midlene går hovedsakelig til stipendiater. Av eksterne kilder som flere av stipendiater har fått støtte fra kan nevnes E.ON Ruhrgas-stipendet som administreres av Norges forskningsråd.

³¹ Fakultetet kommenter: Mentorordningen for kvinnelige stipendiater er et likestillings- og arbeidsmiljøtiltak som finansieres og driftes av fakultetets likestillingsutvalg. Ordningen ble opprettet i 2005 som følge av en intervjuundersøkelse blant kvinnelige stipendiater. Undersøkelsen identifiserte flere uheldige faktorer som resulterte i et dårligere arbeidsmiljø for de kvinnelige stipendiatene sammenlignet med andre ansattegrupper.

³² Fakultetet vil påpeke at forskergruppene er et vesentlig virkemiddel for bedre senior – junior kontakt, at der er betydelige midler ved fakultetet til internasjonalisering, og at teori og metode er prioritert i ph.d.-

De generelle inntrykket panelet fikk av doktorgradsprogrammet og stipendiatenes vilkår gjennom intervjuene med stipendiatene, var at ”utviklingen har gått i riktig retning”. Samtidig ble det lagt vekt på at det gjerne må stilles større krav til stipendiatene (f.eks. om presentasjoner på seminarer), men at disse på sin side ønsket tettere oppfølging fra professorene.

Grunnenhetene

I det følgende vil vi presentere de enkelte grunnenhetene. Disse er preget av en del forskjeller, men har også i varierende grad noen fellestrekk. At et forhold er særlig påpekt ved bare én enkelt grunnenhet, utelukker ikke at det samme forholdet kan ha relevans også for andre grunneheter.

6.2 Institutt for kriminologi og rettssosiologi

Institutt for kriminologi og rettssosiologi (IKRS) er et samfunnsvitenskapelig forsknings- og utdanningsmiljø ved Det juridiske fakultet. Instituttet er fler- og tverrfaglig, med medarbeidere som har bakgrunn fra samfunnsvitenskap og juss. Kriminologi og rettssosiologi har litt forskjellig tyngdepunkt – kriminologi med studier av avvik og sosial kontroll, med særlig vekt på kriminalitet og straff, rettssosiologi med vekt på rettsnormenes rolle og virkning allment i samfunnet.

Kriminologi og rettssosiologi er ikke rettsdogmatiske fag i den vanlige forståelsen av rettsdogmatikk. De har riktignok rettsystemet eller deler av dette som forskningsområde, men metodisk behandles spørsmålene – på samme måte som f.eks. i rettsøkonomi og vitnepsykologi – med en samfunnsvitenskapelig, og ikke med en i snever forstand juridisk metode. Disse fagene har – som f.eks. rettshistorie og rettsfilosofi – på avgjørende områder sitt eget selvstendige liv. Samtidig fungerer de ut fra en rettsdogmatisk synsvinkel som hjelpevitenskaper som tilfører rettsdogmatikken og rettspolitikken en nødvendig, om enn annerledes, form for virkelighetstilknytning enn den som kan nås gjennom rettsdogmatiske metoder. Som en av de førende strafferettsdogmatikere har uttrykt det: ”Strafrecht ohne Kriminologie ist blind.” Det er derfor god grunn til at disse fagene er lagt til det juridiske fakultetet og at Forskningsrådet ved avgrensningen av denne evalueringen har valgt å la 'rettsvitenskap i vid forstand', og ikke bare 'rettsdogmatikk', være det avgjørende kriterium. I en evaluering gjør disse disipliners dobbelte funksjon at man både må se på fagene som selvstendige fag og på den (gjensidige) relasjon til det tilsvarende rettsdogmatiske området.

Rettssosiologi er, som navnet tydelig markerer, for så vidt en sosiologisk underdisiplin. Kriminologi er ikke etymologisk forbundet med en spesifikk (annen) samfunnsvitenskap. Historisk og også i dag har det eksistert en rekke forskjellige faglige innfallsvinkler, f.eks.

programmet. Det som er en sentral diskusjon er om ph.d.-programmet burde være mer spesialisert og splittet opp for de ulike disipliner i rettsvitenskap.

psykiatriske og biologiske. På de førende kriminologiske instituttene har kriminologi av kriminalsosiologisk art vært dominerende – men ikke enerådende – i nyere tid. Dette gjelder også for IKRS. Det er en viss overlapping mellom retts sosiologien og kriminologien på det strafferettslige området. Dette har ikke minst vært tydelig ved UiO, hvor en meget vesentlig del av forskningen like gjerne kunne kalles kriminologisk som retts sosiologisk. Det er også derfor med god grunn at kriminologi og retts sosiologi ved UiO er plassert på samme institutt.

Juss-Buss er et rettshjelpstiltak som er organisert som en egen avdeling under instituttet. Det har egen faglig ledelse og til enhver tid ca. 30 juridiske studenter som yter rettshjelp til ressurs svake grupper og driver med rettspolitisk arbeid og forskning. Virksomheten i Juss-Buss og medarbeidere derfra har gjennom mange år levert viktige bidrag til den retts sosiologiske forskningen.

Forskningsprofil

Instituttet har pekt ut følgende prioriterte områder innenfor kriminologien: 1) kontrollstudier, 2) studier av marginaliserings-, utstøtings- og inkluderingsprosesser sammen med marginaliserte gruppers situasjon og livsstrategier og 3) utvikling av kriminalitetsbildet, kriminalitetsformer og miljøer som begår kriminalitet. Innenfor retts sosiologien prioriteres følgende: 1) rettslig styring og rettsliggjøring, 2) rettshjelpforskning, 3) rettslige ordningers legitimitet, 4) domstolene og annen konfliktløsning og 5) det privatrettslige felt og sterke gruppers forhold til retten. På tvers av de to fagområdene prioriteres: 1) globalisering og internasjonalisering og 2) kjønn og interseksjonalitet. Men det kan også etableres undergrupper på tvers av de prioriterte områdene, et eksempel er Rusforskerforum som arbeider med prosjekter rundt temaet rus og sosial utstøting. I samtalen ble det understreket at IKRS sitt forhold til det Juridiske fakultet var blitt markert bedre i de senere år og etableringen av forskergrupper har bidratt til dette.

Forskningsresultater

For de 15 forskerne som er med i publiseringsstudien har IKRS 7,8 artikkelkvivalenter per forsker for perioden 2003-2007, snittet for samtlige evaluerte forskere er 10,0. 12,4 prosent av de vitenskapelige publikasjonene for perioden 1998-2007 er på nivå 2, mens snittet for samtlige evaluerte forskere er 15,3. Videre er en mindre andel av deres publikasjoner monografier enn snittet (21,4 prosent mot 35,2 prosent), høyere andel samforfattede bokartikler enn snittet (31,4 prosent mot 15,2 prosent) og noe lavere andel tidsskriftsartikler enn snittet (5,6 prosent mot 7,0 prosent). Noe lavere andel publiseringer på engelsk (19,0 prosent mot 23,9 prosent). De fire hyppigst brukte tidsskriftkanalene i perioden 1998-2007 er: *Materialisten* (25 prosent), *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskap* (13,9 prosent), *Lov og Rett* (6,9 prosent) og *Retfærd* (5,6 prosent). Disse fire kanalene har publisert 51,4 prosent av artikkelproduksjonen ved instituttet. IKRS har en ordning med ett års forskningstermin hvert 7. år, ulike andre virkemidler og

belastninger søkes rettferdig fordelt slik at alle fast ansatte i utgangspunktet skal ha de samme muligheter til å være forskningsaktive.

Forskningssamarbeid

Instituttet er oppstått gjennom sammenslåing av to fagmiljøer, og det har gjennom årene oppstått flere tverrgående aktiviteter. For øvrig inngår flere av instituttets forskere i fakultetets forskningsgrupper. Det er også etablert samarbeidsprosjekter med internasjonale partnere. Tradisjonelt samarbeider de nordiske kriminologiske forskningsmiljøene tett. IKRS deltar fullt ut i dette, f.eks. ved at formannskapet for og administrasjonen av Nordisk Samarbeidsråd for Kriminologi for tiden er lokalisert på IKRS. Det er dessuten et begrenset samarbeid mellom IKRS og noen miljøer i enkelte andre land, fortrinnsvis i utviklingslandene.

Rekruttering og forskeropplæring

I 2007 hadde instituttet 8 i stipendiatstillinger, gjennomsnittsalder var 35,9 år og kvinneandelen 63 prosent. Av de syv stipendiatene som disputerte i årene 2005-2008 var det fem som gjennomførte på normert tid, mens to brukte lenger tid. Ingen er rekruttert til instituttet de siste årene (har bare hatt en enkelt utlyst stilling).

Samfunnsrelasjoner

Instituttets forskere er godt synlige i media og deltar i en rekke utadrettede aktiviteter. En av instituttets forskere fikk UiOs formidlingspris i 2004. Videre fremmes samfunnsdebatt gjennom fora som Kriminalpolitisk seminar og nettstedet www.kriminalpolitikk.uio.no 25% av den samlede forskningsaktiviteten er eksternt finansiert; den eksternt finansierte aktiviteten er hovedsakelig grunnforskning.

Total evaluering og anbefaling

IKRS er et velfungerende forskningsinstitutt. Det er uten sammenlikning her den norske forskningen på disse områdene drives. Sammenlikninger med de øvrige nordiske universitetsmiljøene gir grunn til tilfredshet med IKRS. Hovedparten av forskerne utfører relevant forskning av god kvalitet, og underskogen er lovende.

Forskningsprofil: Kriminologi og retts sosiologi er to områder hvor Universitetet i Oslo i årtier har vært blant de toneangivende på globalt plan. Gjennom 60- og 70-årene ble det etablert et forskningsmiljø ved Universitetet i Oslo som opp gjennom årene har trukket til seg et stort antall forskere med stor faglig bredde og høy bonitet. Innenfor kriminologi og retts sosiologi finnes det både en "bløt" (innlevende) kvalitativt orientert innfallsvinkel, og en "hard" (store, statistikk tunge) kvantitativ; den norske har i utpreget grad vært bløt. Det har gitt grunnlag for en bred forskningsaktivitet.

Forskningen kan – som nevnt ovenfor – være fagspesifikk eller tverrfaglig. IKRS har i hovedsak vært sosiologisk orientert, men har trukket inn fler- og tverrfaglige synsvinkler og basert seg på forskere med et bredt spekter av faglige bakgrunner. Beklageligvis synes det fortsatt å være en viss tendens til å frigjøre seg mer fra de juridiske problemstillingene enn det som er nødvendig og ønskelig. Etter det vi har fått opplyst, har utviklingen i de senere årene dog gått i motsatt retning. Men det ser likevel ut til å finnes mange uutnyttede muligheter for berikende samarbeid mellom fagene på IKRS og de dogmatiske disiplinene på fakultetet.

IKRS har i 2006 med god grunn prioritert områdene kontroll, marginalisering, kriminalitetsutvikling, rettslig styring, rettshjelp, legitimitet, konfliktløsning, sterke aktører innenfor privatretten; og globalisering & internasjonalisering og kjønn & interseksjonalitet. Dette innebærer – og med god grunn – en kraftig utvidelse av fagområdet, fra eldre tiders kriminologi (forbryteren) til alle avvikere og alle former for sosial kontroll. Klassiske problemer m.h.t. kriminalitetsutvikling osv. har kanskje likevel fått en litt for tilbaketrukket plass, hvis en skal trekke noen konklusjoner fra de arbeidene som utvalget har fått til bedømmelse. Instituttet peker i sin egevaluering med rette på at forskning om fengsler og 'restorative justice' burde styrkes. På begge disse områdene har Oslo tidligere vært blant de fremste internasjonalt, så det er også av denne grunn litt forbausende at IKRS ikke er sterkere på disse områdene. Men under møtet med representantene for instituttet ble det opplyst at det faktisk foregår vesentlig forskning på de to nevnte områdene, noe utvalget finner positivt.

Hverken kriminologi eller retts sosiologi som sådan er knyttet til det nasjonalrettslige systemet – selv om det nasjonalrettslige systemet er forutsetningen for forskningen. Fagene og forskningen er derfor som utgangspunkt ikke bundet av det nasjonale. Eldre norske forskere var (er) blant de mest kjente og førende; etterfølgerne har gjennomgående ikke hatt samme internasjonale gjennomslagskraft. Det er likevel kommet god internasjonalt orientert litteratur fra miljøet. Og utvalget konstaterer med tilfredshet at de arbeidene som er innlevert av de unge er klart mer internasjonalt orientert både i emne og i publikasjonsform.

Tjuefem prosent av den samlede forskningsaktiviteten er eksternt finansiert. Den eksternt finansierte aktiviteten er hovedsakelig grunnforskning.

Kriminologi er det dominerende faget på IKRS. Panelet har ikke funnet grunn til å vurdere noen endring i de to fagenes innbyrdes fordeling. Det synes å være grunn til å styrke det allerede påbegynte samarbeidet med den dogmatiske forskningen og til å videreutvikle den internasjonale orienteringen.

Forskningsresultater: Instituttets stab er aldersmessig særdeles skjev. Seks av de syv professorene er over 60, og den siste er knapt 60. Tre av de fire førsteamanuensene er 55+.

Bare én stilling er besatt i nyere tid. Denne aldersfordelingen kan kanskje delvis forklare at den vitenskapelige produksjonen til enkelte av disse medarbeiderne i de senere år har vært noe begrenset. Utvalget beklager at det også i utvalgets materiale om noen av disse mangler opplysninger om forskningsplaner. Noen av de innleverte arbeidene ligger ikke innenfor det tradisjonelle forskningsbegrepet. Kvaliteten er – som på nesten alle institusjoner – vekslende. Gjennomgående leveres det god forskning, av noen også fremragende forskning.

Forskningssamarbeid: Egenevalueringen framhever at miljøets beskjedne størrelse ikke gir mulighet for å bygge ut slike samarbeidsrelasjoner. Dette er likevel neppe forklaringen. Det finnes uten tvil svært store myndighetsinterne forskningsinstitusjoner i andre land, f.eks. det svenske BRÅ, men det er neppe mange andre universiteter som har syv professorer og fire førsteamanuenser på dette vitenskapelige området. Så det burde være mulig å utvide relasjonene.

Rekruttering og forskeropplæring: Det interne miljøet er svært levende, noe som er særdeles fruktbart for unge forskere. Det framheves med rette som svært positivt at manuskripter diskuteres bredt og inngående på instituttet før de publiseres. Antall doktoravhandlinger ligger på et godt nivå; i nyere tid gjennomføres doktorgradstudiene normalt på normert tid. IKRS' aldersprofil er meget lite tilfredsstillende. Med den forestående nesten totale utskiftningen i førstestillingene i løpet av en ganske kort periode, er det stor risiko for at denne skjevheten videreføres. Evalueringsgruppen konstaterer med tilfredshet at instituttledelsen er svært oppmerksom på denne risikoen og allerede har planer for å motvirke de negative virkningene av dette.

Samfunnsrelasjoner: Instituttet legger stor vekt på at forskningen skal være samfunnsrelevant. Instituttets forskere er godt synlige i mediene og deltar i en rekke utadrettede aktiviteter. En av instituttets forskere fikk UiOs formidlingspris i 2004. Instituttet har tatt et fint initiativ med nettstedet kriminalpolitikk.uio.no.

6.3 Institutt for privatrett

Institutt for privatrett (IFP) ble opprettet i 1955 og instituttet har forsknings- og undervisningskompetanse innenfor en lang rekke privatrettslige fag. Siden 2006 har Senter for rettsinformatikk (SERI) med Avdeling for forvaltningsinformatikk (AFIN) vært organisatoriske enheter under IFP.

Privatrettslige forskere ved Universitetet i Oslo har gjennom en meget lang årrekke hatt stor gjennomslagskraft i hele Norden og noen eldre navn står fortsatt som fyrstårn i nordisk rettsvitenskap. Også i dag utfører mange forskere ved Institutt for privatrett meget god og relevant forskning, som følger opp en stolt tradisjon og gir gjenlyd også utenfor Norges grenser.

Forskningsprofil

Instituttledelsen har tatt initiativ til å utpeke satsingsområder og faglige prioriteringer med sikte på å legge planer for bemanning til og rekrutteringsgrunnlag for disse områdene. Dette arbeidet var ikke slutført da selvevalueringen ble skrevet. Rent generelt har instituttet en viktig rolle i å vedlikeholde og videreutvikle forskningen på de fagområdene som tilligger instituttet, dvs. særlig privatrettslige fag, rettsinformatiske disipliner og rettsøkonomi. For øvrig deltar instituttets forskere i særlig to av de fakultetsbaserte forskergruppene, først og fremst Markedsgruppen (Marked, Innovasjon og Teknologi) og Naturressursgruppen (Naturressursrett, Rettigheter, Individ og Samfunn). Til dette kommer Senter for Rettsinformatikk som framstår som et eget fagmiljø. Forskningsprofilen avspeiler seg i instituttets publiseringsaktivitet, som viser en stor bredde men samtidig også går i dybden.

Forskningsresultater

For de 26 forskerne som er med i publiseringsstudien har IFP 9,5 artikkelkvivalenter per forsker for perioden 2003-2007, snittet for samtlige evaluerte forskere er 10,0. 17,0 prosent av de vitenskapelige publikasjonene for perioden 1998-2007 er på nivå 2, mens snittet for samtlige er 15,3. Videre har forskerne ved IFP en andel av samforfattede monografier omtrent tilsvarende snittet (34,5 prosent mot 35,2 prosent), en andel samforfattede bokartikler omtrent tilsvarende snittet (14,1 prosent mot 15,2 prosent) og noe lavere andel samforfattede tidsskriftsartikler enn snittet (5,0 prosent mot 7,0 prosent). Forskerne ved IFP har en høyere andel publiseringer på engelsk enn snittet (28,8 prosent mot 23,9 prosent). De fem hyppigst brukte tidsskriftkanalene i perioden 1998-2007 er: *Lov og Rett* (18,8 prosent), *Tidsskrift for Rettsvitenskap* (12,5 prosent), *Jussens Venner* (6,9 prosent), *Nordiskt immaterielt rättsskydd* (6,9 prosent) og *Privacy Law and Policy Reporter* (6,9 prosent). Disse fem kanalene har publisert 51,9 prosent av artikkelproduksjonen ved instituttet.

Forsknings samarbeid

Fagmiljøets viktigste framtidsvisjoner er knyttet til internasjonalisering (f.eks. deltagelse i EU-samarbeide samt nordiske og internasjonale nettverk), fler- og tverrfaglig samarbeid (f.eks. med økonomi og informatikk), økt internt samarbeid (på institutt- og fakultetsnivå) samtidig som rollen som spissmiljø for norsk rettsdogmatisk forskning opprettholdes og videreutvikles. Samtidig ble det understreket at kravene til Forskningsrådet om at prosjekter ofte skal være samarbeidsprosjektet kunne oppleves som kunstige, noe panelet kan støtte.

Rekruttering og forskeropplæring

I 2007 hadde instituttet 28 i stipendiatstillinger, gjennomsnittsalder var 33,8 år og kvinneandelen 61 prosent. Rekruttering av ph.d.-stipendiater skjer for det meste fra

gruppen av studenter i vitenskapelige assistentstillinger. Ellers er det et økende innslag av ph.d.-kandidater rekruttert fra utlandet. For disse kan de være et problem å få gjennomføringsstipend. Ferdige ph.d.-kandidater får ofte arbeid utenfor fakultetet før de eventuelt rekrutteres tilbake til faste stillinger. Det ble i samtalene understreket at kravene til Forskningsrådet om at prosjekter ofte bør inkludere ph.d.-stillinger kan være uhensiktsmessige, forskningsmiljøet får dermed ikke de nødvendige muligheter til å etablere progresjon i kompetanseutviklingen som for eksempel post.doc. kunne gitt. I tillegg fører kravet om ph.d.-stillinger til mye veiledning, mens det man faktisk trenger er mulighetene til å frikjøpe seniorforskere.

Samfunnsrelasjoner

Instituttet har ingen overordnet strategi for allmennrettet formidling. Initiativet og ansvaret har ligget hos den enkelte forsker. Et viktig bidrag har vært deltakelse i offentlige oppnevnte utvalg. I perioden 2003-2009 har 10 offentlige utredninger (NOUer) vært ledet av en av instituttets ansatte. For øvrig er det mye registrert aktivitet i mediene. Eksternfinansiering utgjør 31% av instituttets totale forskningsbudsjett. I samtalene ble det understreket at noen fag er mer tilpassningsdyktige til programforskningen i Forskningsrådet enn andre.

Total evaluering og anbefaling

Forskningsprofil: Etter panelets oppfatning fyller instituttet den rollen som naturlig tilfaller et fagmiljø som er det desidert største på de fleste av de områdene instituttet dekker. Det betyr at instituttet må ha (og har) en meget bred forskningsprofil for å sikre at det opprettholder og videreutvikler alle de klassiske privatrettslige kjernefagene som er grunnlaget også for nyere fag, men som kanskje ikke alltid får samme oppmerksomhet av eksterne finansieringskilder. Samtidig gir dette gode muligheter for å arbeide på tvers av forskjellige rettsvitenskapelige disipliner og bidra til å prioritere og dyrke opp nye områder. Disse mulighetene – og dette ansvaret – er instituttet seg svært bevisst.

Ekstern finansiering utgjør 31 % av instituttets totale forskningsbudsjett. Panelet er av den oppfatning at for de instituttene som har en stor prosent med ekstern finansiering, kan dette risikere å påvirke forskningsvirksomheten på en uhensiktsmessig måte. Forskningsprofilen må nødvendigvis i varierende grad bære preg av dette, men instituttet forsøker å følge sine egne strategiplaner for forskning. Et annet problem ved en slik høy grad av ekstern finansiering – som også finnes ved andre enheter – er det store tids- og ressursforbruket forbundet med å skrive søknader. Endelig kan tildeling av eksterne midler være knyttet til krav som instituttet opplever som lite hensiktsmessige (f.eks. krav om ansettelse av nye doktorgradsstipendiater som trekker veiledningsressurser fra de fast ansatte, men som instituttet ikke har mulighet til å beholde i ettertid og som derfor ikke bidrar til kontinuitet og progresjon i oppbyggingen av kompetanse på instituttet).

Det er panelets vurdering at det generelt er ganske godt samsvar mellom instituttets overordnede strategiplaner/satsningsområder og de enkelte forskernes virksomhet, samtidig med at graden av forskningsfrihet er stor.

Senter for rettsinformatikk, og i tilknytning til dette Avdeling for forvaltningsinformatikk, som dekker flere fakulteter, er et eksempel på man har lykket med å satse på fler- og tverrfaglig utvikling av et viktig nytt rettsområde.

På bakgrunn av dette vil panelet anbefale at instituttet fortsatt satser faglig bredt, samtidig med at nye privatrettslige problemområder trekkes inn etter behov og muligheter. Etter panelets syn er det grunnlag for fortsatt utbygging av instituttets sterke miljø(er). Økt oppmerksomhet på forskningens og forskergruppenes mest hensiktsmessige organisasjonsform vil nok kunne være nyttig i så henseende.

Forskningsresultater: Panelet vurderer forskningen ved instituttet til å være gjennomgående god og solid, og instituttet må på flere områder anses for nasjonalt ledende, slik størrelsen og plasseringen også gir grunn til å forvente. Ser man på publiseringsaktiviteten, er det en kjensgjerning at enkelte forskere publiserer mer enn andre, noe som like gjerne kan være personavhengig som fag- og miljøavhengig, men sett under ett holder instituttet både kvalitativt og kvantitativt et godt nivå – og tidvis et fremragende nivå.

De forskningsarbeidene som panelet har fått innlevert til bedømmelse, er generelt av høy kvalitet og samlet sett fullt på høyde med det som presteres ved andre ledende nordiske og internasjonale forskningsinstitusjoner. Kun ytterst få enkeltforskere ved instituttet lever ikke opp til de kvalitative og/eller kvantitative produksjonskravene man kan forvente av fast ansatte universitetsforskere med førstestillingskompetanse – flere leverer i stedet det ypperste. Forskingen har en sterk rettsdogmatisk forankring og viser samtidig vilje og evne til å trekke inn aktuelle nye utfordringer, inkludert rettsinformatiske problemstillinger. Instituttet har framgangsrikt satset på forskning i forhold til den generelt økende europeisering og internasjonaliseringen av privatretten. Samtidig verner man med rette om det nordiske samarbeidet, som tradisjonelt har vært av stor betydning på flere av instituttets fagområder.

Det er åpenbart at vi her står overfor et stort, allsidig og svært kompetent fagmiljø (eller rettere flere miljøer), som på privatrettens område produserer en vitenskapelig produksjon av betydelig kvalitet og relevans i både norsk og nordisk sammenheng. Det hører med til bildet av et institutt med stor styrke i rettsdogmatikken og i ”anvendt juridisk metode”, at instituttets ekspertise er etterspurt av både offentlige myndigheter og det private næringsliv, noe som kan ses som en positiv samfunnsrelasjon, slik det anføres nedenfor, men samtidig kan det være en utfordring både med hensyn til tiden som brukes på forskning og for forskningens uavhengighet.

Forskningssamarbeid: Instituttet har en rekke omfattende og fruktbare samarbeidsrelasjoner både innenfor eget fagmiljø og med andre fagmiljøer nasjonalt og internasjonalt. Samarbeidet med utenlandske forskere ligger samlet sett fullt på nivå med andre sammenliknbare juridiske miljøer i Norden. Når det gjelder det institutt- og fakultetsinterne forskningssamarbeidet, viser panelet til ovenstående anførsler.

Instituttet ser det som ønskelig med en større grad av forskningssamarbeid mellom seniorer og forskerrekutter i form av flere felles skriveprosjekter. Panelet kan slutte seg til ambisjonen om å trekke stipendiatene inn i forskningsmiljøets faglige fellesskap, men finner det viktig å påpeke at stipendiatene ikke bør trekkes inn i felles skriveprosjekter som ikke har umiddelbar tilknytning til stipendiatens arbeid med sin egen avhandling, og som derfor tar tid fra denne, jf. nedenstående anførsler om gjennomføringstiden.

Rekruttering og forskeropplæring: Panelet finner at instituttets bruk av vitenskapelige assistentstillinger som rekrutteringsgrunnlag for stipendiatstillingene er fornuftig og hensiktsmessig. Normert gjennomføringstid for stipendiater overholdes ikke helt, men instituttet har satt i gang fornuftige initiativer for å hjelpe stipendiatene til å gjennomføre forskerutdanningen innenfor den fastsatte tidsrammen. Midtveisevalueringen for stipendiatene ser panelet som en viktig prøvestein for stipendiatens prosjekt, også hva gjelder arbeidets kvalitet og framdrift.

Balansen mellom kvinner og menn i stipendiatstillinger og i søknader til slike er noe skjev (med overvekt av kvinner i forholdet ca. 2:1), noe som antageligvis kan ses som et utslag av den store overvekten av kvinnelige masterkandidater. På denne bakgrunn kunne man vurdere om det fortsatt er behov for å videreføre siste års praksis, der stipendiatstillingene utlyses med særlig oppfordring for å få kvinner til å søke.

Samfunnsrelasjoner: Det er panelets vurdering at instituttet har meget gode samfunnsrelasjoner. Instituttets medarbeidere deltar ofte i offentlig utvalgs- og utredningsarbeid, gjennom foredragsvirksomhet rettet mot publikum generelt og i offentlig debatt. Det anses som både et dilemma og en utfordring at instituttets ekspertise i så høy grad er etterspurt i samfunnet, men i lys av instituttets rettsdogmatiske og samfunnsmessige forankring finner panelet at man samlet sett har funnet en rimelig balanse mellom grunnforskning, anvendt forskning, utviklingsarbeid og formidling.

6.4 Institutt for offentlig rett

Institutt for offentlig rett (IOR) ble opprettet i 1957. Forskerne ved IOR driver en bred og omfattende forskningsvirksomhet innen en rekke ulike rettsvitenskapelige fag. Instituttet og de vitenskapelig ansatte utfører en meget stor andel av arbeidet med faglig ledelse og administrativ oppfølging av forskergruppesatsningene ved fakultetet. Fem av forskergruppene ved Juridisk fakultet (fakultetets strategiske satsninger innen forskningsfeltet) er administrativt tilknyttet IOR, og seks av forskergruppene er ledet av

ansatte ved IOR. Dette innebærer at instituttets ansatte har påtatt seg et betydelig arbeid med og ansvar for å skape bedre rammer for forskningssamarbeid og integrering av yngre forskere i aktive forskningsmiljøer, på tvers av instituttene ved fakultetet.

Forskningsprofil

Instituttets generelle tematiske prioriteringer er: a) demokrati, b) rettssikkerhet og samfunnssikkerhet, c) ikke-diskriminering, d) fordeling, finansiering og verdiskapning og e) miljø. Dette er forskningsområder som svarer til sentrale samfunnsutfordringer, de er også sentrale i fakultetets faglige prioriteringer. Den tematiske prioriteringen som ligger i opprettelsen av forskergruppene er også sentral. Instituttet har lagt stor vekt på internasjonalisering og integrering av perspektivfag og metodeperspektiver i sine faglige prioriteringer. Forskergruppene har ført til at fagfolkene føler større tilhørighet til et fagmiljø enn tidligere. Det er til dels betydelig frustrasjon over mangel på forskningsmidler innenfor bl.a. statsrett, forvaltningsrett, strafferett, alminnelig folkerett og rettsteori.

Forskningsresultater

For de 27 forskerne som er med i publiseringsstudien har IOR 12,2 artikkelkvivalenter per forsker for perioden 2003-2007, snittet for samtlige evaluerte forskere er 10,0. 12,0 prosent av de vitenskapelige publikasjonene for perioden 1998-2007 er på nivå 2, mens snittet for samtlige evaluerte forskere er 15,3. Videre har forskerne ved IOR en lavere andel samforfattede monografier enn snittet (27,5 prosent mot 35,2 prosent), en andel samforfattede bokartikler omtrent som snittet (14,0 prosent mot 15,2 prosent) og høyere andel samforfattede tidsskriftsartikler enn snittet (10,4 prosent mot 7,0 prosent). Publiseringer på engelsk er omtrent som snittet (24,5 prosent mot 23,9 prosent). De seks hyppigst brukte tidsskriftkanalene i perioden 1998-2007 er: *Lov og Rett* (16,3 prosent), *Kritisk Juss* (10 prosent), *Skatterett* (7,2 prosent), *Jussens Venner* (5,4 prosent), *Retfærd* (5 prosent) og *Tidsskrift for Den norske lægeforening* (4,5 prosent). Disse seks kanalene har publisert 48,4 prosent av artikkelproduksjonen ved instituttet. Instituttet har en bred faglig profil og en tilsvarende stor spredning mht. publiseringskanaler.

Forskningsssamarbeid

Formalisert forskningssamarbeid skjer gjennom faggrupper etablert ved instituttet samt innenfor avdelingene som organisatorisk ramme. I tillegg har seks av forskergruppene ved fakultetet faglig leder lokalisert ved IOR, og IOR administrerer fem av disse. Det er utstrakt kontakt med fagmiljø i utlandet, dette har primært preg av faglig samarbeid og inkluderer i mindre grad konkret prosjektbasert forskningssamarbeid. Om man ser bort fra veilederfunksjonen, skjer institusjonalsert forskningssamarbeid mellom seniorer og rekrutter først og fremst innenfor forskergrupper, faggrupper og avdelinger, samt i tilknytning til eksternfinansierte prosjekter.

Rekruttering og forskeropplæring

I 2007 hadde instituttet 21 i stipendiatstillinger, gjennomsnittsalder var 32,4 år og kvinneandelen 43 prosent. Før 2000 fullførte ca 80% av stipendiatene doktorgraden. For stipendiater som begynte etter 2000 var det per 31.12.2008 ikke registrert noen frafall. Stipendiatene blir oppfordret til utenlandsopphold, og mange reiser ut på fra 1 til 12 måneders opphold. Tilsvarende gjelder i enda større grad for konferansedeltakelse. Instituttet har ikke ansatt nye i fagstillinger uten dr.grad siden 1980-tallet. De siste tre år har instituttet i praksis hatt stillingsstopp. Når stillinger utlyses er det en del av rekrutteringsstrategien å utlyse dem bredt definert. Behovet for faglig avgrensede utlysninger skal vurderes i lys av en rekke faktorer fra utlysning til utlysning. Stillinger lyses som regel ut med tanke på rekruttering fra Norden, men internasjonal utlysning vurderes i hvert enkelt tilfelle. Utlysningsteksten skal normalt foreligge også på engelsk.

Samfunnsrelasjoner

Instituttets forskningsprioriteringer er i stor grad begrunnet i samfunnsmessige behov. Instituttet bidrar til allmennrettet formidling i meget stor skala gjennom intervjuer, foredrag, kronikker og liknende. IOR har i flere år også levert stoff til mer spesialiserte kanaler som www.forskning.no, *Kilden* og *Apollon*. NOUer og Norsk Lovkommentar er andre viktige kanaler.

28% av forskerstillingene ved IOR er eksterntfinansiert mens 27% av driftsinntektene er eksterntfinansiert. Hoveddelen av dette er forskningsrådsfinansierte aktiviteter. Det kom fram i samtalen med instituttet at det kunne være et dilemma å delta i oppgaver på vegne av offentlig forvaltning for senere å forske på de samme problemstillingene. På den ene siden kan det være et problem at en forsker kan ha forutinntatte standpunkter på grunn av slik deltakelse. På den annen side er deltakelse i slikt arbeid en svært viktig del av forskningsformidlingen, og deltakelsen kan være sentral for å høyne kvaliteten på og samfunnsrelevansen av den forskning som utføres. Det generelle bildet er at fordelene generelt er vesentlig større enn ulempene, men at det kan være behov for tiltak som kan avhjelpe eventuelle ulemper.

Total evaluering og anbefaling

Forskningsprofil: Etter panelets oppfatning har IOR en svært bred forskningsprofil. Instituttet profilerer seg både på klassiske kjerneområder og på mer spesialiserte områder. Til de klassiske kjerneområdene regner instituttet forfatningsrett, forvaltningsrett, folkerett, strafferett, prosessrett, rettsfilosofi og retthistorie, og til de mer spesialiserte områdene, trygde- og sosialrett, miljørett, kvinnerett, utlendingsrett, skatterett mm. Samtidig finnes det forskning på mange av disse områdene også på andre institutter og sentra. Instituttets brede forskningsvirksomhet gjør det vanskelig å danne seg et tydelig bilde av hva som er dets egentlige kjerneområder. Dette kan til dels skyldes måten forskningsvirksomheten ved instituttet er organisert på: Så mange som seks av de fakultetsbaserte forskergruppene er ledet av ansatte ved instituttet. Trass i prisverdige forsøk i de senere årene på å styrke

forskningsledelsen, bl.a. ved å opprette de ovenfor nevnte forskergruppene, preges instituttets virksomhet av individuelle initiativ. Aktivitetene gjennomføres også i stor grad individuelt, selv om tallet på samarbeidsprosjekter har økt i den aktuelle perioden.

Forskningsprofilen innebærer dermed også at den enkelte forsker fritt kan velge hva hun/han vil forske på. Forskningsprofilen blir slik sterkt avhengig av de enkelte forskernes produksjon både i forhold til publiseringskvalitet og -kvantitet, og hennes/hans evne til å skaffe ekstern finansiering for å skape et dynamisk forskermiljø. Det finnes flere slike miljøer ved instituttet som uten tvil bidrar til å gi instituttet en framstående forskningsprofil både nasjonalt og internasjonalt, men med det nåværende system for forfremmelse av forskere til professorer er det ikke lenger mulig å styre ved hjelp av professoratene. Det ser derfor ut som om eksterne bidragsytere per i dag har større mulighet til å påvirke forskningsprofilen enn det instituttet selv har.

På denne bakgrunn vil panelet anbefale følgende: Trass i at panelet ikke har sett det som sin oppgave å foreslå organisatoriske endringer, framstår det for panelet som selvsagt at et institutt med 25 professorer, som alle har forskningsledelse som del av sine arbeidsoppgaver, ikke kan ha EN tydelig forskningsprofil, men nødvendigvis må ha flere. De sterke miljøene instituttet har i dag, bør fortsatt utvikles. Samtidig mener panelet at det både faglig og økonomisk er nødvendig å konsentrere og knytte sammen forskning innen samme felt som drives på andre institutter og sentra ved fakultetet, og plassere disse miljøene der det er mest hensiktsmessig. Dersom instituttnivået skal bestå ved fakultetet mener panelet at instituttledelsen bør ta større lederansvar for forskningsprofileringen. Etter panelets syn trengs det en viss konsentrasjon av forskningsprofileringen for at instituttets mål om internasjonal slagkraft skal kunne nås fullt ut. Panelet mener at dette burde kunne la seg gjøre samtidig som man beholder instituttets fem sentrale tematiske prioriteringer og en bred forskningsfrihet. Videre finner panelet det problematisk at førsteamanuensisstillinger lyses ut bredt, siden dette kombinert med opprykksordningen kan gjøre det vanskelig å styre fagmiljøets satsinger og prioriteringer.

Forskningsresultater: Panelet finner at den omfattende faglige bredden har medført at instituttet på flere områder er blitt nasjonalt ledende (og i visse fall, ledende trass i denne bredden). Dette forplikter, slik instituttet selv understreker. Krav til faglig utvikling har for eksempel resultert i en rekke lærebøker. Disse er av gjennomgående høy kvalitet og må i de fleste tilfellene også regnes som vitenskapelige produksjoner. En del av instituttets forskere har også levert betenknninger og andre større bidrag til offentlige utredninger om juridiske spørsmål, blant annet flere NOUer. Samtidig som panelet vektlegger betydningen av å drive samfunnsorientert kunnskapsformidling, vil det også påpeke at denne formidlingen kan true forskningens uavhengighet og medføre risiko for at verdifull tid tas fra forskningen.

De forskningsbidrag som er innlevert til panelet for bedømmelse holder gjennomgående høy kvalitet, i flere tilfelle svært høy kvalitet, samtidig som det i likhet med alle akademiske

miljøer finnes eksempler på både lav forskningskvalitet og lav forskningskvantitet. Men dette er unntakene. Forskningen er i overveiende grad av rettsdogmatisk karakter, samfunns- og metodekritisk forskning er mer sjeldent. Den internasjonale publiseringen er relativt høy. Av de individuelle CVene framgår det at dette også gjelder internasjonal nettverksaktivitet. Selv om forskerne på instituttet oppfordres til å publisere på nivå 2, er det langt igjen før slike publiseringer når internasjonalt konkurransedyktige antall. I egen vurderingen betones betydningen av internasjonalisering, men panelet mener at innholdet i ”det internasjonale” synes i flere tilfeller å være ensbetydende med å trekke den europeiske menneskerettighetskonvensjonen inn i den interne norske debatten. Det ser ofte ut til å handle om innlegg i en intern, nasjonal debatt, selv når man bruker internasjonalt kildemateriale.

Samtidig som panelet forstår dilemmaet ved å være et ”profesjonsfag” med norske brukere som adressat, anbefales det at man sørger for at dette ikke blir til hinder for at forskning av høy kvalitet – med alle de kjennetegn som særpreger slik forskning – gis høyeste prioritet. Tilsvarende er det viktig at organisasjonsstrukturen, som innebærer at forskere innen de samme fagområder befinner seg på ulike institutter, ikke må fungere som hinder for vitenskapelig fruktbart samarbeid over instituttgrensene. Panelet anbefaler derfor instituttledelsen å forsøke å begrense eventuelle negative konsekvenser av faglig fragmentering.

Forskningssamarbeid: Av publiseringslistene framgår det at forskningssamarbeid bare i liten grad fører til felles publisering. Dette gjelder også samarbeidsforhold mellom ulike fagområder innen de fem forskningsgruppene ved instituttet. Selv det interne samarbeidet mellom forskere på instituttets ulike avdelinger og andre institutter, f. eks. mellom avdelingene for prosessrett, strafferett og rettskildelære og Instituttet for kriminologi og rettssosiologi, synes påtagelig lavt. Samarbeid burde vært høyst naturlig. Institusjonalisert forskningssamarbeid mellom seniorer og juniorer forekommer først og fremst i eksternfinansierte prosjekter; disse utgjør en fjerdedel av instituttets budsjett. Forskersamarbeid mellom instituttets forskere og forskere på samme områder ved andre norske universiteter og høyskoler er generelt lite utbredt. Panelet finner at instituttets forskere har forskningssamarbeid med utenlandske forskere i en utstrekning som er på høyde med andre sammenliknbare juridiske miljøer.

Rekruttering og forskeropplæring: Panelet finner at instituttet har en forholdsvis god utformning både av prosessen for rekruttering av forskere og hvordan forskerutdannelsen er organisert, noe som gir en god gjennomstrømming. Selve forskerutdannelsen organiseres på fakultetsnivå, men gjennomføres på instituttnivå. Der finnes det naturlig nok også en rekke tiltak for å øke gjennomstrømmingen, selv om midtveisevalueringer foretas på fakultetsnivå.

Dersom instituttene skal opprettholdes innenfor fakultetet, mener panelet at det vil være svært viktig å styrke instituttets engasjement i forskerutdannelsen ytterligere. Fagområder

som har god tilgang på eksterne midler, har muligheter til å skaffe seg ettertraktet kompetanse ved å bruke rekrutteringsmulighetene som verktøy. Økt ekstern finansiering burde kunne øke den eksterne rekrutteringen. Generelt kreves det større forskningsressurser for å kunne ta vare på kompetente vitenskapelige assistenter som man per i dag ikke har råd til å rekruttere, samtidig som man slik ville kunne ivareta instituttets behov for forskning innenfor dets brede forskningsfelt, og også ivareta de forskningsbehovene internasjonaliseringen fører med seg.

Samfunnsrelasjoner: Panelet finner at instituttet har svært gode samfunnsrelasjoner. Dette gjelder framfor alt i forhold til den norske offentligheten. Som instituttet selv påpeker i sin egen vurdering, stilles det høye forventninger til den offentligrettslige forskningen i dagens samfunn, ettersom dette samfunnets kompleksitet utfordrer jussen på nye områder. Som panelet tidligere har framholdt, gjelder det for instituttets ledelsen å finne en god fordeling av instituttets ressurser mellom forsknings-, utrednings- og utviklingsarbeid.

6.5 Nordisk institutt for sjørett

Nordisk institutt for sjørett (NIFS) skiller seg fra de andre ved fakultetet med sin særskilte nordiske profil. NIFS skal være et ressurscenter for alle som arbeider med sjørettslige og andre tilknyttede problemstillinger i Norden. Alle de nordiske landene er representert i styret. Organisatorisk er instituttet knyttet opp til både Universitetet i Oslo og Nordisk ministerråd. Fagområdene til de vitenskapelige ansatte spenner fra sjørett (transport) og forsikringsrett, til petroleums- og energirett, med mer. Instituttet ble opprettet i 1963 og er i dag delt i to avdelinger: Avdeling for sjørett og Avdeling for petroleums- og energirett.

Forskningsprofil

Instituttet har en strategi for forskning med utgangspunkt i vedtektene, som sier at instituttet skal forske innenfor sjørett, transportrett, petroleumsrett, energirett og tilgrensende områder. Instituttet ble evaluert våren 2008 for Nordisk Ministerråd og de faglige prioriteringene er ytterligere bearbeidet etter dette. NIFS har i 2008 følgende satsingsområder:

- Kontrakter i skipsfarts- og off shore sektoren
- Sikkerhet og ansvar innenfor skipsfart og off shore, og energisektoren
- Energimarkedsrett
- Energi/miljø

I alle disse områdene er det EU-rettslige perspektivet integrert. I tillegg til de nevnte satsingsområdene skal instituttet også bidra innenfor de alminnelige formuerettslige fagene, det er særlig to områder som peker seg ut i denne sammenheng:

- Tvungen ansvarsforsikring – forsikringsdekning av personskade
- Pensjonsforsikring

I forbindelse med evalueringen av instituttet våren 2008 ble det anbefalt å utvide de to første punktene til å inkludere energisektoren. Videre anbefalte evalueringskomiteen fokus på multimodale transportere. Disse anbefalingene er allerede tatt inn i strategien og vil bli ytterligere fulgt opp av instituttet. Øvrige vurderinger og anbefalinger går fram av Martha Roggenkamp og Leif Sevón: *Utvärdering av forskningen vid Nordisk Institutt for Sjørett*, Juni 2008.

Forskningsprofilen er tydelig i den faglige produksjonen. De tradisjonelle to hovedområdene for instituttet har vært sjøretten og petroleums- og energiretten. Sjørettsforskningen har vært det sentrale punktet eller berørt nesten all forskning. Sjøretten synes også tydelig i publiseringen av ulike typer verk som grunnleggende lærebøker samt kortere bidrag i fagtidsskrifter. Dette er også naturlig ettersom instituttet er blant de ledende så vel i Norden som internasjonalt. Petroleums- og energiretten har fått en stadig sterkere stilling med utvidelsen mot energimarkedsretten. De anbefalinger som instituttet fikk i forbindelse med evalueringen av forskningsaktiviteten i juni 2008 (av Martha Roggenkamp og Leif Sevón) er langt på vei tatt hensyn til, men er av naturlige årsaker ennå ikke i sin helhet fulgt opp. Panelet fikk under samtalen med instituttets representanter et svært positivt inntrykk av oppfølgingsarbeidet (dvs utvide kontraktsretten til energisektoren, utvide de sikkerhetsrettslige perspektiv til å omfatte petroleums- og energisektoren, klargjøre forholdet mellom olje- og gassutvinningen og transport til energimarkedsretten, utvide energimarkedsretten til skipsfarts- og forsikringsmarkedet, ta opp temaet energi og miljø samt muligens energiøkonomisering og ta opp problemer i tilknytning til intermodale transportere).

Forskningsresultater

For de 5 forskerne som er med i publiseringsstudien har NIFS 14,5 artikkelkvivalenter per forsker for perioden 2003-2007, snittet for samtlige evaluerte forskere er 10,0. 8,8 prosent av de vitenskapelige publikasjonene for perioden 1998-2007 er på nivå 2, mens snittet for samtlige evaluerte forskere er 15,3. Videre har instituttets forskere en høyere andel samforfattede monografier enn snittet (66,7 prosent mot 35,2 prosent), lavere andel samforfattede bokartikler enn snittet (7,4 prosent mot 15,2 prosent) og ingen samforfattede tidsskriftsartikler (snitt 7,0 prosent). Antall publiseringer på engelsk er høyt (53,8 prosent mot 23,9 prosent). De tre hyppigst brukte tidsskriftkanalene i perioden 1998-2007 er: *MarLus* (69,2 prosent), *Scandinavian Studies in Law* (5,8 prosent) og *Tidsskrift for Erstatningsrett* (5,8 prosent). Disse tre kanalene har publisert 80,8 prosent av artikkelproduksjonen ved instituttet. Det kan påpekes at *MarLus* tradisjonelt har vært en slags intern publiseringskanal med sterk preg av bidrag fra instituttets egne ansatte. Den er imidlertid nå åpnet for eksterne bidragsytere, samtidig som det er etablert en refereeordning. Spesielt de nye satsingsområdene er i sin natur europeiske og internasjonale og på den bakgrunn er det naturlig at man fortsatt publiserer på engelsk i stort omfang.

Forskningssamarbeid

Avdeling for sjørett samarbeider kontinuerlig med de andre transportrettsmiljøene i Norden. Ut over dette samarbeides det med tilsvarende miljøer i Europa. Det arbeides også med å etablere et kvinnelig forskningsnettverk rettet mot Baltikum og Russland. Avdeling for petroleums- og energirett har langvarig forskningssamarbeid gjennom International Bar Association, Section on Energy and Natural Resources Law. Panelet mener at instituttet kunne utnytte dette nettverket til å videreutvikle tidsskriftet *MarIus* til en ekte internasjonal publiseringskanal. Dette er ønskelig spesielt fordi instituttet på denne måten kunne realisere de nye satsingsområdene som energi og miljø.

Rekruttering og forskeropplæring

I 2007 hadde instituttet 7 i stipendiatstillinger, gjennomsnittsalder var 33,6 år og kvinneandelen 57 prosent. I løpet av den siste seksårsperioden har 9 doktorgradsstipendiater fullført innenfor stipulert tid, mens to ikke har levert. Av de som har fullført har en fått stilling som professor II, tre som post.doc og en med 30 prosent forskerstilling. Det er ikke lyst ut ordinære faste stillinger i denne perioden. Instituttet har gode erfaringer med internasjonal rekruttering, samtidig er det vanskeligere å rekruttere norske stipendiater blant annet pga av gode lønnstilbud i interessante stillinger andre steder.

Panelet ser det som en vesentlig ressurs at instituttet har nære relasjoner til aktører i praksisfeltet på de ulike forskningsområdene og spesielt til sjø- og forsikringsrettslige organisasjoner. Som instituttet selv påpeker er det nettopp disse kontaktene som muliggjør andre arbeids- og ansettelsesmuligheter enn stipendiatstillinger ved instituttet.

Samfunnsrelasjoner

Instituttet deltar med foredrag, seminardeltagelse og avisintervjuer etc for eksempel i forbindelse med nyheter som angår instituttets fag. En annen viktig samfunnsrelasjon blir synliggjort gjennom eksternt finansiert forskning. I 2008 var den eksternt finansierte aktiviteten på 57 prosent. Nordisk Ministerråd, Oljeindustriens Landsforening og Norges forskningsråd har vært sentrale oppdragsgivere. Forskningsprofilen er vedtektsbestemt og preget av grunnfinansieringen fra Nordisk Ministerråd og av finansieringen fra Oljeindustriens Landsforening.

Total evaluering og anbefaling

Forskningsprofil: Instituttet har på bemerkelsesverdig vis klart å utvikle seg over 40 år fra et internt norsk til et nordisk og internasjonalt forskningsmiljø i sjørett og petroleums- og energirett. Forskningsprofilen er blitt bredere på to måter: For det første har mange forskere i lengre tid hatt et generelt, formuesrettslig perspektiv. For det andre holder man på å gjennomføre strategien for å utvide forskningen til nye tyngdepunkter, som for eksempel energi og miljø, og markedsrettslige aspekter. Denne utvidelsen medfører også

økt behov for europaretslige innslag. Panelet anbefaler at europarett gis høy prioritet i temavalg og rekruttering. Den administrative tilknytningen til Senter for europarett byr på visse muligheter for samarbeid, men panelet påpeker at sistnevntes ressurser er svært begrensede. Panelet vil påpeke at instituttnavnet ikke reflekterer den nye forskningsprofilen på et informativt sett.

Forskningsresultater: Panelet anser instituttets forskning for å være av høy kvalitet. På enkelte områder, som sjørett og enkelte generelle, formuesrettslige områder, er instituttet klart ledende i Norge og i Norden. Panelet ser det som en krevende utfordring å løfte forskningen på de nye områdene, som energi og miljø og markedsrettslige emner, opp på samme høye kvalitetsnivå.

Forsknings samarbeid: Instituttet har noen administrative strukturer felles med Senter for europarett. Samarbeidet med Det juridiske fakultet i Oslo skjer ved at man deltar i fakultetets forskergruppe på naturressurser, spesielt i nye emner som energi og miljø. Instituttet har besøkende forskere, ofte fra andre nordiske land. Et mer effektivt samarbeid med de baltiske landene er nå i ferd med å bygges ut. Det er panelets vurdering at samarbeidsformene fungerer bra.

Rekruttering og forskeropplæring: Instituttet har hatt et tilfredsstillende antall doktorgradsarbeider under perioden. Kvaliteten på disse er også vurdert som god. Instituttet har i sin egevaluering pekt på visse problemer med å rekruttere norske stipendiater på grunn av høyere lønnstilbud i interessante stillinger andre steder. Panelet anbefaler her positive særskilte tiltak, som for eksempel en enda mer effektiv veiledning av doktorander. På den annen side er utenlandske doktorander også en viktig ressurs for de nye og enda mer internasjonale målene instituttet har nedfelt i sin strategi.

Samfunnsrelasjoner: Instituttet har utviklet brede og velfungerende relasjoner til praktiske aktører og organisasjoner på sine forskningsområder. Dette framgår også av den høye andelen eksternfinansiert forskning (57 %). Som instituttet påpeker i sin egevaluering, innebærer dette en utfordring for den mer langsiktige planleggingen. Også panelet vil anbefale at dette spørsmålet tas opp i forhandlinger med de organisasjonene som gir ekstern finansiering til instituttet.

6.6 Norsk senter for menneskerettigheter

Norsk senter for menneskerettigheter (SMR) er et fler- og tverrfaglig senter under Det juridiske fakultet (Tidligere: Instituttet for menneskerettigheter). Rettsvitenskap er kjernedisiplinen ved senteret, andre viktige disipliner er statsvitenskap, filosofi og antropologi. Som nasjonal institusjon for menneskerettigheter skal senteret overvåke menneskerettighetssituasjonen i Norge og på selvstendig basis samarbeide med liknende forskningsmiljøer, med frivillige organisasjoner og med internasjonale og nasjonale organer som arbeider med menneskerettighetsspørsmål. Grunnlaget for virksomheten er

det eksisterende internasjonale system av normer og institusjoner til vern om menneskerettighetene.

Forskningsprofil

SMRs nåværende forskningsstrategi ble vedtatt i 2004. Fire tema er prioritert: 1) Menneskerettigheter og makt, 2) Menneskerettigheter og utvikling, 3) Menneskerettigheter og mangfold og 4) Menneskerettigheter og konflikter. Forskningsstrategien er tenkt bred, både mht forskningstemaer og disipliner, og skal gi den enkelte forsker mulighet for å utfolde seg innenfor sitt spesialfelt. Forskningsledelsen har brukt strategien for å kunne prioritere i en situasjon med stadig knappere ressurser. Grunnforskningen ivaretas primært gjennom tilknytningen til UiO, den anvendte forskningen gjennom vedtektenes bestemmelse om at SMR skal bidra til å realisere menneskerettighetene gjennom forskning og annen aktivitet. I motsetning til de øvrige instituttene ved Det juridiske fakultet styres forskningen ved SMR av et enhetlig tema, nemlig de internasjonale menneskerettighetene. I fire ulike deltema studeres menneskelige rettigheter i ulike kontekster og fra ulike faglige innfallsvinkler. Profileringen er av naturlige årsaker godt synlig i SMRs publikasjoner. Forskningsstrategien har medført fokus på høyaktuelle problem og medført viktige publikasjoner. Som et eksempel kan nevnes det forskningsrådsfinansierte programmet ”Accommodating Difference”, som blant annet resulterte i et dobbelnummer av det internasjonale tidsskriftet *International Journal on Minority and Group Rights*. Videre er forskningens fler- og tverrfaglige karakter godt synlig, noe som innebærer at det har vært mulig for den enkelte forsker å publisere innenfor eget spesialområde.

I samtalene ble det også understreket at det var et viktig strategisk element å kunne gripe mulighetene når de kommer. Samtidig kan det å bli for ”etterspørselsavhengig” lett føre til fragmentering. Det er derfor viktig å være spisset på noen områder. Senteret vurderte å søke om Senter for fremragende forskning i 2004, men hadde ikke kapasitet til å levere søknad. Det er derfor et mål å komme over en kritisk minstestørrelse.

Forskningsresultater

For de 14 forskerne som er med i publiseringsstudien har SMR 9,2 artikkelkvivalenter per forsker for perioden 2003-2007, snittet for samtlige evaluerte forskere er 10,0. 37,3 prosent av de vitenskapelige publikasjonene for perioden 1998-2007 er på nivå 2, mens snittet for samtlige evaluerte forskere er 15,3. Videre har forskerne ved SMR en høyere andel samforfattede monografier enn snittet (44,4 prosent mot 35,2 prosent), samforfattede bokartikler omtrent som snittet (17,2 prosent mot 15,2 prosent) og samforfattede tidsskriftsartikler omtrent som snittet (8,6 prosent mot 7,0 prosent). Publiseringer på engelsk er høyere enn snittet (34,3 prosent mot 23,9 prosent). De tre hyppigst brukte tidsskriftkanalene i perioden 1998-2007 er: *International Journal on Minority and Group Rights* (15,7 prosent), *Mennesker og rettigheter/Nordisk Tidsskrift for Menneskerettigheter/Nordic Journal of Human Rights* (11,4 prosent) og *Lov og Rett* (4,3 prosent). Disse tre kanalene har publisert 31,4 prosent av artikkelproduksjonen ved

instituttet. For UoH-institusjonene utmerker SMR seg ved å publisere i et stort mangfold av tidsskrifter.

Samlet sett finner panelet at det råder et forholdsvis godt mangfold i publikasjonsformer og publikasjonskanaler ved SMR. Det at SMR i høyere grad enn de øvrige instituttene ved det Juridiske fakultetet publiserer i nivå 2 tidsskrifter finner etter panelets vurdering sin naturlige forklaring i forskningens fler- og tverrfaglige profilering, i tillegg til at det studerte feltet i stor grad er av overnasjonal karakter. Forskningsresultatene har i en slik situasjon ikke samme nasjonale interesse og umiddelbare praktiske relevans som i de fleste andre juridiske disipliner, men har et mer internasjonalt publikum.

Forskningssamarbeid

SMR har utstrakt samarbeid med norske og internasjonale miljøer, blant annet som grunnlegger og for tiden leder av Association of Human Rights Institutes. Senteret har lange tradisjoner for samarbeid med Christian Michelsens Institutt gjennom partnerskap i flere EU-prosjekter, COST-prosjekter etc. Videre huser SMR en av fakultetets forskergrupper, ”Human Rights and Development”. Tidsskriftet, *Nordic Journal of Human Rights*, utgjør et samarbeidsforum for forskere både i og utenfor Norge. SMR leder i tillegg en nordisk forskerskole på området menneskerettigheter innen rammen av Nordic Network of Human Rights Research. SMRs mange internasjonale publikasjoner tyder på et godt og veletablert samarbeid med internasjonale miljøer.

Rekruttering og forskeropplæring

I 2007 hadde instituttet 4 i stipendiatstillinger, gjennomsnittsalder var 35,5 år og kvinneandelen 50 prosent. Siden 2003 har fire ferdige doktorander fått stilling internt, hvorav to i faste stillinger. Senterets toårige internasjonale mastergradsprogram i menneskerettigheter utgjør en viktig base for forskerrekuttering på feltet.

Samfunnsrelasjoner

Som en følge av senterets stilling som nasjonal institusjon for menneskerettigheter i Norge er kontaktene med det omliggende samfunnet mange. Formidlingsprofilen i form av kronikker, høringsuttalelser, debattinnlegg, intervjuer, utredninger etc er blant annet et resultat av samspillet mellom forskning og den nasjonale og internasjonale aktiviteten ved senteret og den faste seminarrekken ”MR-forum”. Senteret bidrar med overvåking av menneskerettigheter i Norge. En annen viktig samfunnsrelasjon blir synliggjort gjennom eksternt finansiert forskning. I 2008 var den eksternt finansierte aktiviteten på 80 prosent. Spesielt viktig er SMRs femårige rammeavtale med Utenriksdepartementet som sikrer forskerstillinger og forskningsrelatert aktivitet ut over grunnfinansieringen innenfor rammen av senterets internasjonale program. SMR har videre fått finansiert en rekke doktorgradsprojekter gjennom Norges forskningsråd, og dessuten fra Fritt Ord og Forsvarsdepartementet.

Total evaluering og anbefaling

Forskningsprofil: SMR skiller seg fra de øvrige instituttene ved Det juridiske fakultet i Oslo ved at forskningen ved senteret fokuserer på spørsmål og aspekter som gjelder menneskerettighetene. Senteret har med andre ord en klart mer helhetlig forskningsprofil enn de øvrige instituttene. Samtidig er forskergruppen i stor grad fler- og tverrfaglig, noe som i seg selv medfører en viss ”bredde”. I tillegg til rettsvitenskapen, som sies å være kjernedisiplinen, inngår statsvitenskap, sosiologi, samfunnsgeografi og filosofi blant de representerte disiplinene. Spørsmålene som studeres er videre av svært skiftende art.

Det som særlig slo panelet, som hadde fått i oppdrag å vurdere *rettsvitenskapelig* forskning, var at flere av de skriftene som ble innlevert for bedømmelse i stor grad – og i enkelte tilfelle fullstendig – faller utenfor det som kan anses å kvalifisere som rettsvitenskap. Videre: Flere av de forskerne som panelet møtte under besøket ved Det juridiske fakultet i Oslo, hadde annen vitenskaplig utdanning enn den rettsvitenskapelige. Panelet spør seg om ikke kriteriene for hva som kvalifiserer til rettsvitenskapelig forskning i en vurderingssammenheng som denne, burde vært mer spesifikt definert. Nå ser det ut til at en del slik forskning, som etter vårt syn ikke kan anses som rettsvitenskap, er tatt med i blant annet statistikken. På den annen side har en slik svært bred forståelse av hva rettsvitenskap omfatter antagelig gitt panelet bedre innsyn i forskningen ved SMR enn det en mer tradisjonell og snever tolkning ville ha gjort. Intervjuene gjorde det klart at SMRs ledelse etterlyser en klart sterkere rettsvitenskapelig kompetanse og profilering enn det som i dag er tilfelle. Det fantes med andre ord god innsikt i behovet for å styrke denne kompetansen på sikt. Et problem i denne sammenhengen er likevel at SMRs økonomiske ressurser til rekruttering med fast ansettelse er svært begrensede.

Panelets hovedinntrykk er at det drives internasjonalt sett god forskning på SMR, med særlig fokus på aktuelle spørsmål om menneskerettighetenes utvikling og utfordringer. Spørsmål rundt multikulturalitet, minoritetsrettigheter og religioner som er nye i Norden (ikke minst islam) og deres relasjon til menneskerettighetene, er spesielt godt representert i forskningen. Publikasjonslistene – og de rettsvitenskapelige verk panelet har gjennomgått – og den svært brede utdanningsvirksomheten ved senteret bekrefter slik at SMR har lykkes relativt godt i sine ambisjoner om å ligge i teten for forskning og utdanning.

I materialet inngår det noen enkeltstående skrifter, både innenfor og utenfor rettsvitenskap i snever betydning. Satsingen på spesielle forskningsstrategier ved SMR synes å ha hatt en positiv effekt på virksomheten og miljøet. Publikasjonskanalene må anses som relativt varierte. Senteret har et betydelig fler- og tverrfaglig potensial, selv om det innleverte materialet ikke i tilstrekkelig grad viser hvor godt dette potensialet utnyttes. Flere av verkene er doktoravhandlinger fra så pass atskilte emneområder som statsvitenskap, antropologi, kulturgeografi, rettsvitenskap, osv. Det vil kreves godt fler- og tverrfaglig innsyn og streng styring fra forskningsledelsens side for at forskningen innenfor ett og samme tema eller program skal greie å henge sammen uten å framstå som altfor fragmentert og spredt.

Et spørsmål som ble særlig nevnt under samtalene, var hvordan forskningen ved SMR bør forholde seg til den øvrige forskningen ved fakultetet, der mange på ulike emneområder befatter seg med menneskerettighetene. I realiteten har alle instituttene ved fakultetet forskere som arbeider med et eller flere aspekter av menneskerettighetene. SMRs samarbeid med fakultetet synes å ha mange fasetter. Et annet spørsmål er at forskningen ved SMR primært finansieres gjennom eksterne midler. Dette betyr blant annet at den faste, sikre tilgangen på midler er for begrenset til å finansiere en større, fast ansatt forskergruppe og langsiktige rekrutteringer. Med dagens finansieringsstruktur setter man SMRs muligheter til å utvikles til et *internasjonalt* ledende miljø på området på spill. En vei å gå er derfor å øke SMRs grunnbevilgning.

Det synes klart at SMR må rekruttere flere rettsvitenskapelig utdannede forskere og profilere sterkere det fler- og tverrfaglige for at rettsvitenskapen skal kunne anses som kjernedisiplinen i SMRs forskningsvirksomhet. Etter panelets oppfatning må forskning rundt menneskerettighetene være sterkt forankret i rettsvitenskapen; det trengs en tydeligere rettsvitenskapelig profilering. Det flervitenskapelige potensialet burde samtidig kunne utnyttes bedre enn det innleverte materialet tyder på. SMR bør satse på *spissforskning* innenfor området menneskerettigheter, med vekt på menneskerettighetenes universelle karakter. Slik vil senteret best kunne bevare sin posisjon som viktig ressursbank i en tid der ulike aspekter ved menneskerettighetene innlemmes ikke minst i den enkelte rettsvitenskapelige forskers revir. Samarbeidet med de andre delene av fakultetet må bevares.

Forskningsresultater: Selv om hovedinntrykket er positivt, er det grunn til å frykte at forskningen ikke er fullt så godt koordinert innenfor SMR som man kunne ønske, se ovenfor. En sterkere rettsvitenskapelig profilering anbefales. Ansettelsespolitikken må gjennomgås med dette for øyet, slik at det blir plass til flere faste stillinger og en annen langsiktighet i forskningen. For at senteret skal kunne hevde seg som en internasjonalt viktig aktør på forskningsfronten, er det viktig å arbeide for en bredere spredning av forskningsresultatene i internasjonalt ledende rettsvitenskapelige tidsskrifter.

Forskningssamarbeid: SMR må anses å være en svært viktig ressursbank på området og synes å ha et omfattende forskningssamarbeid innenfor Universitetet i Oslo, i Norge og til en viss grad også internasjonalt. Virksomheten gir inntrykk av å være velorganisert og godt planlagt. Internasjonalt forskningssamarbeid bør gis høy prioritet, særlig på det rettslige området. Det er grunn til å være svært oppmerksom på de mange farer for at forskningen blir for ”intern”. SMR bør undersøke hvilke andre viktige kanaler for forskningssamarbeid som finnes i og utenfor Europa, spesielt innen rettsvitenskap. Dette bør anses som særlig viktig for et nasjonalt senter i et land som står utenfor EU, og som samtidig, i alle fall på den politiske arenaen, er internasjonalt kjent for sitt engasjement for menneskerettighetene.

Rekruttering og forskeropplæring: Forskergruppen synes å ha en relativt bra alders- og kjønnsfordeling. Delvis takket være det internasjonalt orienterte masterprogrammet har det vært mulig å ivareta rekrutteringen av yngre forskere også ”internasjonalt”, i den forstand at flere yngre forskere ved SMR har sin grunnutdanning eller forskerutdanning fra utlandet. Det er likevel uheldig at de yngre forskerne i stor grad ikke er fast ansatt. Panelet savner rettsvitenskapelig utdannede forskere i alle forskerkategorier. Panelet noterer likevel med tilfredshet at flertallet av senterets doktorander i dag er plassert ved Det juridiske fakultet, slik at de i framtiden kan utgjøre en nødvendig ressurs. Det må rekrutteres flere rettsvitere både internt og internasjonalt, fra doktorandnivå og oppover.

Samfunnsrelasjoner: SMR er en veletablert ressursbank på sitt område, særlig i Norge, og senterets utdanningsvirksomhet er imponerende, med mange høyaktuelle og krevende programmer. Senterets forskere innehar en spesialkompetanse som gjør dem svært attraktive for forskjellige typer internasjonale ekspertoppdrag. Senterets forskere har også bred erfaring fra annen relevant virksomhet. Etter panelets oppfatning er senterets mange oppdrag ute i verden prisverdige og forskningsfremmende, og kan i beste fall også bidra til å fremme menneskerettighetene ute ”i feltet”. En ulempe er det likevel at oppdragsforskning av dette slaget må tilpasses de ”i felten rådende forutsetninger”, i tillegg til at de ikke fører til fast ansettelse eller kontinuitet i forskningen. SMRs økonomiske avhengighet av denne type oppdrag bør på sikt reduseres.

6.7 Senter for Europarett

Senter for europarett (SEU) er en tverrfaglig enhet ved juridisk fakultet opprettet i 1989. Dette betyr at senteret i tillegg til egne ansatte har kontorer for forskere ansatt ved de andre enhetene. Senteret skal tjene alle ved fakultetet som arbeider med europarettsforskning. Senterets formål er å

- drive forskning og undervisning i europarett og EØS-rett
- opprettholde et godt europarettsbibliotek for forskere ved fakultetet og andre som har behov for eurolitteratur
- arrangere kurs og seminarer (etterutdanning)
- drive informasjons- og publiseringsvirksomhet

Forskningsprofil

Strategien er at Senteret bør ha en todelt faglig funksjon. For det første skal det fungere som et felles kompetansesenter for fordypning og kommunikasjon for den europarettslige forskning som foregår ved de andre instituttene på fakultetet, i den grad europaretten har betydning for deres fagområder. For det andre skal Senteret konsentrere sin egen forskning om felles europarettslige grunnspørsmål (rettskilder, prinsipper, institusjoner, prosedyrer m.m.) som ikke dekkes av den mer spesifikke europarettsforskningen ved de andre instituttene.

Senteret har beskjedne ressurser for forskning (2 ½ fast stilling og en stipendiat samt fire vitenskapelige assistenter). Med disse ressursene blir det vanskelig å realisere mer krevende mål og strategier.

Forskningsresultater

På grunn av senterets størrelse vil panelet ikke presentere den samme statistikken som for de øvrige enhetene. Her vil derfor panelet kun nevne at to hyppigst brukte tidsskriftkanalene i perioden 1998-2007 er: *Lov og Rett* og *Kritisk Juss*. Disse to kanalene har publisert 50 prosent av artikkelproduksjonen ved instituttet.

Forsknings samarbeid

Senteret samarbeider tett med de andre institutter og enheter ved det Juridiske fakultet, dette gjelder særlig Avdeling for petroleumsrett og energirett (NIFS), markedsrettgruppen og arbeidsrettsmiljøet ved IFP. Senteret har videre god kontakt med de miljøer for europarett som finnes ved andre institusjoner i Norge, først og fremst de juridiske fakultetene ved UiB og UiT. Videre har senteret i perioder hatt et godt samarbeid med ARENA-prosjektet (UiO). Videre har de fast ansatte et omfattende internasjonalt kontaktnettverk, uten at dette for tiden er formalisert i samarbeidsprosjekter. Senteret har utviklet en fleksibel måte å være en del av den større rettsvitenskapelige helheten i Oslo, noe panelet oppfatter som positivt.

Rekruttering og forskeropplæring

I 2007 hadde senteret 2 i stipendiatstillinger, gjennomsnittsalder var 36,5 år og kvinneandelen 50 prosent. Stipendiatene har i de senere år alle levert i tide. Tradisjonelt har Senteret fungert som en rekrutteringsbase for andre enheter. Tre av professorene ved Institutt for privatrett er tidligere doktorgradsstipendiater ved Senteret. Det samme gjelder de to professorene i full stilling ved senteret. Senterets siste doktorand er i post.doc.-stilling ved Institutt for privatrett. Under samtalene med senterets representanter ble det betonet at Senteret aktivt støtter andre institutter så mye senteret kan. Støtten kan innebære å tilby stipendiater plass, stipendiater som siden ansettes ved andre enheter. En slik rolle er viktig, men kan også bety at det faglige tyngdepunktet for disse stipendiatene ikke forblir innenfor europaretten etter ansettelse ved andre enheter.

Samfunnsrelasjoner

Senterets fast ansatte driver omfattende ekstern formidling i form av foredrag for domstoler, forvaltning og advokatstand. I tillegg kontaktes senteret ofte av media om EU/EØS-rettslige saker. Fire vitenskapelige ansatte er eksternt finansiert – tre av Lovdata i henhold til en løpende avtale knyttet til nyhetsbrevet *Eurorett*, og den siste av Fornyings- og administrasjonsdepartementet i forbindelse med et lovutvalg som ledes av en av Senterets professorer. På grunn av beskjedne ressurser, kan det være vanskelig å både drive rettsvitenskapelig forskning på høyt nivå og formidle grunninformasjon om de mange og

ofte kompliserte forhold i europaretten. Ulike nyhetsbrev og tilsvarende er likevel forskningsformidling som kan ha stor praktisk betydning.

Total evaluering og anbefaling

Forskningsprofil: Det er panelets vurdering at med de ressursene Senteret har tilgang til i dag, kan man ikke forvente noen tilnærmedesvis dekkende forskning i europarett. Senterets tyngdepunkt kan ikke realistisk sett nås med slike ressurser. Det betyr samtidig at Senteret ikke kan være del av det europarettslige akademiske miljøet i Norden og i Europa. EØS-avtalen krever også spesielle ressurser. På den annen side må det påpekes at det finnes forskning av høy klasse med vesentlige europarettslige innslag også ved alle andre institutter ved Det juridiske fakultet i Oslo.

Forskningsresultater: Det er panelets vurdering at med de ressurser som Senteret har til rådighet, er det vanskelig å opprettholde et tilstrekkelig sterkt forskningsmiljø. Dersom senteret ønskes videreført som en selvstendig grunnenhet, vil panelet derfor sterkt anbefale å øke ressursene for å sikre en større fast ansatt forskerstab.

Forsknings samarbeid: Senteret har delvis felles administrasjon med Nordisk institutt for sjørett, noe som gjør det mulig å arrangere enkelte felles aktiviteter. Senteret forsøker også å delta aktivt i hele fakultetets forskningsmiljø, noe panelet ser som positivt.

Rekruttering og forskeropplæring: Panelet verdsetter den fleksibiliteten Senteret har utviklet i forholdet til stipendiater, som betyr at mange slike stipendiater som til syvende og sist bytter institutt, likevel får et visst europarettslig preg på sine doktoravhandlinger ("euopaagenter").

Samfunnsrelasjoner: For å møte det store behovet for konkret og praktisk informasjon som utviklingen i europaretten medfører, gir Senteret fortsatt ut nyhetsbrevet *Eurorett*, myntet på norske offentlige og private aktører. Samtidig finnes det svært få muligheter til å få til egentlig forskningsarbeid eller forskningsfinansiering.

7 Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen

Universitetet i Bergen ble opprettet i 1946 og har ca. 14.500 studenter og ca. 3.200 ansatte. Det juridiske fakultet er bygd opp over de siste 40 år og har ca. 2.000 studenter og ca 100 ansatte, det gjenstår i følge fakultetet en betydelig utbygging av virksomheten ved Det juridiske fakultet, før fakultetet ressursmessig har kommet opp på et tilfredsstillende nivå. 63 av de ansatte inngår i evalueringen. De ansatte er organisert i 14 forskergrupper. Det er mulig å være med i flere forskergrupper. Gruppene varierer i størrelse fra 3 til 22 medlemmer. Alle unntatt to grupper inkluderer stipendiater, for øvrig har alle gruppene medlemmer fra både toppstillinger og mellomstillinger. Bare to av fakultetets fagstab er ikke med i noen forskergruppe. Forskergruppene står foran en reorganisering, blant annet med sikte på å få færre, større grupper for å styrke forskergruppelederens rolle som faglig leder. Forskergruppene har en viktig rolle innen nettverksbygging, internasjonalisering, fler- og tverrfaglig samarbeid og prosjektakkvisisjon.

I motsetning til hva som er tilfellet ved Universitetet i Oslo, er Det juridiske fakultet ved Universitetet i Bergen ikke organisatorisk oppdelt i mindre institutter eller liknende grunnenheter, men har i stedet en mindre kompleks organisasjonsstruktur. Dette har medvirket til at panelets ”tilgang” til fakultetet har vært annerledes og noe mere konsentrert, idet alle forhold i prinsippet behandles og vurderes på et og samme (fakultets)nivå. Dette har igjen medvirket til at det i panelets rapport er en viss diskrepans i tekstvolum mellom behandlingen av henholdsvis UiO og UiB. Det er panelet maktpåliggende å understreke, at man ikke på dette grunnlag kan utlese noe om forskningens faglige styrke, kvalitet eller relevans.

Forskningsprofil

Fakultet tilstreber en balanse mellom bredde og satsning, samtidig som fakultetet tar sikte på å ha en tilstrekkelig bred forskningskompetanse til å kunne gi forskningsbasert undervisning innenfor alle studiets rettsområder. For tilsatte i faste vitenskapelige stillinger er det meget høy grad av forskningsfrihet, herunder i valget av forskningstema.

Satsingsområdene er i stor grad i samsvar med de fagområder Universitetet i Bergen har utpekt som sine satsingsområder. Området ”Demokrati og rettsstat” er vedtatt som satsingsområde for Universitetet i Bergen, og fakultetet er gitt et særlig ansvar for å administrere denne satsingen. I tillegg har fakultetet i sin strategiplan vedtatt å satse på ”å opprettholde og utvikle den sterke kompetansen innanfor område som strafferett og straffeprosess, menneskerettar, forvaltningsrett, konkurranserett og sentral formuerett” og videre ”på energi- og ressursforvaltningsrett med særleg vekt på havrett, kystsoneforvaltning og utnytting av marine ressursar”. I egne evalueringene understreker fakultetet at de har ett av Nordens ledende fagmiljøer i strafferett og straffeprosess, og ellers sterke miljøer i blant annet menneskerettigheter, forvaltningsrett, erstatningsrett, konkurranserett og sentral formuerett. På den andre side har fakultetet hatt

rekrutteringsproblemer til øremerkede stillinger for satsing innen havrett og fiskerirett. I fakultetets framtidsvisjoner understrekes den maritime tilknytningen og ressursforvaltning med vekt på marine ressurser og Nordområdene framheves som sentrale områder.

Kommersielle fag som kreditt- og finansrett og selskapsrett er andre aktuelle områder fakultetet mener det bør satses på. Som nevnt er de ansatte organisert i 14 forskergrupper, det følgende er de aktuelle gruppene:

1. Erstatnings-, forsikrings- og trygderett
2. Europarett (EU/EØS-rett)
3. Familierett, barnerett, arverett og personrett
4. Forvaltningsrett
5. Helse- og sosialrett
6. Europeisk privatrett, komparativ rett og internasjonal privat- og prosessrett
7. Markedsrett, konkurranserett, immaterialrett og medierett
8. Pant-, konkurs- og dynamisk tingsrett
9. Ressursforvaltnings-, miljø- og utviklingsrett
10. Rettsteori
11. Selskaps-, bør- og papirrett
12. Sivilprosess og konfliktløsning
13. Statsrett, folkerett og internasjonale menneskerettigheter
14. Strafferett og straffeprosess

Hovedformålet med forskergruppene er å sikre at de skal fungere som diskusjonsfora for utvikling av nye faglige aktiviteter og nye faglige ideer. Samtidig tilbyr de et fagmiljø som har en viktig rolle i integreringen av yngre forskere.

Forskningsprofilen er på de fleste områdene godt synlig i publiseringsaktiviteten, hvor fakultetet ikke minst har markert seg på strafferettens og straffeprosessrettens område samt innenfor formuerett, forvaltningsrett, konkurranserett, internasjonal privat- og prosessrett og den allmenne rettsteori.

Forskningsresultater

For de 29 forskerne som er med i publiseringsstudien har Universitetet i Bergen 9,2 artikkelkvivalenter per forsker for perioden 2003-2007, snittet for samtlige evaluerte forskere er 10,0. 12,7 prosent av de vitenskapelige publikasjonene for perioden 1998-2007 er på nivå 2, mens snittet for samtlige evaluerte forskere er 15,3. Videre har forskerne ved UiB en lavere andel samforfattede monografier enn snittet (14,3 prosent mot 35,2 prosent), en lavere andel samforfattede bokartikler enn snittet (3,4 prosent mot 15,2 prosent) og omtrent samme andel samforfattede tidsskriftsartikler som snittet (6,0 prosent mot 7,0 prosent). Videre har forskerne en lavere andel publiseringer på engelsk (8,1 prosent mot 23,9 prosent). De fem hyppigst brukte tidsskriftkanalene i perioden 1998-2007 er: *Lov og rett* (22 prosent), *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål* (19,3 prosent), *Jussens Venner* (12 prosent), *Tidsskrift for Rettsvitenskap* (9,3 prosent) og *Kritisk*

Juss (6,7 prosent). Disse fem kanalene har publisert 69,3 prosent av artikkelproduksjonen ved fakultetet.

Forskningssamarbeid

Fakultetet har de siste årene lagt økt vekt på aktiv deltakelse i fler- og tverrfaglige prosjekter med andre fagmiljøer. Siden 2003 har fakultetet hatt et Forskningsrådsfinansiert fakultetsprogram i konkurranserett der fakultetet samarbeider med Institutt for økonomi. Videre samarbeider fakultetet med Biologisk institutt innenfor to prosjekter knyttet til rettslig regulering og eiendomssystem samt vern av biodiversitet. For øvrig er to store prosjekter finansiert av Norges Forskningsråd. Det første er ”Rettsstatlege utfordringar ved internasjonalisering av strafferettspleia, med særleg fokus på europeisk integrasjon”. Forskningsprosjektet består av en rekke delprosjekter og flere rekrutteringsstillinger. Prosjektperioden er ca. fire år. Det er andre er ”The temporal dimension of tort law”. Prosjektet omfatter forskning på grunnleggende problemområder i erstatningsretten, og spesialstudier av enkeltspørsmål knyttet til utmåling, årsaksspørsmål og skadetyper. Forskningsprosjektet består av et større avhandlingsprosjekt, en rekke delprosjekter og en post doktorstilling. Prosjektperiode er ca tre år.

Videre har som nevnt fakultetet koordinatorsansvar for satsingsområde ”Demokrati og rettsstat”. Det er også flere eksempler på forskningssamarbeid mellom seniorer og rekrutter. Fakultetets forskningssamarbeid har tradisjonelt vært i form av kontakt mellom enkeltkolleger ved institusjoner i inn- og utland. Det er fakultetets målsetning at forskerne ved fakultetet skal være en del av den internasjonale faglige diskusjon innenfor sine fagfelt, og fakultetet har etablert samarbeidsavtaler med 96 utenlandske juridiske fakulteter. Disse avtalene omfatter i stor grad studentutveksling, men også forskningssamarbeid.

Forskningssamarbeide mellom forskere internt på fakultetet forekommer på flere nivåer bl.a. innenfor rammene av forskergruppene, men også uten at det etableres noe formalisert samarbeidsforhold.

Dette forskningssamarbeidet er ikke overveldende synlig i publiseringsaktiviteten, hvor den juridiske tradisjon for individuell publisering fortsatt er framherskende, men dette kan på ingen måte tas som uttrykk for samarbeidsrelasjonenes manglende betydning.

Rekruttering og forskeropplæring

I 2007 hadde fakultetet 23 i stipendiatstillinger, gjennomsnittsalder var 33 år og kvinneandelen var 35 prosent. Etter dette har kvinneandelen økt til nærmere 40 prosent. Gjennomsnittlig tidsforbruk for disputerte kandidater var i 2008 3,8 år. I perioden 2004-2008 disputerte 14 stipendiater som hadde vært ved fakultetet i stipendperioden, kun to av disse er ikke i fast stilling ved fakultetet per dags dato. En av de to er i post.doc. ved fakultetet. De siste 25 år har fakultetet bare rekruttert fire fast tilsatte med doktorgrad fra

andre institusjoner. Det er stort sett samsvar mellom doktorgradsstipendiatenes faglige profil og innretningen av forskningen i miljøet. Hvis fakultetet mangler veiledere med førstestillingskompetanse, kan hovedveileder være tilknyttet annen institusjon.

Forskerutdanningen er organisert gjennom det sentrale ph.d.-reglementet og ble revidert av NOKUT i 2007. Den sakkyndige komiteens anbefalinger om kvalitetsutvikling er i følge egenevalueringen langt på vei fulgt opp. Fra samtalen med stipendiatene vil panelet løfte fram noen tema.

Det ble framhevet som det aller viktigste for stipendiatenes situasjon at forskningstiden i størst mulig grad ble skjermet. Stipendiatene trenger ro og kontinuitet til arbeidet med avhandlingen. Særlig er det viktig at stipendiatene har forutsigbare rammebetingelser, slik at de kan planlegge undervisningsoppgaver, administrative plikter og arbeidet med forskerskolen tidlig i stipendiatperioden.

Stipendiatgruppen var videre opptatt av at forskerskolen måtte ha et klart definert mål og i større grad måtte knyttes opp til den enkeltes avhandlingsprosjekt. Det er en hovedmålsetting at forskerskolen har en direkte nytteverdi for avhandlingskrivingen. Formålet om at forskerskolen skulle forberede på en videre akademisk karriere, synes noe overfokuseret i en tid der kun en liten andel av stipendiatgruppen vil kunne påregne videre ansettelse ved et universitet. Svært mange av stipendiatene uttrykker at de er fornøyde med de delene av forskerskolen som evner å gjøre allmenne tema relevante for den enkeltes avhandlingsprosjekt.

Et annet tema som stod sentralt i samtalen, var veiledning av stipendiatene. Det er essensielt at samarbeidet stipendiat/veileder fungerer tilfredsstillende. Fakultetet må ha mekanismer som fanger opp problemer her. Stipendiatene har hatt en dialog med den nye fakultetsledelsen om dette, og stipendiatene har fått signaler om at det arbeides med nye rutiner. Mange stipendiater har eksterne veiledere. Stipendiatene finner grunn til å understreke at dette i seg selv ikke oppleves som negativt. Mange stipendiater ønsker eksterne veiledere for å knytte til seg spisskompetanse, og det er også positivt at stipendiater kan få velge veiledere som de har en faglig god relasjon til. Samarbeidet med eksterne veiledere kan, på lik linje med samarbeidet med interne veiledere, fungere godt eller dårlig. Etter det stipendiatene kjenner til, har samtlige eksterne veiledere som blir brukt ved fakultetet pr. i dag kompetanse som ville kvalifisert til professorstilling.

Det er panelets inntrykk at stipendiatene ikke ønsker flere rapporteringsrutiner. Stipendiatene understreker i denne sammenheng at det er viktig at de rapportene som må skrives er rapporter det er behov for, og som faktisk blir brukt.

Et annet tema er slutfasen i stipendiatperioden og tiden fram til disputas. Grunnet sterkt økende antall stipendiater de siste årene og presset økonomi, har fakultetet avvirket visse ordninger som ivaretok stipendiatene i denne perioden. Tidligere innvilget fakultetet inntil 6 måneders forlengelse av stipendiatperioden etter søknad. Det ble også praktisert at

stipendiater fikk midlertidig ansettelse i førstestilling (i den senere tid i lektorstilling) fra levering til disputas, og etter disputas i påvente av bedømmelse for stilling som førsteamanuensis. Disse ordningene ble avvirket kort tid før møtet med panelet, med virkning også for stipendiater med kort tid igjen av sine avhandlingsprosjekter. De fleste stipendiater ved fakultetet er etablert med familier og boliglån og er avhengig av forutsigbare inntekts- og arbeidsvilkår. Disse endringene oppleves derfor som svært negative. De har medført at stipendiater i sluttfasen må bruke tid og krefter på jobbsøking, eventuelt arbeid med å skaffe eksterntfinansiering. Bekymringene denne usikkerheten medfører, er dessuten i seg selv uheldig for fokuset på avhandlingsarbeidet. Stipendiatene er kjent med at den nye fakultetsledelsen arbeider aktivt med å skaffe eksterntfinansiering og eksterne oppdrag til de som skal levere i nærmeste framtid, men usikkerheten preger likevel stipendiatgruppen.

Den generelle ressursituasjonen ble også tatt opp, det ble framholdt at ressurser til bokinnkjøp og konferanser/seminarer var enklere på eksternt finansierte prosjekter. Utenlandsopphold som del av stipendiatperioden ble også drøftet, i samtalen kom det fram at det stort sett er andre forhold enn ressursituasjonen som påvirker om stipendiatene tar utenlandsopphold. Fagmiljøenes størrelse ble problematisert. Det ble understreket at flere av fagmiljøene er små, noe som kompenseres med eksterne veiledningsordninger.

Det generelle inntrykket panelet fikk av doktorgradsprogrammet og stipendiatenes vilkår gjennom intervjuene med stipendiatene, var at ”utviklingen har gått i riktig retning”.

Samfunnsrelasjoner

Fakultetet har vedtatt en handlingsplan for formidling og flere av fakultetets forskere yter formidlingsbidrag blant annet gjennom intervjuer i radio, TV og aviser, aviskronikker og foredrag. En annen viktig samfunnsrelasjon blir synliggjort gjennom eksternt finansierte forskning. I 2008 var den eksternt finansierte aktiviteten på 16 prosent. Norges forskningsråd er en sentral finansieringskilde sammen med UiBs Meltzerfond.

Total evaluering og anbefaling

Forskningsprofil: Det er panelets vurdering at Det juridiske fakultet ved UiB har en relativt bred forskningsprofil som dekker både alle de klassiske og flere av dagens viktigste juridiske fagområder. Fakultetet profilerer seg slik både på klassiske kjerneområder og på nyere og mere spesialiserte områder. Samtidig er fakultetets faglige satsing til en viss grad bestemt av hva UiBs ledelse har utpekt som satsingsområder, og hva det er mulig å få eksternt finansiering til. Fakultetet må sies å ha svært sterke fagmiljøer i flere sentrale juridiske disipliner, ikke minst i strafferett og straffeprosessrett, men også innen både forvaltningsrett og deler av privatretten. På nyere satsingsområder innenfor marin ressursutnyttelse m.v. har fakultetet hatt større vanskeligheter med å profilere seg forskningsmessig.

På bakgrunn av dette vil panelet anbefale at fakultetet fortsatt satser bredt og allment, slik at alle de tradisjonelle hoveddisiplinene dekkes og utvikles, og samtidig mer spesialisert på utvalgte områder som anses å ha særlig relevans i dagens samfunn. Utviklingen av nye fagområder er imidlertid svært personavhengig, og fakultetets rekrutteringsproblemer på visse nye satsingsområder er her en indikasjon på at når det tas beslutninger om å utpeke – og fastholde – nye satsingsområder, bør det tas større hensyn til det personalemessige grunnlaget for en slik særlig satsing. Når det gjelder det satsingsområdet UiB har utpekt, ”Demokrati og rettsstat”, finner panelet det helt naturlig at fakultetet har påtatt seg et særlig ansvar for nettopp dette området. Hva gjelder fakultetets satsing på spesialdisipliner av særlig relevans for nordområdene, vil panelet anbefale en viss koordinering med UiT, jf. nedenfor om forskningssamarbeid.

Forskningsresultater: Fakultetet er fortsatt relativt ungt og ikke alle fagområder er utbygget like lenge eller til samme faglige styrke. Det er likevel panelets vurdering at den forskningen som drives ved fakultetet sett under ett kan måle seg både kvantitativt og kvalitativt med andre sammenliknbare institusjoner i og utenfor Norden.

Publiseringsomfanget kan variere fra forsker til forsker, og kvaliteten kan likeledes variere, men er altoverveiende god, til tider fremragende. Samtidig har den publiserte forskningen – med variasjoner – både en bredde og en dybde som sømmer seg for Norges nest største juridiske forskningsmiljø.

Det kan likevel konstateres at publikasjonene i overveiende grad er beregnet for et norsk publikum, og at forskerne ved fakultetet har en lavere andel publikasjoner på engelsk enn søsterfakultetene i såvel Oslo som Tromsø, noe som umiddelbart virker underlig. På bakgrunn av dette vil panelet anbefale at fakultetets forskere, der dette er faglig relevant, er mer oppmerksom på mulighetene for å publisere internasjonalt. Dette er spesielt viktig for forskere i en tidlig fase av karrieren.

Forskingssamarbeid: Det er panelets vurdering at forskningssamarbeidet internt på fakultetet i de etablerte forskergruppene har fungert etter hensikten og det samme gjelder det fler- og tverrfaglige samarbeidet med forskere fra andre faggrupper på UiB. Panelet mener det er fruktbart at forskerne danner grupper etter faglige interesser og behov – med stor frihet for den enkelte til å velge gruppe(r) eller velge å stå utenfor. Panelet vurderer det også slik at en stor del av fakultetets forskere har gode samarbeidsrelasjoner til utenlandske kolleger, og at det på tross av at disse relasjonene i det altoverveiende er av personlig karakter, skapes nyttige og inspirerende kontakter til utenlandske forskningsmiljøer.

På bakgrunn av dette finner panelet ikke grunn til å gi noen anbefaling om å endre strategi på dette feltet. I tilknytning til at fakultet vurderer å reorganisere forskergruppene i færre og større enheter med sterkere faglig ledelse, finner panelet derimot grunnlag for å advare mot at de hittil mer uformelle og ”åpne” forskergruppene pålegges for faste og snevre rammer, og panelet anbefaler også sterkt at en eventuel styrking av forskergruppelederens

faglige ledelsesmandat skjer med omhyggelig respekt for forskningsfriheten og den juridiske forskningens tradisjon for enkeltmannsforskning.

Rekruttering og forskeropplæring: Det er panelets vurdering at fakultetet bestreber seg på en formålstjenlig styring av rekruttering og forskeropplæring. Forskerskolens moduler, projektpresentasjoner og seminarer og veiledningen av stipendiaterne synes i hovedsak å fungere tilfredsstillende. Det er panelets inntrykk at UiB har et godt system for å integrere stipendiatene i fakultetets virksomhet. Der det unntaksvis gjøres bruk av eksterne veiledere er man oppmerksom på at man samtidig må sikre stipendiatens forankring i det lokale miljøet. Panelet noterer med tilfredshet at stipendiatene i prinsippet har både rett og plikt til å gjennomføre et utenlandsopphold i stipendtiden. Panelet anbefaler fakultetet å se nærmere på tiltak som kan øke bruken av utenlandsopphold. Panelet finner videre at etableringen av forskergrupper generelt bidrar til å knytte unge og eldre forskere sammen på en fruktbar måte og skape meningsfulle forskningsmiljøer. Panelet advarer derfor mot å gjøre forskergruppene så store at de ikke lenger kan være så fruktbare som den mindre og mer spesifikt engasjerte gruppe er.

Samfunnsrelasjoner: Det er panelets vurdering at fakultetet er seg meget bevisst sin samfunnsplikt til å formidle forskningen og på annet vis stille sin ekspertviten til rådighet for offentligheten. I valgene av satsingsområder og ellers er fakultetet på samme måte svært oppmerksom på forskningens relasjon til og relevans for samfunnet. Panelet har ingen grunn til å anbefale endringer i fakultetets vedtatte handlingsplan for formidling eller i fakultetets samfunnsrelasjoner forøvrig.

8 Det juridiske fakultet, Universitetet i Tromsø

Universitetet i Tromsø ble opprettet i 1968 og har ca. 8.000 studenter og ca. 2.500 ansatte. Institutt for rettsvitenskap ble opprettet i 1987. Ti år senere ble enheten organisert som et eget fakultet – Det juridiske fakultet. Fakultetet har omlag 60 ansatte, fordelt på faglig og administrativt personell. Det er videre omlag 550 studenter fordelt på fem avdelinger. 38 av de ansatte inngår i evalueringen. De ansatte er organisert i fem forskergrupper. Det er mulig å være med i flere forskergrupper. Forskergruppene har en viktig rolle innen nettverksbygging, internasjonalisering og fler- og tverrfaglig samarbeid. Åtte av de ansatte er ikke med i noen forskergruppe. Fakultetet utmerker seg blant de evaluerte institusjoner ved å ha en stor kvinnelig representasjon i så vel rekrutterings- som toppstillinger.

Forskningsprofil

Same- og urfolksrett, hav-/miljørett i nordområdene og fiskerirett er pekt ut som satsingsområder for forskningen. Dette er også i tråd med målsetningene til Universitetet i Tromsø; plasseringen i Nord-Norge, ved kysten og i nordområdene. Fagmiljøet har som mål å være nasjonalt ledende på disse områdene. Hovedmotivet for å utvikle en egen forskningsstrategi var å sikre en målrettet oppbygging av fagmiljøet. Det gjenstår imidlertid fortsatt en del før fagmiljøet er ferdig utbygd.

Den valgte profil er synlig i publiseringsaktiviteten, hvor sameretten inntar en særlig plass, men hvor også flere tradisjonelle emnefelt behandles med særlig fokus på nordområdenes situasjon uten dermed å begrense seg til dette.

Forskningsresultater

For de 16 forskerne som er med i publiseringsstudien har Universitetet i Tromsø 6,1 artikkelkvivalenter per forsker for perioden 2003-2007³³, snittet for samtlige evaluerte forskere er 10,0. 15,2 prosent av de vitenskapelige publikasjonene for perioden 1998-2007 er på nivå 2, mens snittet for samtlige evaluerte forskere er 15,3. Videre har forskerne ved UiT en lavere andel samforfattede monografier enn snittet (28,6 prosent mot 35,2 prosent), en høyere andel samforfattede bokartikler enn snittet (25 prosent mot 15,2 prosent) og omtrent samme andel samforfattede tidsskriftsartikler som snittet (5,9 prosent mot 7,0 prosent). Videre har forskerne en lavere andel publiseringer på engelsk (14,1 prosent mot 23,9 prosent). De seks hyppigst brukte tidsskriftkanalene i perioden 1998-2007 er: *Kart og Plan* (17,6 prosent), *Lov og rett* (11,8 prosent), *Kritisk Juss* (11,8 prosent), *Tidsskrift for Strafferett* (11,8 prosent), *Jussens Venner* (7,4 prosent) og *Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål* (7,4 prosent). Disse seks kanalene har publisert 67,6

³³ I kommentarrunden gjør UiT oppmerksom på at 7 av disse ble tilsatt i løpet av 2007, og følgelig ikke har stor produksjon i de foregående årene. For tre av disse igjen, er doktorgradene ikke med i artikkelkvivalentene siden de ble publisert i 2008. Hvis vi legger til tre doktorgrader (15 ekvivalenter), vil antallet per forsker øke til 7.0.

prosent av artikkelproduksjonen ved fakultetet. UiT har en ordning med ett års forskningstermin, som kan innvilges etter fire år i ordinære arbeidsoppgaver. I forbindelse med revidering av retningslinjene for tildeling av forskningstermin, er det lagt opp til en sterkere kobling mellom forskningsresultater (publikasjonspoeng) og tildeling av forskningstermin.

Forskningssamarbeid

Som nevnt er de ansatte organisert i fem forskergrupper. I de tre største gruppene, ”Barnerett” (8), ”Formuerett” (13) og ”Hav- og miljørett” (11), balanseres forholdet mellom seniorer og rekrutteringsstillinger. I de to minste gruppene, ”Strafferett og prosessrett” (5) og ”Samerett” (5), er det ingen med professorstilling, og ”Strafferett og prosessrett” er dominert av forskere i rekrutteringsstillinger. Også masterstudenter (som skriver avhandling på 60 studiepoeng) søkes inkludert i disse gruppene. I selvevalueringen framheves samerett og hav- og miljørett med særlig høy forskningsaktivitet.

Mesteparten av forskningssamarbeidet med forskere på andre fakultet foregår i regi av forskergruppene. ”Hav- og miljørett” og ”Barnerett” har flere eksempler på fler- og tverrfaglig samarbeid. Ellers foregår det en del fler- og tverrfaglig samarbeid gjennom sentrene ved universitetet (Kvinnforsk, Samisk senter og Fredssenteret).

På nordisk nivå har det tradisjonelt vært forskningssamarbeid innen ulike rettsområder som barnerett, formuerett, likestillingsrett og miljørett. Fagmiljøet i Tromsø var ansvarlig for et nettverk i same- og miljørett som ble støttet av NordForsk i perioden 2003-2007. På europeisk og internasjonalt nivå har hav-/miljørettsgruppa etablert samarbeid med enkeltforskere og fagmiljø. Det er imidlertid lite felles forskningsprosjekt.

Rekruttering og forskeropplæring

I 2007 hadde fakultetet 17 i stipendiatstillinger, gjennomsnittsalder var 32,9 år og kvinneandelen 59 prosent. Gjennomsnittlig tidsforbruk for disputerte kandidater har i evalueringsperioden vært 3,6 år. Miljøet har uteksaminert 17 doktorander totalt, av disse er det 11 som er tilsatt i mellom- eller toppstilling ved fakultetet. Fire tidligere doktorander er helt uten tilknytning til fakultetet. Fem kandidater med doktorgrad fra andre institusjoner er rekruttert til fast stilling. Fakultetet har hovedtyngden av stipendiatene innenfor satsingsområdene, bare en stipendiat er ikke med i noen forskergruppe. Det har vært en nedgang i antall søkere til stipendiatstillinger de siste årene.

I handlingsplanen for 2005-2010 er det fastsatt en rekke virkemidler for å utvikle forskerutdanningen videre slik at den gir ”...kritisk vitenskapelig innsikt, kunnskap om vitenskapsteori og evne til tverrvitenskapelig forskning”. Disse omfatter tiltak for å bygge opp kompetansen til veilederne, utvikle undervisningsformene videre, etablere bedre undervisningssamarbeid med de andre lærestedene, utvikle fagspesifikke forskerkurs innen satsingsområdene og fremme internasjonalisering.

Fra samtalen med stipendiatene vil panelet løfte fram følgende tema: veilederspørsmålet, faglig stimulans i et lite faglig miljø, utenlandsopphold, betydningen av forskergrupper, underveisevaluering, innretningen på ”pliktarbeidet” og kommunikasjon av framtidige arbeidsutsikter ved fakultetet. Flertallet av de som var med i samtalen hadde ekstern veileder³⁴. Dette ble ikke sett på som noe stort problem, men det ble understreket at det var viktig å ha gode rutiner for skifte av veileder. Miljøets størrelse ble ikke sett på som noen vesentlig hindring for faglig utvikling. Det virker som bare et mindretall har lengre utenlandsopphold, familiære grunner ble vektlagt i denne sammenheng. Dette svinger selvsagt over tid, av 20 aktive stipendiater per medio 2008 hadde 5 vært på utenlandsopphold, mens flere av de som nylig har startet planlegger et utenlandsopphold. Forskergruppene ble opplevd som positivt, men ikke som en avgjørende faktor siden miljøet i utgangspunktet er lite. Når det gjaldt den årlige framdriftsrapporten ble det framholdt at veileder og stipendiat skriver hver sine rapporter og de får normalt ikke innsyn i hverandres rapporter³⁵. Dette ble opplevd som problematisk. Senere samtale med forskningsdekan bekrefter rutinen, men han understreker at hvis det er bekymringsfulle tilbakemeldinger fra den ene eller den andre parten kan denne begrensningen i innsyn bli avveket i medarbeidersamtalen som stipendiaten har med forskningsdekan. De fleste opplevde ”pliktarbeidet” som en positiv mulighet og mente at dette ble håndtert på en raus måte. De økonomiske rammebetingelsene hadde gjort det vanskeligere å få engasjementer i forlengelsen av fullført doktorgrad. Det var forståelse for at fakultetsledelsen måtte navigere innenfor strammere økonomiske rammer, men samtidig mente man at ledelsen i større grad burde kommunisere at de ville arbeide for at som mange som mulig skulle kunne få slike engasjementer. Dette kunne forhindre at stipendiatene søkte seg bort fra fakultetet i en kritisk fase av karrieren.

Samfunnsrelasjoner

Forskningsformidling blir framhevd som viktig i forskningsstrategien og behandles også i doktorgradsopplæringen. Fakultetet understreker at det er stor etterspørsel etter rettsvitenskapelig formidling, men at aktiviteten er avhengig av den enkelte forskers kapasitet. En annen viktig samfunnsrelasjon blir synliggjort gjennom eksternt finansiert forskning. I 2008 var den eksternt finansierte aktiviteten på 14 prosent. Norges forskningsråd er en sentral finansieringskilde og miljøet har som mål å øke den eksterne finansieringen med minst 10 prosent per år i planperioden 2005-2010. Ser man på eksterne midler de siste årene er det vanskelig å identifisere noen klar trend, bevilgningene svinger mye.

³⁴ Alle som har ekstern veileder har også en intern veileder.

³⁵ Separat rapportering fra veileder og doktorgradsstudent følger av § 21 i Forskrift for graden ph.d. ved Universitetet i Tromsø. Hensikten med å ikke åpne for innsyn i hverandres rapporter, var å senke terskelen – både for studenten og for veileder – for å rapportere om avvik eller veiledningsforhold som ikke fungerer.

Total evaluering og anbefaling

Forskningsprofil: Det er panelets vurdering at Det juridiske fakultet ved UiT, i betraktning av sin beskjedne størrelse og geografiske plassering, helt naturlig har satset på relativt få utvalgte forskningsområder med hovedvekt på juridiske disipliner av særlig betydning for nordområdene. Etter panelets vurdering gir de konkrete, utvalgte satsingsområdene fakultetet gode muligheter for å komme på nasjonalt nivå. Med de eksisterende personellressurser verken kan eller skal fakultetet ha som ambisjon å prestere forskning som dekker et like bredt område som ved universitetene i Oslo og Bergen.

Forskningsresultater: Det er panelets vurdering at forskningsprofilen beskrevet ovenfor i noen grad er bestemmende for publiseringsstrategien og for valg av publiseringskanaler. Dette kan tilsynelatende i hvert fall delvis forklare den relativt lave andelen publikasjoner på nivå 2. Enkelte av de utpekte forskningsområdene har likevel også en internasjonal vinkel, som kunne gjøre det nærliggende å publisere på et annet språk enn norsk, men andelen av publikasjoner på især engelsk er etter panelets vurdering ikke foruroligende lav. I lys av miljøets størrelse og øvrige oppgaver må publiseringsomfanget betegnes som tilfredsstillende. Fakultetets særordning med ett års forskningsfri hvert fjerde år er særdeles fordelaktig for forskerne og kunne nok i seg selv skape forventninger om et større forsknings- og publiseringsvolum. Kvaliteten på den publiserte forskningen som panelet har fått til vurdering, vurderer panelet til å være noe varierende, men med noen gode bidrag.

Panelet anbefaler at fakultetets forskere i høyere grad er oppmerksomme på muligheten for eventuelt å publisere internasjonalt på et hovedspråk.

Forskningssamarbeid: Det er panelets vurdering at forskningssamarbeidet internt på fakultetet i de etablerte forskergruppene fungerer hensiktsmessig, og det samme gjelder det fler- og tverrfaglige samarbeidet med forskere fra andre fagområder på UiT. Panelet finner det også mest fruktbart at forskerne danner grupper etter faglige interesser og behov – med stor frihet for den enkelte til å velge gruppe(r) eller velge å stå utenfor. Endelig finner panelet det viktig at fakultetets forskere inngår i nordiske og internasjonale samarbeidsrelasjoner, der dette er faglig relevant.

På bakgrunn av dette vil panelet anbefale at forskningssamarbeidet internt og eksternt fortsetter som nå, men med større fokus på internordisk og internasjonalt samarbeid, særlig i forhold til de yngre forskerne, jf. nedenfor om forskeropplæring.

Rekruttering og forskeropplæring: Det er panelets vurdering at fakultetets rekruttering og forskeropplæring er et av de viktigste temaene for å bygge opp og opprettholde et godt forskningsmiljø på UiT. Etersom miljøet er lite, er det her ekstra nødvendig å samarbeide med andre fagmiljøer om forskeropplæringen. Selv om den nødvendige bruken av eksterne veiledere for stipendiatene stiller store krav til disse og til kommunikasjonen mellom

stipendiat og veileder, er det nødvendig at fakultetet sikrer stipendiatene faglig stimulans gjennom forbindelser til andre miljøer i og utenfor Norge.

På bakgrunn av dette vil panelet anbefale at fakultetet alltid sørger for å følge veiledningen særlig nøye når en stipendiat har ekstern veileder, og som ledd i dette også sikrer at den nødvendige faglighet, det nødvendige engasjementet hos veilederen og den nødvendige ”kjemien” mellom stipendiat og veileder er tilstede under hele veiledningsforløpet. Det er videre panelets oppfatning at det er problematisk i forhold til den åpenhet og fortrolighet som bør prege en veiledning at en veileder rapporterer formelt om framdriften i stipendiatens prosjekt uten at stipendiaten får innsyn i framdriftsrapporten. Panelet anbefaler derfor at denne praksisen endres, slik at både stipendiat og veileder får fullt innsyn i alle relevante rapporter om det stipendforløp rapporten beskriver. Endelig anbefaler panelet at fakultetet stiller krav til stipendiatene om ett eller flere utenlandsopphold av en viss varighet eller, dersom omstendighetene tilsier det, krav om tilsvarende opphold i et annet norsk forskningsmiljø.

Samfunnsrelasjoner: Det er panelets vurdering at forskerne ved Det juridiske fakultet på UiT er engasjerte i samfunnet rundt seg, og at fakultetet er oppmerksom på samfunnets behov for både utdanning og forskning, særlig på nordområdene. Det er derfor panelets inntrykk at Det juridiske fakultet ved UiT slik bidrar til hele den samfunnsmessige utviklingen i denne delen av Norge og samtidig utfører en samfunnsoppgave til gagn for hele Norge.

9 Institutt for regnskap, revisjon og jus (BI)

Institutt for regnskap, revisjon og jus (IRRJ) bidrar til forskningsbasert undervisning og kunnskapsutvikling innen økonomistyring, finansregnskap, revisjon, forretningsjus og skatt. Forskningsaktiviteten er konsentrert om næringslivsrelatert jus, revisjon, regnskapsregulering/-praksis og økonomisk styring. Tematisk er forskningen relatert til selskapsrettsutviklingen i Norge og i EU, børns- og verdipapirrett, eiendomsmeidlerrett, arbeidsrett og konfliktmegling, person-, bedrifts- og transaksjonsbeskatning, merverdiavgift, allmenntilgode institusjoner, norsk og internasjonal regnskapsrett, intellektuell kapital og kunnskapsledelse, lederlønninger og kjønnsforskjeller, ”corporate governance” og flytting av skattepliktig inntekt inn og ut av Norge. Fagmiljøet er omtrent tre ganger så stort som for ti år siden og det har skjedd en jevn økning av bemanningen. I samtalen kom det fram at IRRJ gjerne hadde sett at tidsvinduet for evalueringen hadde inkludert også de siste to årene.

Forskningsprofil

Det juridiske fagmiljøet ved Handelshøyskolen BI har som forskningsstrategi å drive næringslivsrettet og næringslivsforankret juridisk forskning, herunder evaluering av lovgivning, innenfor fagområder som er sentrale for en handelshøyskole. Fokus er særlig rettet mot følgende fagområder: arbeidsrett, selskapsrett, bankrett, børns- og verdipapirrett, eiendomsmeidlerrett, erstatningsrett, forsikringsrett, kontraktsrett, skatte- og avgiftsrett samt regnskaps-, revisjons- og bokføringsrett. Denne profilering er for flere fagområders del sterkt synlig i publiseringsaktiviteten. Det er et ønske om å styrke den rettsøkonomiske forskning.

Det er – utifra fagmiljøets størrelse – ikke opprettet formelle forskningsgrupper, men rent faktisk har det vokst fram forskningsgrupper på de mest aktuelle fagområdene.

Forskningsresultater

For de 5 forskerne som er med i publiseringsstudien har IRRJ 24,6 artikkelkvivalenter per forsker for perioden 2003-2007, snittet for samtlige evaluerte forskere er 10,0. 0,8 prosent av de vitenskapelige publikasjonene for perioden 1998-2007 er på nivå 2, mens snittet for samtlige evaluerte forskere er 15,3. Videre har forskerne ved IRRJ en større andel samfattede monografier enn snittet (63,2 prosent mot 35,2 prosent), en mindre andel samfattede bokartikler enn snittet (11,1 prosent mot 15,2 prosent) og en mindre andel samfattede tidsskriftsartikler enn snittet (3,2 prosent mot 7,0 prosent). Videre har forskerne ved IRRJ en mindre andel publiseringer på engelsk (4,9 prosent mot 23,9 prosent). De fire hyppigst brukte tidsskriftkanalene i perioden 1998-2007 er: *Magma* (62,8 prosent), *Skatterett* (11,7 prosent), *Praktisk økonomi og finans* (8,5 prosent) og *Nordisk Tidsskrift for Selskapsret* (6,4 prosent). Disse fire kanalene har publisert 89,4 prosent av artikkelproduksjonen ved instituttet. IRRJ har dermed den sterkeste

tidsskriftkonsentrasjonen blant de evaluerte miljøene. Publiseringsmønsteret kan sees som uttrykk for at forskningsaktiviteten i alminnelighet er anvendelsesorientert. Dette sier i seg selv ikke noe om kvaliteten, men indikerer at formidling av viten vektet like høyt som frembringelse av nye forskningsresultater.

Forskningssamarbeid

Det juridiske fagmiljøet ved Handelshøyskolen BI har siden oppstarten deltatt aktivt i det nordiske nettverket for selskapsrett. Siden Handelshøyskolen BI ikke har eget doktorgradsprogram i rettsvitenskap samarbeides det både med Handelshøyskolen i København (CBS), UiO og UiT om stipendiatene. Videre er fagmiljøet med i en rekke mer personbaserte samarbeidskonstellasjoner. Internt på Handelshøyskolen BI samarbeides det på visse felter mellom det rettsvitenskapelige miljø og miljøet knyttet til økonomisk forskning.

Rekruttering og forskeropplæring

I 2007 hadde instituttet 3 i stipendiatstillinger, gjennomsnittsalder var 41,7 år og kvinneandelen 33 prosent. Hittil har IRRJ bare rekruttert ph.d.-stipendiater som man ønsker skal fortsette å arbeide ved BI og har i denne sammenheng bare én eksternfinansiert ph.d.-stipendiat. Handelshøyskolen BI ønsker å etablere et eget ph.d.-program i forretningsjus og skatterett. Dette skal bli sikre nye forskningsbaserte lærekrefter til det omfattende masterprogrammet i skatte- og avgiftsrett som fra høsten 2009 igangsettes i samarbeid med Skattedirektoratet. Panelet møtte to stipendiater ved BI, en fulgte forskeropplæringen ved Copenhagen Business School, mens den andre fulgte programmet ved Universitetet i Tromsø. Stipendiatene understreket at nærheten mellom stipendiatene og fagfolkene var kort og det var ikke noe problem å få faglig kontakt internt på instituttet. Dialog og informasjonsflyt var derfor ikke noe problem. De ressursmessige forutsetningene for å følge opp de etablerte veilederforhold og undervisningen ved aktuelle universiteter var også gode. Som ovenfor nevnt samarbeider Handelshøyskolen BI med andre norske institusjoner samt med CBS fra Danmark om forskerutdanning.

Samfunnsrelasjoner

Juristene ved Handelshøyskolen BI foreleser utenfor BI, de deltar aktivt i den offentlige debatt og flere er aktive deltakere i mediebildet. De bidrar til formidling av juridisk viten til både næringslivet og samfunnslivet, og noen deltar også i offentlig utvalgs- og utredningsarbeid. Det er ikke eksternfinansiert juridisk forskning, men det er et mål å få dette til.

Total evaluering og anbefaling

Forskningsprofil: Dette er et relativt nytt og lite miljø. Plasseringen på Handelshøyskolen gjør det naturlig å satse på forskning som er næringslivsorientert, men ikke alle fagområder med stor relevans for næringslivet får oppmerksomhet: Et viktig område som konkurranserett står dermed ikke på instituttets dagsorden. Forskningsprofilen er antageligvis i noen grad personavhengig.

Miljøets forskningsstrategi og forankring i det praktiske næringsliv vises i publiseringsvirksomheten på den måte at instituttet i stor grad publiserer i tidsskriftet *Magma* med sikte på allmenn veiledning og formidling til næringslivets praktiske aktører, og kun i mindre omfang i tidsskrifter på nivå 2. Instituttets næringslivsprofil og fokus på praktisk anvendelse forklarer sannsynligvis også at det har et relativt begrenset antall publikasjoner på engelsk.

På bakgrunn av dette vil panelet anbefale at instituttet fortsetter å satse på fagområder med særlig relevans for næringslivet. I den grad en kan skape ressurs- og rekrutteringsmessig grunnlag for det, vil panelet anbefale at instituttet utvider fagfeltet med andre næringslivsrelevante fagområder, som f.eks. konkurranse- og markedsføringsrett, som gir gode muligheter for å drive fler- og tverrfaglig juridisk-økonomisk forskning. Panelet kan slutte seg til instituttets ønske om å styrke den rettsøkonomiske forskningen.

Forskningsresultater: De forskerne som er med i publiseringsstudien, har i hovedsak publisert innenfor fagområdene skatte- og avgiftsrett, selskapsrett, regnskapsrett og arbeidsrett – enkelte ganger med internasjonal eller EU-rettslig forankring. Kvaliteten på den egentlige juridiske forskningen vurderes generelt sett som god. På enkelte områder, ikke minst innenfor skatte- og avgiftsrett, er forskningsmiljøet nok blant de sterkeste i Norge. En stor del av de publiserte artiklene – særlig i *Magma* – har imidlertid mer karakter av opplysning og formidling enn av egentlig forskning.

På bakgrunn av instituttets plassering på Handelshøyskolen BI og instituttets naturlige samspill med det praktiske næringsliv, finner panelet ikke grunn til å anbefale noe annet forhold mellom forskning og formidling enn det nåværende, ei heller å gjøre forskningen mindre anvendelsesorientert. Betegnelse forskning kan ikke heftes på alt som publiseres, men man synes å ha funnet en fornuftig balanse mellom næringslivsforankret forskning og næringslivsrettet formidling av juridisk viten.

Forsknings Samarbeid: Samarbeidet med forskere fra andre forskningsmiljøer er av avgjørende betydning for et miljø som selv er av beskjedne størrelse. For et juridisk institutt plassert på en handelshøyskole, er det videre nærliggende og naturlig å søke å utnytte de muligheter for fler- og tverrfaglig samarbeid som ikke minst eksisterer mellom juridisk og økonomisk forskning. Dette er instituttet oppmerksom på, selv om dette ikke umiddelbart kan sies å komme tydelig til uttrykk i de faglige arbeidene som er valgt som grunnlag for vurderingen av den vitenskapelige produksjonen, og selv om det ikke satses

spesielt på områder som i særlig grad gir mulighet for fler- og tverrfaglig juridisk-økonomisk forskning (f.eks. konkurranserett).

På bakgrunn av dette vil panelet anbefale at instituttet fortsetter å bygge ut samarbeidet med andre forskningsinstitusjoner i og uten for Norge, og at det fullt ut utnytter de mulighetene for fler- og tverrfaglig forskningssamarbeid som instituttets plassering på Handelshøyskolen BI gir særlig rom for.

Rekruttering og forskeropplæring: Det er panelets vurdering at instituttet er nødt til å samarbeide med andre forskningsinstitusjoner omkring utdanning og opplæring av forskere i juridiske fag. På bakgrunn av dette vil panelet anbefale at instituttet videreutvikler eksisterende relasjoner til andre forskerutdanningsinstitusjoner.

Samfunnsrelasjoner: Det er panelets vurdering at instituttet kjennetegnes av gode samfunns- og næringslivsrelasjoner, og panelet ser på denne bakgrunn ikke noen grunn til å anbefale nye, særlige initiativer i så henseende.

10 Fridtjof Nansens Institutt

Fridtjof Nansens Institutt (FNI) er en uavhengig institusjon som utfører forskning om internasjonal miljø-, energi- og ressursforvaltningspolitikk. Innen denne rammen, er instituttets forskningsprosjekter i hovedsak gruppert rundt seks fokusområder:

- Globalt samarbeid og bærekraftig utvikling
- Havpolitikk og havrett
- Biologisk mangfold og biotrygghet
- Polar og russisk politikk
- Europeisk energi- og miljøpolitikk
- Kinesisk energi- og miljøpolitikk

Instituttets hoveddisiplin er statsvitenskap, men FNI har også forskere med bakgrunn fra jus, økonomi, historie, biologi, geografi, sosialantropologi og utviklingsstudier. I tillegg har instituttet særlig språk- og regionalkompetanse på Russland og Kina.

FNI er kategorisert som et utenrikspolitisk institutt av Norges forskningsråd, og er det eneste av disse som driver rettsvitenskapelig forskning. For øyeblikket er det ansatt fire jurister, hvorav tre arbeider med havrett og en med internasjonal patentrett. To av disse har dr.grad, en er i ferd med å avslutte dr.grad, og en er i oppstartfasen med et dr.gradsprosjekt. FNI har som erklært målsetting å øke rettsvitenskapelig forskning.

FNI's stab teller for tiden ca. 35, inkludert rundt 25 fulltidsforskere og 3-6 stipendiater.

Forskningsprofil

FNI's forskning har hovedvekt på regimestudier (for eksempel regimedannelse, regimeeffektivitet, koplinger mellom ulike regimer). Dette er et forskningsfelt hvor det internasjonalt (og også i FNI's forskning) har vært betydelig grad av samarbeid mellom statsvitenskapelige og juridiske miljøer – og overlapp mellom statsvitenskapelig og folkerettslig teoribygging. Innenfor både internasjonal miljøpolitikk, regimestudier og havrett er flere av FNI's forskere i fremste rekke globalt. Også den statsvitenskapelige forskningen på regeloverholdelse i fiskerier – hvor FNI er ledende i Norge og også langt framme internasjonalt – ligger tett opp mot kriminologi og jus. I spørsmål knyttet til rettigheter til biologiske ressurser er FNI i ferd med å bygge opp et statsvitenskapelig-juridisk miljø. Instituttet har på grunnbevilgningen fra Forskningsrådet videreført en strategisk satsting av juridisk art, prosjektet *International Law of the Sea and Pending Maritime Delimitations in Semienclosed Seas Surrounding Eurasia*. Utover dette er forskningsaktiviteten finansiert via prosjektbevilgninger. Den rettsvitenskapelige forskningen ved FNI utøves av 3-4 forskere og det er et mål å øke til 5. Forskningsprofilen er godt synlig i publiseringsaktiviteten, med sterke personlige innslag fra de tre forskerne:

regimestudier, da spesielt havrett; internasjonal miljøpolitikk, og da spesielt i forhold til Russland; rettigheter til biologiske ressurser, og spesielt patentrettslig forskning.

Forskningsresultater

For de 3 forskerne som er med i publiseringsstudien har FNI 9,2 artikkelkvivalenter per forsker for perioden 2003-2007, snittet for samtlige evaluerte forskere er 10,0. 35,1 prosent av de vitenskapelige publikasjonene for perioden 1998-2007 er på nivå 2, mens snittet for samtlige evaluerte forskere er 15,3. Videre har forskerne ved FNI en lavere andel samforfattede monografier enn snittet (16,7 prosent mot 35,2 prosent), en høyere andel samforfattede bokartikler enn snittet (23,1 prosent mot 15,2 prosent) og en høyere andel samforfattede tidsskriftsartikler enn snittet (33,3 prosent mot 7,0 prosent). Forskerne ved FNI har det høyeste innslaget av publiseringer på engelsk (83,8 prosent mot 23,9 prosent). Forskerne ved FNI utmerker seg også ved størst spredning på tidsskriftkanaler; man kan derfor ikke identifisere en mindre gruppe tidsskrifter som publiserer en stor andel av deres produksjon. De tre forskerne har et solid internasjonalt publiseringsmønster. Den rettsvitenskapelige analysen utvikles langt i spesielle tema med også praktiske resultater og anbefalinger. Med en slik tilnærming kan forskningen også møte kritikk i det internasjonale akademiske miljøet. Etter panelets vurdering er den rettsvitenskapelige forskningen ved instituttet av høy kvalitet og de tema som tas opp er aktuelle og viktige.

Forsknings samarbeid

FNI har som viktig element i den faglige virksomheten å bygge opp samarbeid både på institusjonell og individuell basis. Instituttet har en rekke forskningsprosjekter sammen med både norske og internasjonale partnere, og har et omfattende faglig nettverk på området. FNI oppfatter samarbeid som et middel til å oppnå gode og flere forskningsresultater på en mest mulig ressurseffektiv måte, men samarbeidet med framstående forskere og institusjoner bidrar også til å sikre kvaliteten. Det tverrvitenskapelige miljøet kan sees i visse forskningstema som havrett og forskning knyttet til biologiske ressurser.

Rekruttering og forskeropplæring

I 2009 hadde instituttet 3 i stipendiatstillinger. I gjennomgangen av registerdata for 2007 hadde instituttet ingen rettsvitere i rekrutteringsstilling. Instituttet har ikke egen forskerutdanning; stipendiatene er tilknyttet dr.gradsprogram ved universitetene. Panelet anbefaler å forsterke aktiviteten og få flere rettsvitere i rekrutteringsstillinger.

Samfunnsrelasjoner

FNI's forskere holder en rekke foredrag for brukere, fagmiljøer og offentligheten for øvrig. I tillegg publiseres hvert år en rekke kronikker og debattinnlegg av FNI-forskere i både dagspresse og bransjetidsskrift. Instituttet har en egen bonusordning for kronikker i dagsaviser og andre trykte medier. All forskningsaktivitet ved FNI er eksternt finansiert.

Grunnbevilgningen fra Forskningsrådet utgjør om lag en fjerdedel, utover dette har FNI mange prosjektbevilgninger fra Forskningsrådet og departementene (særlig Utenriksdepartementet).

Total evaluering og anbefaling

Forskningsprofil: Instituttets forskningsmiljø er tverrvitenskapelig, der rettsvitenskapen er en liten, men viktig minoritet blant andre og større vitenskapsgrener. Rettsvitenskapelig forskning er nødvendig på alle instituttets fokusområder. Panelet ser ingen grunn til å endre måten rettsforskere deltar i større prosjekter på.

Forskningsresultater: Den rettsvitenskapelige forskningen er internasjonal og holder høy kvalitet på sine spesielle temaområder.

Forsknings samarbeid: Det tverrvitenskapelige miljøet innebærer en naturlig kobling til andre vitenskapsgrener og forskere. Mange slike forskningsprosjekter som også inneholder rettslige og juridiske problemstillinger, er internasjonale. Panelet vil anbefale utvidet nasjonalt samarbeid i fiskeriforskning med de juridiske fakultetene i Bergen og Tromsø.

Rekruttering og forskeropplæring: Panelet anbefaler en enda mer aktiv rekruttering for også å få stipendiater i rettsvitenskap.

Samfunnsrelasjoner: Med sin bakgrunn har instituttet lang historie og erfaring i å gjøre sin forskning tilgjengelig for relevante brukere og for allmennheten.

11 Konkluderende oppsummering om kvalitet og relevans

Formålet med denne evalueringen er å gi et bilde av kvaliteten på den rettsvitenskapelige forskningen som utføres i de utvalgte miljøene vurdert ut fra en internasjonal standard og på denne bakgrunn gi grunnlag for videreutvikling av den rettsvitenskapelige forskningen i Norge. Et vesentlig grunnlag for vurderingene utgjøres av dokumentasjon fra og dialoger med fagmiljøene selv.

Forskningsrådet har valgt ut fem miljøer for evaluering av rettsvitenskapelig forskning. Det er de tre fakultetene som organiserer rettsvitenskap ved universitetene i Oslo, Bergen og Tromsø, samt de rettsvitenskapelige fagmiljøene ved Handelshøyskolen BI og Fridtjof Nansens institutt. De utvalgte miljøene har 332 vitenskapelige/faglig ansatte, av disse har 79 prosent rettsvitenskapelig grunnutdanning. Det er først og fremst de mer tverrfaglige miljøene som har et stort innslag av vitenskapelige/faglige ansatte med annen grunnutdanning.

Evalueringen gir et bilde av den faglige virksomheten i evalueringsperioden av forskere ansatt ved det enkelte forskningsmiljø pr 31.12.2007. Det må derfor bemerkes at publikasjoner fra evalueringsperioden telles med i evalueringen av et bestemt miljø, selv om arbeidet er skrevet og publisert mens forfatteren var ansatt et annet sted, og omvendt at publikasjoner skrevet og publisert i et bestemt miljø ikke telles med hvis forfatteren har forlatt miljøet før nevnte skjæringsdato. Videre er ikke deltidsstillinger, som professor II, med. Evalueringen må derfor med forsiktighet anvendes til en umiddelbar sammenlikning mellom de enkelte miljøenes produktivitet, dette gjelder særlig for de minste miljøene. Derimot er den samlede evaluering etter panelets vurdering dekkende for norsk rettsvitenskapelig forskning som helhet.

Rettsvitenskapelig forskning i Norge har sitt tyngdepunkt ved de tre evaluerte universiteter, men foregår ved mange forskjelligartede institusjoner og i mange forskjelligartede miljøer – noen er meget store, sterke og vidtfavnende, noen har en meget kraftig spesialisering, noen er meget fler- og tverrfaglige, noen er meget internasjonale, noen er sterkt lokalt forankret og engasjert, noen er sterkt anvendelsesorientert, noen er meget rettsdogmatiske, noen er mer samfunnsvitenskapelige enn rettsvitenskapelige etc. Dette ser panelet ikke i seg selv som et problem, men snarere som en spennende mangfoldighet som gir mulighet for å oppfylle forskjellige behov i det omkringliggende samfunn.

Blant det vitenskapelige personale har 26 prosent toppstilling, 39 prosent mellomstilling og 35 prosent er i stipendiatstilling. Totalt sett er kvinnene sterkest representert i stipendiatstillingene med en kvinneandel på 51 prosent, mens kvinneandelen i mellom- og toppstillinger er henholdsvis 29 prosent og 24 prosent. Gjennomsnittsalder for de samme stillingskategoriene varierer fra 47,7 til 61,6 år for toppstillingene, fra 36,8 til 50,5 for

mellomstillingene, mens stipendiatstillingene varierer fra 32,4 til 41,7 år. Flere av fagmiljøene står foran et generasjonsskifte. Andelen med doktorgrad for mellomstillinger og toppstillinger varierer fra 29 prosent til 100 prosent, med et snitt på 71 prosent.

Det har vært en jevn vekst i det faglige personalet etter 1997, fra 1997 til 2007 har de vitenskapelige stabene ved de evaluerte miljøene økt med om lag 89 prosent. Størst har økningen vært for forskningsrådsfinansiert personale.

De evaluerte miljøene har levert inn oversikter over publiserte arbeider for perioden 1998 til 2007 av fast tilsatte med minst førstekompetanse. Oversikten omfatter 3200 publikasjoner, av disse er 5 prosent monografier, 17,7 prosent bokartikler, 28,6 prosent tidsskriftartikler, 6,8 prosent bokanmeldelser, 37 prosent rapporter med mer, 3,3 prosent redigerte bøker og 1,7 prosent doktoravhandlinger. For det som er definert som vitenskapelig publikasjoner er 73,6 prosent publisert på skandinavisk, 24,2 prosent på engelsk og 2,2 prosent på andre språk. Tilsvarende er 15,3 prosent av de vitenskapelige publikasjonene på nivå 2. Det er publisert 10 artikkelkvivalenter per forsker for perioden 2003 til 2007. Disse fordelingene viser stor variasjon mellom fagmiljøer og enkeltforskere.

Flere av de evaluerte miljøene har en egen tidsskriftsprofil. Tar man utgangspunkt i tidsskriftspubliserings, finner man to miljøer (IRRJ-BI og NIFS-UiO) som publiserer over 80 prosent av artiklene i tre kanaler, et miljø som publiserer mellom 50 og 60 prosent av artiklene i tre kanaler (UiB) og to miljøer som publiserer mellom 40 og 50 prosent av artiklene i tre kanaler (IKRS-UiO og UiT).

Mens mye av daglig drift er organisert innenfor mer formelle organisasjonsstrukturer, er mye av forskningsaktiviteten – dersom den ikke bare er et utslag av enkeltforskernes initiativer – organisert innenfor mer tverrgående forskergrupper. Dette kan være forskergrupper på tvers av enheter innenfor fakultetet (UiO) og/eller interfakultære forskergrupper (UiO, UiB, UiT). I de evaluerte miljøene finner man både små grupper med et par forskere til store grupper på 25-30 forskere.

Rettsvitenskapen er i utgangspunktet nasjonal og har som ”profesjonsfag” i vid betydning norske brukere som adressat. På visse felter er det likevel en lang tradisjon for nordisk rettsfellesskap, og i stigende grad spores også en påvirkning fra den utvikling som skjer utenfor Norden, ikke minst i EU. Norsk forsknings gjennomslagskraft på den internasjonale forskningsarena utenfor Norden er i alminnelighet mer begrenset. Den rettsvitenskapelige forskningen er imidlertid generelt sett av god kvalitet og på høyde med hva som presteres i de fleste andre, herunder andre nordiske, rettsvitenskapelige forskningsmiljøer. Det er ingen tvil om at forskningen – og forskernes formidling av den – har meget stor innflytelse og relevans for norsk samfunns-, nærings- og arbeidsliv, likesom den, når den er på sitt beste, har en sterk posisjon i det nordiske forskersamfunnet. Det er panelets vurdering at rettsvitenskapelig forskning i Norden generelt, og framfor alt i Norge, har større umiddelbar samfunnsinnflytelse (”relevans/nytte”) enn sedvanlig etter en

internasjonal målestokk. Ikke minst av denne grunn har rettsvitenskapelige forskere en særlig forpliktelse til å bevare en selvstendig metode- og samfunnskritisk holdning i så vel deres forsknings- som deres formidlingsvirksomhet, noe det leves godt opp til i en hel del av de innsendte verker, men ikke i andre.

De benyttede publiseringskanaler er primært norske eller nordiske, og publikasjonene er overveiende skrevet på norsk. Dette finner panelet ganske naturlig i lys av de momenter som allerede er anført om rettsvitenskapen som et primært nasjonalt profesjonsfag, og det sier i seg selv intet om kvaliteten på hverken publiseringskanalene eller publikasjonene. Enkelte publikasjoner og publiseringskanaler (f.eks. *Magma*) har dog mere formidlings- enn forskningskarakter. Alle fagmiljøene publiserer samtidig internasjonalt og på utenlandsk (typisk engelsk), men omfanget av den internasjonale publiseringen er noe varierende og ikke alltid sammenfallende med fagenes internasjonale karakter.

Panelet finner at flere av fagmiljøene og forskningsområdene må betegnes som desidert ”sterke” målt i så vel en norsk som nordisk og internasjonal målestokk. Ingen av de evaluerte forskningsområder er ”svake” i den forstand at de generelt leverer for lite eller for dårlig forskning, men noen miljøer er svake i den forstand at de i seg selv er for små og dermed sårbare. Dette er nok mest utpreget for Senter for Europarett ved Universitetet i Oslo. Andre er svake i den forstand at de personellmessig og ressursmessig er i en ”trengt” posisjon. Helt overordnet er det panelets vurdering at norsk rettsvitenskapelig forskning sett under ett er fullt på høyde med den rettsvitenskapelige forskning i andre land – men at der noen steder er rom for forbedring enten ved interne beslutninger eller ved tildeling av ytterligere ressurser.

Forskningen har en varierende, men gjennomgående høy grad av ekstern finansiering – noen steder til og med veldig høy. Det betyr at de nødvendige økonomiske midler ofte skal søkes i løpende konkurranse med andre både rettsvitenskapelige og ikke-rettsvitenskapelige miljøer/prosjekter, noe som samtidig innebærer en svekkelse av miljøenes muligheter for å lage egne langsiktige forskningsstrategiplaner og sikre kontinuiteten. Etter panelets vurdering er det ingen garanti for at en så relativt sett høy grad av eksternfinansiering er med på å sikre en bedre kvalitet eller en større samfunnsrelevans av forskningen enn dersom fagmiljøene i stedet fikk en større basisbevilgning, som kunne være mer befordrende for kontinuitet og progresjon i kompetanseoppbygningen – både i tradisjonelle kjernefag og i helt nye fag. Det samme kan sies om bevilgninger innen handlingsrettede programmer sett i forhold til såkalte frie midler.

12 Anbefalinger og videre oppfølging

Til slutt vil panelet gi noen eksplisitte, men ikke nødvendigvis uttømmende, anbefalinger om oppfølgingstiltak. Anbefalingene skal leses og forstås på bakgrunn av de beskrivelser og kommentarer som finnes i gjennomgangen av de enkelte institusjoner og miljøer.

Anbefalingene er i utgangspunktet generelt formulert og myntet på alle fagmiljøene, noe som innebærer at de enkelte steder helt eller delvis kan være iverksatt.

- Alle forskningsinstitusjoner bør ta kontroll over forskningens organisering i forskergrupper og andre grupper med henblikk på å sikre at avgrensning og størrelse for de enkelte grupper bygger på en hensiktsmessig og arbeidsdyktig faglig fellesskap. Dette gjelder i særdeleshet Det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo i lys av den komplekse institutt-, avdelings- og senterstruktur.
- Alle formaliserte fagmiljøer bør ha en viss ”kritisk minstestørrelse” av fast ansatte vitenskapelige medarbeidere med førstestillingskompetanse. Bare 2½ i fast stilling som på Senter for Europarett i Oslo må sies å være under den kritiske grense, noe som konkret styrkes av nettopp dette senters fagområde og faglige funksjon. Det bør derfor overveies om Senter for Europarett skal få tilført flere ressurser eller alternativt slås sammen med et annet miljø (faglig og ikke bare administrativt som nå).
- Alle fagmiljøer bør være særlig oppmerksomme på at finansieringen, og her tenkes det særlig på økende eksterne bevilgninger, ikke preger forskningsprofilen mer enn omvendt.
- Alle fagmiljøer bør ta initiativ til å sikre at fast ansatte forskere over tid oppnår en viss publiseringsaktivitet.
- Alle fagmiljøer bør – avhengig av det enkelte fagmiljø – etablere faglige relasjoner til andre miljøer, herunder normalt til andre nordiske eller internasjonale miljøer, samt i rimelig omfang publisere internasjonalt. Dette står ikke i motsetning til forpliktelsen som profesjonsfag til å publisere og formidle til et norsk publikum.
- Hvert enkelt fagmiljø bør være oppmerksomme på dets særlige posisjon i den samlede norske forskningsverden samt samfunnets særlige krav og forventninger i denne sammenheng. Noen miljøer er faglig brede og ledende nasjonalt, andre er faglig mer spesialiserte og samtidig ledende på deres områder, mens andre er mer forankret i spesielle regionale interesseområder – hvilket gir forskjellige forutsetninger, forventninger og muligheter som man skal forsøke å leve opp til.
- Alle fagmiljøer bør ha særlig oppmerksomhet rettet mot å inndra stipendiater og juniorer i et faglig fellesskap med professorer og seniorer i en forskergruppe eller et annet fagmiljø, med respekt for den enkeltes avhandlingsarbeide samt det tids- og prestasjonspress som hviler på stipendiatene.
- Alle fagmiljøer med tilknyttede ph.d.-stipendiater bør aktivt sørge for at alle stipendiater gjennomfører et lengre utenlandsopphold.
- Alle fagmiljøer med tilknyttede ph.d.-stipendiater bør utarbeide retningslinjer og rutiner for løsning av konflikter mellom veileder og stipendiat.

- Relativt smale fagmiljøer, som f.eks. finnes ved Universitetet i Tromsø, hvor man på visse områder er faglig avhengig av eksterne veiledere, bør ha særlige retningslinjer for hvordan en intern veileder skal følge veiledningsforløpet og sikre stipendiaten relasjoner til så vel den eksterne veileder som internt fagmiljø.
- Alle fagmiljøer med tilknyttede ph.d.-stipendiater bør sikre størst mulig åpenhet i veiledningsforløpet, og i denne sammenheng sikre stipendiaten innsikt i veilederens avrapporteringer i framdriftsrapporter eller liknende.
- Alle fagmiljøer bør aktivt i prosedyrene for utlysning av stipendiatstillinger være oppmerksom på å fremme en lik kjønnsrepresentasjon.
- Alle institusjoner bør være særlig oppmerksomme på om utlysning av bredt definerte førsteamanuensisstillinger, sett i lys av det nåværende system for opprykk til professor, er det mest hensiktsmessige redskap for å realisere den enkelte institusjons strategiplaner og faglige prioriteringer.
- Alle forskerstillinger bør utlyses nordisk og, når det er aktuelt, internasjonalt.
- Norges Forskningsråd og andre eksterne finansieringskilder bør være oppmerksomme på at eksterne bevilgninger ikke utlyses og tildeles på vilkår som vrir aktiviteten bort fra de enkelte institusjoners eller miljøers egne strategiplaner, men i stedet sørge for at Forskningsrådets føringer strategisk understøtter kontinuitet og progresjon i kompetanseoppbygningen. Dette skal selvsagt ikke være til hinder for at Forskningsrådet bygger opp og understøtter nye forskningsområder, samtidig som panelet er oppmerksomme på at det i denne sammenheng er forskjeller mellom tradisjonelle institutter og mer spesialiserte forskningssentra.
- På nasjonalt nivå er det panelets generelle anbefaling at eksternfinansieringen i noen grad konverteres til en øket grunnbevilgning for institusjonenes frie disposisjon, og at flere eksterne bevilgninger gis som frie midler og i mindre grad får karakter av oppdragsinntekter. Dette vil etter panelets vurdering skape en bedre langsiktighet og kontinuitet i forskningsvirksomheten.
- Panelet anbefaler at det på alle større enheter etableres funksjoner for å understøtte søknadsarbeid rettet mot EU-midler, og at Forskningsrådet samtidig i denne sammenheng styrker hjelpfunksjonen overfor særlig de mindre institusjoner.

Referanser

- Børing, Pål & T. Næss (2008): *Arbeidsmarkedet for statsansatte Tilgang og etterspørsel etter arbeidskraft 2006 – 2030*. Oslo, NIFU STEP rapport 49/2008.
- Bjørnstad, Roger & D. Fredriksen & M. Gjelsvik & N. Stølen (2008): *Tilbud og etterspørsel etter arbeidskraft etter utdanning, 1986 – 2025*. Oslo, Statistisk sentralbyrå Rapport 2008/29.
- Kunnskapsdepartementet (2000) *Frihet med ansvar: Om høgre utdanning og forskning i Norge*, NOU 2000:14
- Kyvik, Svein (1991): *Productivity in Academia. Scientific Publishing at Norwegian Universities*. Oslo: Universitetsforlaget
- Kyvik, Svein (1998): *Kritisk masse – om forskningsmiljøers størrelse, produktivitet og kvalitet*. Oslo: NIFU Skriftserie nr. 8/1998
- Langfeldt, Liv (2004): *Bibliometrisk analyse av faggrensene i Norges forskningsråds fagevalueringer*, Oslo: NIFU Skriftserie 14/2004
- Langfeldt, Liv, Lee Harvey, Jeroen Huisman, Don Westerheijden & Bjørn Stensaker (2008): *Evaluation of NOKUT– The Norwegian Agency for Quality Assurance in Education, Report 2: NOKUT’s national role*, Kunnskapsdepartementet, 2008
- Langfeldt, Liv og Antje Klitkou (2009): *Faglige og institusjonelle avgrensninger. Bakgrunnsdata til Norges forskningsråd for evaluering av fagene filosofi, rettsvitenskap sosiologi, sosialantropologi og samfunnsgeografi*. Oslo: NIFU STEP Rapport 1/2009.
- NOKUT (2007): *Universitetet i Tromsø, Revidering av akkreditert ph.d.-studium i rettsvitenskap*, NOKUT
- NOKUT (2007): *Universitetet i Bergen, Revidering av akkreditert ph.d.-studium i rettsvitenskap*, NOKUT
- NOKUT (2007): *Universitetet i Oslo, Revidering av akkreditert ph.d.-studium i rettsvitenskap*, NOKUT
- NOU 2000:14: *Frihet med ansvar – Om høgre utdanning og forskning i Norge*
- Roggenkamp, Martha og Leif Sevón: *Utvärdering av forskningen vid Nordisk Institut for Sjørett*, Juni 2008

Vedlegg 1: Mandat for evaluering av rettsvitenskapelig forskning

I Innledning

Norges forskningsråd har besluttet å evaluere rettsvitenskapelig forskning i Norge. Styret i Divisjonen for vitenskap oppnevner et særskilt utvalg for å gjennomføre evalueringen. Resultatene fra evalueringen vil være offentlig tilgjengelig. Evalueringen skal gi grunnlag for videreutvikling av den rettsvitenskapelige forskningen i Norge.

II Formål

Evalueringen skal gi et bilde av kvaliteten på den rettsvitenskapelige forskningen som utføres i de utvalgte miljøene vurdert ut fra en internasjonal standard. Evalueringen skal bidra til læring og egenutvikling i forskningsmiljøene og gi innsikt i styrker, svakheter og utfordringer for forskningen innenfor rettsvitenskap. Evalueringen skal være med på å identifisere tiltak som kan bidra til å fremme kvalitet. Evalueringen skal styrke forskningsmiljøenes, Forskningsrådets og departementenes kunnskapsgrunnlag for videreutvikling av den rettsvitenskapelige forskningen.

Evalueringsrapporten skal være offentlig tilgjengelig. Brukerne av rapporten vil være ledelsen og de ansatte ved det enkelte fagmiljø og institusjonsledelsen, samt Forskningsrådet, forskningspolitiske myndigheter, andre fagmiljøer og oppdragsgivere. For å oppnå størst mulig læring fra evalueringen er det viktig at resultatene gjøres kjent.

Forskningsrådet vil bruke evalueringen som grunnlag for sitt arbeid med fagutvikling og kvalitet i forskning. Den viktigste oppfølgingen vil miljøene selv måtte ta ansvar for gjennom sitt arbeid med fagutvikling, rekruttering og forskeropplæring, forskningsledelse og forskningsorganisering.

III Organisering

Et faglig uavhengig evalueringsutvalg med internasjonal representasjon oppnevnes av styret i Divisjon for vitenskap. Utvalgets oppgaver følger av mandatet gitt av divisjonsstyret.

Evalueringsutvalget vil få administrativ støtte fra Forskningsrådet, og det vil bli engasjert et faglig sekretariat som skal bistå utvalget i dets arbeid. Det forventes at utvalget legger fram sin rapport innenfor angitt tidsfrist.

Evalueringen skal omfatte rettsvitenskapelige fagmiljøer i Norge av en viss størrelse, og alle forskere med førstestillingskompetanse knyttet til disse miljøene. Utvalget av miljøer og forskere er basert på kriterier vedtatt av Divisjonsstyret i vitenskap.¹

Evalueringsrapporten bør forelegges miljøene for kvalitetssikring av faktabeskrivelser før ferdigstilling. Deretter legger evalueringsutvalget rapporten fram for divisjonsstyret. Den endelige rapporten vil være offentlig tilgjengelig og utgjøre grunnlag for framtidige strategier og tiltak både ved institusjonene og i Forskningsrådet.

¹ Utvalget av fagmiljøer som skal inngå i evalueringen vil være basert på eksplisitte kriterier knyttet til antall rettsvitere med førstestillingskompetanse ansatt ved institusjonen per 31.12.2007. Utvalget av forskere som skal inngå i evalueringen er basert på de samme kriteriene. Listen over miljøer og forskere vil bli ferdigstilt i god tid før evalueringsutvalget starter sitt arbeid.

Arbeidet igangsettes i januar 2009 og skal være avsluttet innen utgangen av 2009. Utvalget skal utarbeide en framdriftsplan for arbeidet tidlig i prosessen. Utvalget vil ha anledning til å foreslå eventuelle justeringer i mandatet.

IV Mandat for evalueringsutvalget

Utvalget skal gi en samlet vurdering av kvaliteten på den rettsvitenskapelige forskningen i Norge, og av de norske fagmiljøene i rettsvitenskap. Kvalitetsvurderingen skal gjøres ut fra en internasjonal standard, hensyn tatt til nasjonale forhold og behov, samt fagmiljøenes tilgang på ressurser.

Utvalget skal vurdere om det er subdisipliner hvor norsk rettsvitenskapelig forskning står sterkt internasjonalt sett, og tilsvarende om det er vesentlige deler av faget som er svakt dekket.

Utvalget skal vurdere forskningens innflytelse og relevans, samt kvaliteten på de publiseringskanalene norske rettsvitere benytter seg av. Utvalget bes om å vurdere måten rettsvitenskapelige forskning er organisert på i Norge.

Evalueringsutvalget kan også ta opp andre problemstillinger enn de som nevnes i mandatet, dersom slike behov avdekkes underveis i evalueringsprosessen.

Utvalgets konklusjoner skal munne ut i anbefalinger om oppfølgingstiltak for fagmiljøene. Utvalget skal også gi anbefalinger på nasjonalt nivå, rettet mot Forskningsrådet og departementene.

Evalueringen av rettsvitenskapelig forskning skal omfatte følgende dimensjoner:

1. Kvalitet og relevans

- Fagmiljøenes og forskergruppens kvalitet
- Forskningens internasjonale posisjon
- Sterke og svake forskningsområder
- Forskningens innflytelse og relevans
 - for det internasjonale forskersamfunnet
 - for norsk samfunns-, nærings- og arbeidsliv

2. Organisering, samarbeid og ph.d-opplæring

- Forskergrupper og institutter
 - Forskningsledelse og forskningsstrategi
 - Balansen mellom junior- og seniorforskere, mellom kvinner og menn
- Nasjonalt og internasjonalt forskningssamarbeid
 - Samarbeid og arbeidsdeling på nasjonalt nivå
 - Kontakt og samarbeid på internasjonalt nivå
- Rekruttering og fornying
 - Forskermobilitet nasjonalt og internasjonalt
 - Ph.d.-opplæringens kapasitet og kvalitet
 - Rekruttering til ph.d., postdoktorstipend og faste stillinger

3. Publisering og formidling

- Nasjonale og internasjonale publiseringskanaler
- Formidling til studenter, brukere og allmennheten

4. Kapasitet og finansiering

- Samlet volum av rettsvitenskapelig forskning i Norge
- Fordeling og bruk av forskningsressurser
- Finansieringsstruktur

5. Anbefalinger og oppfølging

- Anbefalinger rettet mot de evaluerte miljøene og institusjonenes ledelse.
- Anbefalinger på nasjonalt nivå, rettet mot Forskningsrådet og departementet.

V Vurderingsgrunnlaget

Evalueringsutvalget bes om å gi en samlet vurdering av den rettsvitenskapelige forskning i Norge og ved hvert enkelt fagmiljø på grunnlag av følgende materiale:

1. Faglig produksjon

- a) CV'er og publiseringslister for alle forskere som er omfattet av evalueringen.
- b) Bibliometriske analyser av publiseringsdata.
- c) Utvalgte faglige arbeider av alle forskere som er omfattet av evalueringen.

2. De evaluerte fagmiljøene

- d) Årsrapporter og annen dokumentasjon av de evaluerte institusjonenes virksomhet.
- e) Egenvurderinger fra fagmiljøene som skal evalueres.
- f) Møter mellom evalueringsutvalget og fagmiljøene.

3. Referansemateriale

- g) Presentasjoner og beskrivelser av det norske FoU-systemet generelt, og av den rettsvitenskapelige forskningen spesielt. Institusjonelle og økonomiske rammebetingelser, rekrutteringssituasjonen, informasjon om andre relevante prosesser, etc.

Materialet vil bli innhentet og tilrettelagt av Forskningsrådets administrasjon.

Evalueringsutvalget kan eventuelt be om at det innhentes supplerende informasjon dersom slike behov avdekkes underveis i prosessen.

1. Vurdering av faglig produksjon på grunnlag av publiseringslister, bibliometriske analyser og utvalgte arbeider

For at evalueringsutvalget skal kunne danne seg et bilde av hele den faglige virksomheten, må utvalget vurdere miljøenes samlede faglige produksjon. *Fullstendige publiseringslister* de siste ti år, dvs. 01.01.1998- 31.12.2007 for forskerne som er omfattet av evalueringen vil utgjøre grunnlaget for analyse av publiseringsmønsteret og forskningsproduksjonen i faget. Utvalget må foreta en gjennomgang med særlig henblikk på å vurdere faglig bredde og fornyelse. En slik gjennomgang bør kunne gi svar på spørsmål om hvilke subdisipliner, teorier, metoder eller temaer hvor norsk rettsvitenskapelig forskning står sterkt internasjonalt sett, og tilsvarende om det er vesentlige deler av faget som er svakt dekket. Utvalget bes også om å vurdere kvaliteten på de publiseringskanalene norske rettsvitere benytter seg av.

Forskere som inngår i evalueringen skal i tillegg legge fram *to faglige arbeider* av særlig høy kvalitet (etter eget skjønn) publisert i perioden 01.01.2003- 31.12.2007. Med faglig

arbeid menes artikler og andre bidrag i vitenskapelige tidsskrifter, antologier, avhandlinger og monografier. De utvalgte faglige arbeidene skal, sammen med fullstendige publikasjonslister, danne grunnlag for vurdering av faglig kvalitet og produksjon, og vurdering opp mot internasjonal standard.

2. Vurdering av fagmiljøene på grunnlag av egenvurderinger, skriftlig dokumentasjon og møter med fagmiljøene

De utvalgte fagmiljøene skal lage en *egenvurdering* med utgangspunkt i en mal utarbeidet av Forskningsrådets administrasjon. Formålet med egenvurderingen er å få fram både sterke og svake sider ved forskningsaktiviteten og i fagmiljøet. Egenvurderingen må derfor gi en kritisk gjennomgang av virksomheten. Evalueringsutvalget vil også få seg forelagt tilgjengelige *årsrapporter* og annen dokumentasjon som beskriver de evaluerte miljøenes strategier, planer og aktiviteter, herunder student- og ph.d.-statistikk og beskrivelsen av ph.-d.-programmer.

I tillegg vil det bli arrangert *møter mellom evalueringsutvalget og fagmiljøene*. Hensikten med møtene er å utdype forhold knyttet til fagmiljøets målsettinger, rammebetingelser og oppgaver. Møtene kan benyttes til å belyse forskningsaktivitet og publisering, forskningsledelse og forskningsstrategier, arbeidsforhold og rekrutteringssituasjonen. Forholdet mellom forskning og undervisning bør vies spesiell oppmerksomhet, dvs. undervisnings- og veiledningsaktivitetens betydning for forskningsmessig utvikling. Møtene vil gi anledning til utdypning av forhold tatt opp i egenvurderingen. Evalueringsutvalget lager selv en plan for gjennomføring av møtene, møtenes form og innhold.

3. Referansematerialet

Referansematerialet vil gi en overordnet beskrivelse av FoU-systemet i Norge generelt, og av den rettsvitenskapelige forskningen spesielt, herunder institusjonelle og økonomiske rammebetingelser, rekrutteringssituasjonen, andre relevante prosesser, etc. Det vil også bli laget et notat som viser finansieringen av rettsvitenskapelig forskning gjennom virkemidler i Forskningsrådet. Dette vil gi evalueringsutvalget et bakteppe for evalueringen av den rettsvitenskapelige forskning i Norge og av hvert enkelt fagmiljø.

Vedlegg 2: Evalueringspanelets medlemmer

Leder:

Palle Bo Madsen:

Professor i Formuerett og Markedsrett ved Aarhus Universitet.

Madsens interesseområder omfatter privat rett og formuerett samt markedsrett, herunder forbrukerrett, kontraktsrett, copyright, internasjonal handelsrett, patentrett, varemerkerett, markedsføringsrett, konkurranserett m m. Han er formann i Dansk Juridisk Forskeruddannelsesprogram, og har hatt en rekke andre verv, bl a som prorektor for Aarhus Universitet i perioden 1990-2002 og nestformann i Aarhus Universitets Forskningsfond i perioden 1990-2006.

Dekker bl a følgende subdisiplin(er): Privatrett, herunder allmen og spesiell formuerett, forretningsjus og deler av offentlig rett.

Medlemmer:

Vagn Greve:

Professor i strafferett ved det Juridiske Fakultet, Københavns Universitet; Fra 1. april 2008 ved Copenhagen Business School (CBS).

Greve har arbeidet med strafferett og kriminologi samt med økonomisk kriminalitet og revisjon. Foruten allmenn strafferett omfatter hans publikasjoner skjult kriminalitet, samferdselsstrafferett, edb-strafferett, vinningskriminalitet og ytringsfrihet. Han har hatt en rekke verv, bl.a. redaktør for Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskap, formann for Dansk Selskab for International Strafferet og EU-ret, og hovedredaktør for Juristen.

Dekker bl a følgende subdisiplin(er): Strafferett, kriminologi og rettssosiologi og deler av offentlig rett.

Maarit Jänträ-Jareborg:

Professor i internasjonal privat- og prosessrett ved Juridiske fakultetet, Universitetet i Uppsala.

Hennes interesseområder er internasjonal privatrett, internasjonal prosessrett, familierett, EU-rett, rettssammenliknende forskning, mangelkulturelle og globale familier, religion og juss. Hun har bred internasjonal erfaring, bl a i Haagkonferansen for internasjonal privatrett og Haagakademien for internasjonal rett, i nordisk samarbeid på familierettsområdet og EU-arbeide. Hun har vært dekan ved egen institusjon, og tilhører ledelsen av excellensprogrammet The Impact of Religion: Challenges on Society, Law and Democracy vid Uppsala Universitet (2008-2018).

Dekker bl a følgende subdisiplin(er): Privatrett, herunder familie- og arverett, internasjonal privat- og prosessrett og menneskerettigheter.

Lotta Vahlne Westerhäll:

Professor i offentlig rett og sosialrett ved Juridiska institutionen, Handelshögskolan ved Göteborgs Universitet.

Hennes publikasjoner omfatter temaer innen offentlig rett og sosialrett, herunder pasientrettigheter, sosial trygghet og migrasjon, rehabilitering i arbeidslivet, funksjonshemmedes rettigheter, rettssikkerhets- og legitimitetsspørsmål innen offentlig forsikring. Hun har vært medlem av en rekke råd og utvalg, bl.a. Journal of Social Science, Swedish Council for Work Life Research, og Research Ethics Committee of the Swedish Social Welfare Board.

Dekker bl a følgende subdisiplin(er): Offentlig rett, herunder konstitusjonell rett, forvaltningsrett og sosialrett, deriblant EU-rettslig sosialrett.

Juha Karhu:

Professor i kontrakts- og erstatningsrett ved Lapplands universitet, Finland.

Karhu (født Pöyhönen) er professor i kontrakts- og erstatningsrett ved Lapplands universitet i Rovaniemi Finland. Hans forskningsinteresse omfatter særlig den allmenne formueretten, allmen rettsøkonomi og rettsteori. Han har vært aktiv i den nordiske rettsteoretiske diskusjonen som omfatter spørsmål om de grunnleggende menneskerettigheter i privatretten. Han var prorektor for Lapplands universitet i perioden 2001-2006, og leder for den finske nasjonale doktorandskolen i rettsvitenskap i perioden 2003-2006.

Dekker bl a følgende subdisiplin(er): Deler av privatrett, rettsteori, rettsfilosofi, rettshistorie, rettsøkonomi, rettsinformatikk og samerett.

Vedlegg 3: Bestillingsbrev 1

Juridisk fakultet, Universitetet i Oslo v/ dekan Hans Petter Graver
Juridisk fakultet, Universitetet i Bergen v/ dekan Ernst Nordtveit
Juridisk fakultet, Universitetet i Tromsø v/ dekan Trude Haugli
Handelshøyskolen BI v/ instituttleder Tore Bråthen
Fridtjof Nansens Institutt (FNI) v/ direktør Peter Johan Schei

Vår saksbehandler/tlf.
Kjersti Asland, +47 22 03 74 00
Tobias Bade Strøm, +47 22 03 75 32

Vår ref.
200707198
Deres ref.

Oslo,
12.06.2008

Evaluering av rettsvitenskapelig forskning – bestilling av underlagsmateriale for evalueringen (bestillingsbrev 1)

Vi viser til tidligere kontakt om denne saken, blant annet vårt brev av 25. april i år.

Underlagsmateriale – faglig produksjon

Første trinn i arbeidet er å få samlet inn underlagsmateriale for analyse og vurdering av forskernes faglige produksjon. Når det gjelder evalueringens *institusjonsmessige avgrensning*, legger vi til grunn at evalueringen omfatter de fem institusjonelle adressatene for dette brev, jf oversikten i vedlegg 2. Når det gjelder hvilke *forskere som skal omfattes av evalueringen*, og som dermed forutsettes å levere *CV, publikasjonsliste og utvalgte faglige arbeider*, viser vi til de kriterier som framgår av vedlegg 1. Vi gjør oppmerksom på at det nå er avklart at *postdoktorstipendiater* også skal inkluderes i evalueringen (selv om de ikke har fast ansettelse), og dermed forutsettes å levere nevnte materiale. Nærmere krav til utforming av dette materialet framgår av vedlegg 1. Det er avgjørende for evalueringsresultatet at miljøene og forskerne følger de anvisninger som er gitt for sammenstilling av informasjon om faglig produksjon.

Med sikte på å få belyst fagmiljøenes bidrag til rekruttering og forskerutdanning, ber vi også om informasjon om *doktorgradsstipendiater (2003-2008)*, se punkt 3 i vedlegg 1.

Tidsfrister:

Innen 15. juli 2008 ber vi om at Forskningsrådet har i hende *oversikter* over førstestillingskompetente rettsvitenskapelige forskere som skal omfattes av evalueringen, se punkt 1 i vedlegg 1.

Frist for øvrig materiale er 1. oktober 2008. Det gjelder CV'er, publikasjonslister, utvalgte faglige arbeider og notat fra forskere som omfattes av evalueringen, samt oversikter over doktorgradsstipendiater, jf punktene 2 og 3 i vedlegg 1.

Hvis det er spørsmål knyttet til bestillingen, vennligst ta kontakt med seniorrådgiver Kjersti Asland, tlf 22 03 74 00, e-post kas@forskningsradet.no

Neste fase

Vi minner om de neste fasene i evalueringsprosessen:

- miljøenes egnevaluering
- årsrapporter etc.
- møter mellom forskningsmiljøene og evalueringsutvalget

Brev med anvisninger for *egnevalueringen* vil bli sendt til institusjonene ca 1. februar 2009, og med tentativ frist 15. april 2009. Det er enda ikke tatt endelig beslutning om hvilke momenter og forhold man ønsker skal inngå i egnevalueringen. Dette vil evalueringspanelet ta stilling til på sitt første møte, som er planlagt i januar 2009. Når det gjelder *møter mellom forskningsmiljøene og evalueringspanelet*, vil disse sannsynligvis finne sted våren 2009, jf vedlegg 3 med tentativ tidsplan (oppdatert).

Arbeidet med evalueringspanelets sammensetning har kommet relativt langt. Så snart avklaring har skjedd vil vi informere om resultatet.

Vi står foran et utfordrende arbeid og håper at institusjonene og miljøene vurderer den forestående evalueringen som viktig, og at den vil være til nytte for faget og forskningen. Vi fra vår side vil gjøre vårt beste for at arbeidet skal kunne gjennomføres så greit som mulig.

Ta gjerne kontakt hvis dere har spørsmål eller kommentarer.

Dette brev med vedlegg sendes pr post, og distribueres i tillegg elektronisk, med siktemål å forenkle eventuell intern informasjon om saken. Vi ber om at relevante personer ved hver institusjon informeres om brevets innhold.

Med vennlig hilsen

Norges forskningsråd

Hege Torp
avdelingsdirektør
Divisjon for vitenskap

Kjersti Asland
seniorrådgiver
Divisjon for vitenskap

Vedlegg:

1. Fagevaluering av rettsvitenskap: Faglig og institusjonell avgrensning samt kriterier og anvisninger til materiale om faglig produksjon
2. Oversikt over institusjoner/miljøer som omfattes av evalueringen

3. Tentativ tidsplan (pr 11. juni 2008)

Kopi til:

- Inger Johanne Sand, Juridisk fakultet, Universitetet i Oslo
- Andreas Rosenberg, Juridisk fakultet, Universitetet i Oslo
- Jon Petter Rui Johansen, Juridisk fakultet, Universitetet i Tromsø
- Christin Skjervold, Juridisk fakultet, Universitetet i Tromsø
- Tore Abrahamsen, Handelshøyskolen BI
- Hans Robert Schwencke, Handelshøyskolen BI
- Øystein Jensen, Fridtjof Nansens Institutt (FNI)

FAGEVALUERING AV RETTSVITENSKAP: FAGLIG OG INSTITUSJONELL AVGRENSNING SAMT KRITERIER OG ANVISNINGER TIL MATERIALE OM FAGLIG PRODUKSJON

1. Faglig og institusjonell avgrensning – ansatte forskere med førstestillingskompetanse

Det legges til grunn en relativt bred forståelse av faget rettsvitenskap. Institusjonene skal være av en viss størrelse målt ved antall ansatte, minimum ca 5 vitenskapelig ansatte med rettsvitenskapelig førstestillingskompetanse (doktorgrad eller tilsvarende).

For universitetssektoren innebærer det ovenstående at de tre juridiske fakultetene ved hhv UiO, UiB og UiT som helhet skal omfattes av fagevalueringen, dvs. alle de seks instituttene/sentraene ved UiO. I tillegg omfattes Handelshøyskolen BI og FNI.

Alle forskere med rettsvitenskapelig førstestillingskompetanse ved de nevnte institusjonene omfattes av evalueringen og skal sende inn materiale om egen faglig produksjon (se punkt 2 nedenfor).

Forskere med førstestillingskompetanse vil typisk ha tittel som professor, førsteamanuensis, forsker 0, forsker I og forsker II, og post.doc (postdoktorstipendiat). Det skal tas utgangspunkt i personer som er fast ansatt pr 31.12.2007. I tillegg skal postdoktorstipendiater pr samme dato tas med. I utgangspunktet regnes kun heltidsstillinger og tilnærmet heltidsstillinger med, dvs. at bistillinger, f eks professor II, ikke regnes med.

Vi antar det ovenstående gir rimelig klare kriterier for hvilke personer som skal omfattes av evalueringen. Dersom det likevel oppstår tvil om enkelte personer skal regnes med eller ikke, bes institusjonen om enten å kontakte Forskningsrådet, eller selv foreta en vurdering og konkludere, og skrive ned den begrunnede konklusjon (meget kort) i et notat som sendes sammen med oversikten over førstestillingskompetente.

Som et eksempel på tvilstilfeller kan nevnes en forsker med doktorgrad som har vært ansatt i en rekke år, men hele tiden midlertidig. Ut fra kriteriet ”fast ansatt” faller slike forskere ut. Det kan imidlertid argumenteres for at slike forskere kan ha preget fagmiljøet på en slik måte at det vil være rimelig at vedkommende omfattes av evalueringen. Vi ber det enkelte fagmiljø om å identifisere slike tvilstilfeller, foreta en vurdering, utforme en begrunnet konklusjon, og følge opp derfra (dvs. enten kontakte Forskningsrådet, eller oversende konklusjonen sammen med oversikten).

Ut fra disse kriteriene ber vi om *én liste pr fagmiljø* dvs. seks lister fra UiO, og én liste fra hver av de øvrige institusjoner, med oversikt over forskere med rettsvitenskapelig

førstestillingskompetanse ansatt pr 31.12.2007 i alfabetisk rekkefølge. Oversikten skal ha følgende innhold:

Angivelse av fagmiljø, og for hver forsker:

- Navn
- Nåværende (pr 30.06.2008) stilling/tittel og institusjon/miljø
- Stilling/tittel pr 31.12.2007

Tidsfrist: Listene forutsettes å være Forskningsrådet i hende 15. juli 2008.

Praktisk/teknisk: Vi ber om at hver liste ordnes slik: Forskerne i alfabetisk rekkefølge etter forskerens etternavn. Vi ber om både papirkopi og en elektronisk versjon.

2. Informasjon om faglig produksjon

Hver forsker med førstestillingskompetanse (jf over) forutsettes å levere følgende materiale om egen faglige virksomhet og produksjon:

- En CV
- Publikasjonsliste for perioden 01.01.1998 – 31.12 2007
- To faglige arbeider
- Et kort notat som begrunner valget av de to faglige arbeidene (10-20 linjer).

Nærmere om utforming av CV:

Omfang tentativt 2-4 sider. Hovedvekt skal legges på utdanningsforhold, samt på ansettelsesforhold de senere år. Relevante hoved- og bistillinger skal tas med. Omfattende prosjektlederansvar, undervisnings- og veilederoppgaver ut over det som forventes innenfor hoved- og bistilling kan inkluderes.

Tilsvarende gjelder for konsulent- og referee-oppgaver. Profesjonelle og faglige verv av en viss tyngde, redaktøransvar og liknende bør inkluderes. Det samme gjelder verv i styrer og komiteer som i stor grad er basert på faglig kompetanse.

Nærmere om utforming av publikasjonslisten:

Publikasjonslisten skal omfatte angitte tiårsperiode. Vennligst ikke inkluder arbeider som faller utenom den angitte perioden (for eksempel arbeider i kategorien ”submitted”, ”forthcoming”, ”in press”).

Vi ber om at bare arbeider som faller inn under disse aktuelle kategoriene tas med:

- a. Bøker, monografier, utgitt på forlag (egne kapitler i redigerte bøker teller under b)
- b. Artikler i antologier på forlag (bok-kapitler)
- c. Artikler i vitenskapelige tidsskrift (ikke redaksjonelt stoff, debattinnlegg og lignende)
- d. Review-artikler og anmeldelser i vitenskapelige tidsskrifter
- e. Skrifter/rapporter/arbeidspapirer utgitt av egen eller andre institusjoner

- f. Redigerte bøker
- g. Doktorgradsavhandlinger

Publikasjoner som faller utenom disse kategoriene skal ikke tas med i listene (for eksempel populærvitenskapelige artikler, kronikker, bokanmeldelser i dagspresse og radio). Publikasjonene skal kategoriseres, og hver publikasjon bare føres opp under én av kategoriene. Det lages én publikasjonsliste per person. Publikasjonene sorteres etter kategori (fra a til g) og kronologisk innenfor hver kategori (fra 1998 til 2007).

For at en publikasjon skal telles med i evalueringen, er det nødvendig med fullstendige referanser (dvs. år, forfatter, inklusive alle eventuelle medforfattere, tittel, utgiver, tidsskrift/antologi hvor en artikkel er trykket), slik at publikasjonen kan kategoriseres.

Som det framgår, tillates også varianter av ”grå” publikasjoner. Listen skal omfatte alle relevante publikasjoner, også arbeider skrevet (og publisert) mens vedkommende var ansatt et annet sted.

Av redigeringshensyn vil vi be om at listen inneholder et linjeskift mellom hver publikasjon, men ikke linjeskift mellom opplysninger om samme publikasjon.

Praktisk når det gjelder CV, publikasjonsliste og notat: Vi ber om både papirkopi og elektronisk kopi.

Nærmere om to faglige arbeider

Hver forsker bes sende inn to publiserte faglige arbeider av særlig høy kvalitet (etter eget skjønn). Arbeidene må være publisert i perioden 01.01.2003-31.12.2007. Med faglige arbeider menes artikler og andre bidrag i vitenskapelige tidsskrifter, antologier, avhandlinger og monografier. Vi antar at de fleste vil velge publikasjoner fra kategoriene a, b eller c. Andre typer publikasjoner er ikke utelukket. De valgte publikasjonene skal være skrevet av en forsker som er omfattet av evalueringen (dvs. ansatt per 31.12.2007), men de kan være skrevet (og publisert) mens vedkommende var ansatt et annet sted.

Vi gjør oppmerksom på at det innsendte materialet vil være svært viktig for panelet i arbeidet med å vurdere miljøene og helheten i faget. Dette betyr ikke nødvendigvis at alt innsendt materiale vil bli lest i henhold til de kriterier som gjelder for vurdering av faglig produksjon, for eksempel gjennom referee-ordninger.

Praktisk angående de utvalgte arbeidene:

- Vi har behov for 2 eksemplarer av hvert arbeid. Derfor:
- I den grad de utvalgte arbeidene fins i både papirformat og i elektronisk format, ber vi om at begge formatene oversendes.
- I den grad de utvalgte arbeidene kun fins på papir, ber vi om 2 ex.
- I den grad de utvalgte arbeidene som sendes inn på papir ønskes returnert, ber vi om at hvert enkelt eksemplar merkes tydelig med denne informasjon.

Tidsfrist: For CV, publikasjonsliste, utvalgte arbeider og notat 1. oktober 2008.

3. Oversikt over doktorgradsarbeider

Vi ber også om egne oversikter pr fagmiljø for:

- I. Alle som har fullført sin doktorgrad i løpet av perioden 01.01.2003 - 31.12.2007, og som har vært tilknyttet fagmiljøet (gjennom stilling eller stipend) mens de arbeidet med doktorgradsavhandlingen. Listen skal inneholde navnet på hver enkelt stipendiat, tittelen på avhandlingen, og navnet på fakultetet eller institusjonen som har akseptert avhandlingen.
- II. Alle nåværende doktorgradsstipendiater tilknyttet fagmiljøet per 30.06.08 samt de som har fullført doktorgraden i perioden 01.01.2008 – 30.06.08. Listen skal inneholde navnet på hver enkelt stipendiat, tittel på - eller tema for - avhandlingen, og navnet på fakultetet stipendiaten er tilknyttet (doktorgradsprogrammet).

Disse oversiktene vil bidra til å belyse fagmiljøets bidrag til rekruttering til forskning. Punkt I er ment å fange opp i hvilket omfang miljøet har bidratt til utdanning og veiledning av doktorgradskandidater over en 5-års periode. Punkt II er ment å fange opp i hvilket omfang miljøet etter dette (dvs. fra 31.12.2007 og frem til 30.06.2008) bidrar til det samme.

For fagmiljøer som ikke selv gir doktorgrad, vil det i hovedsak dreie seg om ansatte (tilknyttede) stipendiater som arbeider med avhandling og som er påmeldt et doktorgradsprogram ved et universitet, men som (også) får veiledning fra kolleger ved fagmiljøet.

For institusjoner/miljøer som selv gir doktorgrader og doktorgradsundervisning, vil det dreie seg om ulike typer studenter, men hovedsakelig tre typer: (a) tilsatte stipendiater, (b) stipendiater uten tilsetting, men med arbeidsplass – og stipend fra eksterne kilder, (c) doktorgradsstudenter som er tilsatt ved andre institusjoner, men som følger undervisning og får veiledning ved institusjonen (jf omtalen ovenfor). Vi ønsker en oversikt over alle typer doktorgradsstudenter, og ber om at det presiseres hvilken type doktorgrader og doktorgradsstudenter det dreier seg om (a, b eller c).

Tidsfrist: 1. oktober 2008.

Praktisk: Vi ber om både papirkopi og elektronisk kopi.

4. Les også dette!

- Av bearbeidingshensyn ber vi om at materialet fra førstestillingskompetente forskere innen hvert fagmiljø (se punkt 2 over) ordnes i alfabetisk rekkefølge etter forskerens etternavn. Dvs. at først følger CV, publikasjonsliste, utvalgte arbeider og

notat for forsker Abrahamsen, deretter det samme for forsker Bjørnsen osv. Denne rekkefølgen forutsettes å være identisk med tidligere innsendte lister (se punkt 1 over).

- Elektronisk format: Så langt som mulig ber vi om at elektronisk materiale som sendes inn er i Word-format.
- Tidsfrister: Som det framgår ovenfor, er det er to tidsfrister: Listen nevnt under punkt 1 skal leveres innen 15. juli 2008. Alt øvrig materiale forutsettes å være Forskningsrådet i hende innen 1.oktober 2008.
- Samlet oversendelse: Materialet fra den enkelte institusjon bes sendt inn samlet. Materialet fra Juridisk fakultet, UiO (og som forutsettes å bestå av 6 deler), bes også sendt inn samlet.
- Offentlighet: Alt materialet samles inn med sikte på bruk som underlag for evalueringen. Materialet er ikke planlagt benyttet til andre formål. Samtidig vil vi gjøre oppmerksom på at materialet forutsettes å bestå av informasjon som ikke fortrolig eller konfidensiell. Vi ber derfor om at materiale utformes med sikte på det ikke må unntas fra offentlighet.

Bestillingsbrev 1. Vedlegg 2

Fagevaluering av rettsvitenskapelig forskning i Norge - Oversikt over institusjoner og fagmiljøer som omfattes av evalueringen (pr 11. juni 2008)

<i>Institusjon</i>	<i>Fakultet</i>	<i>Institutter ("fagmiljøer")</i>
Universiteter		
Universitetet i Oslo	Det juridiske fakultet	<ol style="list-style-type: none"> 1. Institutt for kriminologi og retts sosiologi (IKRS) 2. Institutt for privatrett (IFP) 3. Institutt for offentlig rett (IOR) 4. Nordisk institutt for sjørett (NIFS) 5. Norsk senter for menneskerettigheter (SMR) 6. Senter for europarett (SEU)
Universitetet i Bergen	Det juridiske fakultet	
Universitetet i Tromsø	Det juridiske fakultet	
Høgskoler		
Handelshøyskolen BI		Institutt for regnskap, revisjon og jus
Institutter		
Fridtjof Nansens Institutt (FNI)		FNI

Bestillingsbrev 1. Vedlegg 3

Tentativ tidsplan (pr 11. juni 2008)

Type materiale (referanse til evalueringsutvalgets mandat, del V: Vurderingsgrunnlaget):	Tidspunkt for utsending av bestilling til institusjonene:	Tidsfrist – materialet forutsettes å foreligge i Forskningsrådet:
<p><u>Materiale som gir grunnlag for vurdering av faglig produksjon:</u></p> <p>1. For hvert fagmiljø:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liste med navn på alle forskere med førstestillingskompetanse som omfattes av evalueringen (del av punkt 1a) <p>2. For hver forsker med førstestillingskompetanse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • CV + publiseringsliste (del av punkt 1a) • To utvalgte faglige arbeider + notat som redegjør for utvalget av de faglige arbeidene (1c) 	<p>Innen 15. juni 2008: ”Bestillingsbrev nr 1”</p>	<p>Liste: Innen 15. juli 2008</p> <p>CV-er, publikasjonslister, utvalgte faglige arbeider + notat:</p> <p>Innen 1. oktober 2008</p>
<p><u>Materiale som gir grunnlag for vurdering av fagmiljøene:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Årsrapporter og annet (2d) • Egenvurderinger (2e) 	<p>Innen 1. februar 2009: ”Bestillingsbrev nr 2”</p>	<p>Innen 15. april 2009</p>
<p>Møter mellom evalueringspanelet og fagmiljøene (2f)</p>	<p>Invitasjonsbrev: Februar-mars 2009</p>	<p>Møtetidspunkt: Juni 2009 (?)</p>

Vedlegg 4: Bestillingsbrev 2

Juridisk fakultet, Universitetet i Oslo v/ dekan Hans Petter Graver
Juridisk fakultet, Universitetet i Bergen v/ dekan Ernst Nordtveit
Juridisk fakultet, Universitetet i Tromsø v/ dekan Trude Haugli
Handelshøyskolen BI v/ instituttleder Tore Bråthen
Fridthjof Nansens Institutt (FNI) v/ direktør Peter Johan Schei

Vår saksbehandler/tlf.
Kjersti Asland, +47 22 03 74 00

Vår ref.
200707198
Deres ref.

Oslo,
30. januar 2009

Evaluering av rettsvitenskapelig forskning – fagmiljøenes egenvurdering og dokumentasjon av fagmiljøenes virksomhet (bestillingsbrev 2)

Panelet som skal evaluere rettsvitenskapelig forskning har startet sitt arbeid. Som kjent skal ett viktig element i evalueringen være fagmiljøenes egenvurdering. Vedlagt følger et skjema med momenter som evalueringspanelet ønsker at de rettsvitenskapelige fagmiljøene skal besvare. Egenvurderingen skal i tillegg suppleres med skriftlig dokumentasjon av virksomheten, jf vedleggets siste del om dokumentasjon.

Adressater for dette bestillingsbrev nr 2 er de samme som for bestillingsbrev nr 1 (dvs at ved UiO adresseres de 6 instituttene ved fakultetet), men med den forskjell at også fakultetsnivået ved juridisk fakultet, UiO nå bes gi et innspill.

Egenvurderingen må representere en kritisk og reflekterende gjennomgang av virksomheten, og peke på de utfordringer fagmiljøet står overfor framover. Forskningsrådet understreker at egenvurderingen må være resultat av en kollektiv prosess i fagmiljøet, og speile bredden av virksomheten som evalueres. Vi gjør for ordens skyld oppmerksom på at det innsendte materialet kun vil bli benyttet i denne evalueringen, og vil bli behandlet som fortrolig materiale hos oss.

Momenter fra egenvurderingen kan utdypes i møtet mellom evalueringspanelets medlemmer og representanter fra fagmiljøet. Etter planen vil disse møtene finne sted i første halvdel av juni 2009 (gjelder Bergen og Tromsø) og i begynnelsen av september (gjelder alle fagmiljøer i Oslo-området). Dette kommer vi tilbake til gjennom eget brev om kort tid.

Egenvurderingen skal være meget kortfattet. Omfang (unntatt vedlegg) tilpasses adressatenes størrelse og faglige bredde, og på denne måten: Max 15 sider fra det juridiske fakultet ved universitetene i hhv Bergen og Tromsø, og max 10 sider fra hver av alle øvrige instituttene (helst max 5 sider fra de minste instituttene/fagmiljøene). I tillegg bes fakultetsnivået ved UiO om en egenvurdering som kun omfatter spørsmålene i punktene 1, 2 og 3, og med omfang max 5 sider.

Egenvurderingen forutsettes i utgangspunktet å gjelde den siste seksårsperioden 01.01.2003 – 31.12.2008. Frist for innlevering er 15. april 2009. Språk: I utgangspunktet er norsk språk ønskelig siden evalueringsrapporten vil foreligge på norsk, men informasjon på engelsk er også helt kurant. Andre språk bes unngått. Innleveringsform: Vi ber om at dokumentene så langt som mulig leveres både i papirformat (hvis mulig i 7 ex) og i elektronisk format.

Ta gjerne kontakt med oss dersom det er behov for avklaringer.

Dette brev med vedlegg sends pr post, og distribueres i tillegg elektronisk, med siktemål å forenkle eventuell intern informasjon om saken. Vi ber om at alle relevante personer ved hver institusjon informeres om brevets innhold.

Med vennlig hilsen

Norges forskningsråd

Hege Torp
avdelingsdirektør
Divisjon for vitenskap

Kjersti Asland
seniorrådgiver
Divisjon for vitenskap

Vedlegg:

- Rettsvitenskapelige forskningsmiljøer - Skjema for egenvurdering, samt dokumentasjon

Kopi:

- Inger Johanne Sand, forskningsdekan, Juridisk fakultet, Universitetet i Oslo
- Herman Strøm, førstekonsulent, Juridisk fakultet, Universitetet i Oslo
- Eivind Buanæs, fakultetsdirektør, Juridisk fakultet, Universitetet i Bergen
- Henning Simonsen, ass. fakultetsdirektør, Jurisk fakultet, Universitetet i Bergen
- Tore Henriksen, prodekan, Juridisk fakultet, Universitetet i Tromsø
- Kirsti Anderssen, fakultetsdirektør, Juridisk fakultet, Universitetet i Tromsø
- Christin Skjervold, leder for forskningsseksjonen, Juridisk fakultet, Universitetet i Tromsø
- Tore Abrahamsen, forskningskoordinator, Handelshøyskolen BI
- Hans Robert Schwencke, professor, Handelshøyskolen BI
- Øystein Jensen, forsker, Fridtjof Nansens Institutt (FNI)

Rettsvitenskapelige forskningsmiljøer – Skjema for egenvurdering

Følgende spørsmål bør berøres:

1. Strategi for forskning

- a. Har fagmiljøet en strategi for forskning?
- b. Hvordan definerer fagmiljøet sin egen rolle i forskningen i en nasjonal kontekst?
- c. Hvordan definerer fagmiljøet sin egen rolle i forskningen i en internasjonal kontekst?
- d. Beskriv eventuelle incentivsystem for forskningsvirksomheten, legg vekt på belønningsincentiver vs. stimuleringsincentiver og individuelle incentiver vs. miljøincentiver.
- e. Kommenter styrkeforholdet mellom arbeid og initiativer hos enkeltforskere og miljøets eventuelle felles satsingsområder.
- f. Hvordan vil dere karakterisere graden av forskningsfrihet i den forstand at den enkelte forsker fritt velger hvilke problemstillinger det skal forskes på?
- g. Hvordan vil dere karakterisere initiativ til og grad av forskningssamarbeid mellom seniorer og forskerrekutter? Nevn eksempler på slike samarbeidsprosjekter.
- h. Hvilke felles fora, seminarer og lignende stimulering av forskning, kvalitet, diskusjon og samarbeid internt fins? Hvordan arbeides det i slike felles fora?

2. Kvalitet i forskningen

- a. Hvordan arbeides det for å sikre kvalitet i forskningen?
- b. Hvilke kvalitetskriterier legges til grunn i forskning hos dere?
- c. Hvordan bedømmer dere kvaliteten på forskningen i deres fagmiljø?
- d. Hva vurderer dere som kvalitativt godt? Hva er sammenlikningsgrunnlaget? Gi eksempler.

3. Fagmiljøets virksomhet

- a. Hvordan er forskningsvirksomheten organisert i fagmiljøet? Beskriv f eks tverrgående forskningsgruppers rolle.
- b. I hvilke deler av fagmiljøet er det særlig høy forskningsaktivitet? Hvis nødvendig, skill mellom områdene ut fra tematiske, teoretiske, metodiske og empiriske orienteringer.
- c. Hvordan ivaretas forskningsledelse?
- d. Hvor ligger fagmiljøets forskningsmessige styrke og svakhet?
- e. Hvilke fremtidsvisjoner har miljøet for den samlede forskningsaktiviteten? Vær gjerne konkret.
- f. Hvordan bidrar miljøet til allmennrettet formidling? Gi gjerne eksempler.

4. Nasjonalt og internasjonalt forskningssamarbeid

- a. Gi en oversikt over forskningssamarbeid innenfor eget fagmiljø.
- b. Gi en oversikt over forskningssamarbeid med andre norske og internasjonale fagmiljøer, både rettsvitenskapelige miljøer og tverrdisiplinært samarbeid med andre fag/disipliner.
- c. Vurder erfaringene med slikt forskningssamarbeid.
- d. Vurder erfaringene med andre typer nasjonalt og internasjonalt samarbeid (f.eks seminarer, forskerkurs og gjesteforskere).

- e. Hvordan er fagmiljøets erfaring med rekruttering over landegrensene?

5. Rekrutteringssituasjonen, forskerutdanningen

- a. Hvilken strategi har fagmiljøet for rekruttering av ph.d.-stipendiater? Hvordan ivaretas hensynet til balansen mellom kvinner og menn?
- b. Hvor lang tid bruker den enkelte doktorgradsstipendiat på arbeidet med doktorgraden? Nevn eventuelle tiltak for å bedre gjennomstrømningen.
- c. Hvor mange av enhetens doktorgradsstipendiater har fått tilsetting i stilling internt?
- d. Hvor mange kandidater med doktorgrad fra andre institusjoner/fagmiljøer er rekruttert til faste stillinger hos dere?
- e. Hvordan er forholdet mellom doktorgradsstipendiatenes faglige profil og innretningen av forskningen i miljøet (doktorstipendiatenes faglige rolle i miljøet)?
- f. Hvordan er forskerutdanningen organsiert?
- g. Hvordan er planen for den videre utvikling av forskerutdanningen?
- h. Hva vet dere om frafall av doktorgradsstipendiater hos dere; omfang og årsaker?

6. Forholdet mellom forskning og annen aktivitet

- a. Hvordan vil dere karakterisere forholdet mellom undervisning/veiledning/administrasjon og den tiden som er satt av til forskning? Hvilke normer legges til grunn? I hvilket omfang respekteres normene?
- b. Fins det opplegg for konsentert og prioritert arbeid med forskning for den enkelte, for eksempel i form av permisjon fra annen virksomhet for å arbeide med forskning? Hvordan fungerer slike opplegg?

7. Betydningen av ressurser fra eksterne finansieringskilder

- a. Hvor stor andel (nøyaktig, eller anslag) av den samlede forskningsaktiviteten er eksternt finansiert? Om mulig fordel den eksternt finansierte forskningen på grunnforskning, anvendt forskning og utviklingsarbeid.
- b. Gjør rede for formen for ekstern finansiering. Er det f.eks. snakk om doktorgradsstipend, frikjøp av forskere, dekning av reiser, dekning av utgifter til assistenthjelp, eller annet?
- c. Hvorfra og på hvilke områder er finansieringen tilfredsstillende og hvor er den mindre tilfredsstillende eller lite tilfredsstillende?
- d. På hvilke måter preger finansieringen forskningsprofilen?
- e. Gjør rede for eventuelle strategier for å skaffe forskere, forskergrupper og enheter ekstern finansiering.
- f. Har dere kommentarer til Forskningsrådets rolle for deres forskningsvirksomhet?

8. Andre forhold

Er det andre forhold som fremmer eller hemmer forskningen ved enheten?

Rettsvitenskapelige fagmiljøer – Dokumentasjon

Egenvurderingen skal suppleres med følgende skriftlige dokumentasjon av fagmiljøets virksomhet i perioden 01.01.2003 – 31.12.2008.

- A. Årsplaner og årsrapporter: Den siste tilgjengelige fra den nevnte tidsperioden.
- B. Eventuelle strategiske planer/handlingsplaner fra samme år.
- C. Andre opplysninger, hvis dette ikke dekkes på en oversiktig måte gjennom årsplanene, rapportene og det allerede innsendt materiale om faglig produksjon:
 - Oversikt over fagmiljøets eksterne og interne inntekter samme år.
 - Oversikt over alle ansatte i vitenskapelige stillinger (inkludert ph.d.-studenter, personer i midlertidig stilling, personer som ikke er rettsvitere, personer i permisjon, personer ansatte i II-stillinger, mv) fordelt etter stillingskategori, alder, kjønn og ansettelsesperiode, per 31.12.2008.
 - Oversikt over antall studenter ved fagmiljøet, fordelt etter studietrinn og kjønn per 31.12.2008.

Vedlegg 5: Leseanvisning for vurdering av innsendte publikasjoner

Vurderingene gjøres på fire nivåer:

1. Publikasjoner
2. Personer
3. Forskningsmiljø/institusjon
4. Fagfelt/fagdisiplin

Første trinn er at hver panelmedlem gjør en skriftlig sammenfatning av de arbeidene han/hun har lest. Panelmedlemmene har fordelt ansvaret for lesningen seg i mellom ut fra medlemmenes kompetanse, kombinert med hensynet til en jevn arbeidsfordeling (jf referat fra første møte 19.1.2009 og internt notat av 31.3.2009 om fordeling av de innsendte faglige arbeidene).

Hensikten med sammendragene er at de skal gi underlag for en overordnet vurdering av kvalitet i forskningen, og spesielt kvalitet og profil i de forskningsmiljøene som panelet er bedt om å evaluere. Det er bare på de to siste nivåene at det skrives tekster som leses av andre enn panelet.

Publikasjonene bør også vurderes i sammenheng med den fullstendige publikasjonslisten og CV som hver forsker omfattet av evalueringen har sendt inn.

Informasjon som bør vedlegges alle vurderinger er:

- Navn på den som har lest og vurdert
- Navn på forsker(e) som har forfattet hvert av arbeidene
- Tittel på hver enkelt publikasjon
- Institusjonstilknytning per 31.12.2007

Beskrivelsen av arbeidene bør omfatte:

1. Temaer behandlet
2. Type publikasjoner (monografi, vitenskapelig artikkel, bokanmeldelse etc.)
3. Korte sammenfatninger av innholdet i arbeidene
4. Samlet vurdering av publikasjonene.

Disse analysene skal være input til evalueringsrapporten. For den videre anvendelsen er det viktig at hver og en tar ansvar for en samlet og generell bedømmelse innenfor sine ansvarsområder.

Vurderingene bør ikke overskride 2–3 sider tekst per publikasjon, enkelte kan antagelig være kortere. Det kan gjerne skrives i Word med font Times New Roman punktstørrelse tolv, halvannen linjeavstand.

Se evalueringsskjema.

EVALUERINGSSKJEMA – Norsk rettsvitenskap
(skriv inn din tekst og rammen utvider sig etter behov)

Navn på den som har lest og vurdert:
Navn på forsker(e) som har forfattet arbeidet:
Titel på publikasjonen:
Institusjons-/miljøtilknytning per 31.12.2007:
Fagfelt/disiplin/tema som publikasjonen behandler:
Type publikasjon (monografi, artikkel, anmeldelse etc.):
Kort sammenfatning av innholdet i publikasjonen:
Samlet vurdering av publikasjonen:

Vedlegg 6: Møteplan for dialog med fagmiljøene

Tidspunkt - dato	Klokkeslett	Møte med følgende fagmiljø	Møtested
Onsdag 3. juni	0900 – 1100	Juridisk fakultet UiB	UiB, Bergen
	1200 – 1300	Stipendiatene ved Jur fak UiB	UiB, Bergen
Torsdag 4. juni	0900 – 1100	Juridisk fakultet UiT	UiT, Tromsø
	1200 – 1300	Stipendiatene ved Jur fak UiT	UiT, Tromsø
Onsdag 2. september	1400 - 1500	FNI	FNI, Polhøgda
	1530 – 1730	IOR, UiO	UiO, Oslo
Torsdag 3. september	0830 – 1030	IFP, UiO	UiO, Oslo
	1045 – 1215	IKRS, UiO	UiO, Oslo
	1315 – 1445	NIFS + SEU, UiO (felles møte)	UiO, Oslo
	1515 – 1630	SMR, UiO	UiO, Oslo
Fredag 4. september	0830-0930	BI	BI, Nydalen
	1015 – 1115	Stipendiatene ved Jur. fak UiO + stipendiater fra BI	UiO, Oslo
	1245 – 1345	Fakultetsnivået, UiO	UiO, Oslo

Vedlegg 7: Deltakerliste for panelets møter med fagmiljøene

Fra Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen:

Fra fagmiljøet:

- Dekan Ernst Nordtveit
- Prodekan for undervisning Asbjørn Strandbakken (påtroppende dekan)
- Visedekan for forskning Rune Sæbø
- Førsteamanuensis Anne Marie Anfinen (påtroppende visedekan for forskning)
- Professor Erik Monsen (yngste fast ansatte omfattet av evalueringen)

Fra stipendiatene:

- Camilla Bernt
- Halvard Fredriksen
- Herdis Helle
- Knut Einar Skodvin
- Annika Suominen

Fra Det juridiske fakultet, Universitetet i Tromsø:

Fra fagmiljøet:

- Professor Trude Haugli (dekan – fagmiljøets leder).
- Førsteamanuensis Tore Henriksen (prodekan forskning).
- Professor Hege Brækhus.
- Førsteamanuensis Øyvind Ravna.
- Førsteamanuensis Jon Petter Rui.

Fra stipendiatene:

- Stipendiat Markus Hoel Lie
- Stipendiat Susann Funderud Skogvang (NFR-finansiering)
- Stipendiat Anett Beatrix Osnes
- Stipendiat Stian Ørbeck Sørheim
- Stipendiat Martin Hennig
- Stipendiat Kristine Helen Korsnes

Fra Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo:

IKRS

- Kristian Andenæs (professor og instituttleder)
- Katja Franko Aas (førsteamanuensis)
- Thomas Ugelvik (stipendiat)
- Turid Eikvam (kontorsjef)

IFP

- Ole-Andreas Rognstad (professor og instituttleder)
- Giuditta Cordero Moss (professor)
- Erling Hjelmeng (professor)
- Eva Dobos (avdelingsleder forskning)

SMR

- Nils Butenschøn, direktør, professor (samfunnsviter)
- Jan Helgesen, førsteamanuensis, forskningsleder (jurist)
- Bård Anders Andreassen, professor (samfunnsviter)
- Jemima Garcia-Godos, post.doc (samfunnsviter)
- Maria Sommardahl, forskningskonsulent (sentral i produksjonen av egenevalueringen)

IOR

- Ole Kristian Fauchald (professor og instituttets nestleder)
- Anne Hellum (professor)
- Alf Petter Høgberg (professor)
- Øyvind Henden (avdelingsleder)

NIFS og SEU

- Ola Mestad (professor)
- Erik Røsæg (professor)
- Finn Arnesen (professor og prodekan for studier)

Fra fakultetsnivået:

- Hans Petter Graver (dekan)
- Finn Arnesen (prodekan for studier)
- Inger-Johanne Sand (prodekan for forskning)
- Herman Strøm (forskningskonsulent)

Fra stipendiatene (UiO og BI):

- Synnøve Ugelvik, Institutt for offentlig rett
- Ragnar Nordeide, Institutt for offentlig rett
- Marie Ljones Fjulsrud, Institutt for privatrett
- Thomas Ugelvik, Institutt for kriminologi og retts sosiologi
- Kari Birkeland, BI
- Monica Viken, BI

Fra Fridtjof Nansens institutt:

Douglas Brubaker (senior research fellow)

Davor Vidas (senior research fellow)

Øystein Jensen (research fellow)

Fra Bedriftsøkonomisk institutt:

Hans Robert Schwencke (professor)

Tore Bråthen (professor og instituttleder)

Vedlegg 8: Resultatbasert omfordeling i det norske UoH-systemet

Performance-based budgeting of Norwegian higher education institutions

Part of the state core funding of Norwegian higher education institutions is based on performance indicators, comprising both education and research activities. In total, the research component accounts for about 15 percent of the core funding (most of this, but not all, is performance-based). The performance-based education indicators account for about 25 percent of core funding. The research component is the interesting one in our context – and particularly its publication score indicator (first implemented for the budget year 2006). The research component includes four indicators as shown in the table below. In total, 1.8 percent of the core funding in the sector is allocated on the basis of the publication scores (more for the universities and less for the university colleges).

Research indicators and their weighting

Indicator	Weight
Doctoral candidates	0.3
EU research funding	0.2
RCN research funding	0.2
Scholarly publications	0.3

Note: These are the present indicators and weights for the higher education sector. According to plans, a similar model will also be implemented for the institute sector.

The funding formula for publication activity includes two dimensions. First, articles in journals (ISSN-titles), articles in books and books/monographs (ISBN-titles) are given different weights. Moreover, publication outlets are divided into two levels in order to avoid an incentive to productivity only. The outlets given extra weight are those defined to be the leading and most selective international journals, series and publishers (limited to about 20 percent of the publications). The national councils in each discipline or field of research participate annually in determining and revising the highest level under the guidance of the Norwegian Association of Higher Education Institutions. The table below shows the relative weights given the different types of publications at the two levels.

Publication weights

Publication type	Outlets at normal level	Outlets at high level
Articles in ISSN-titles (journals)	1	3
Articles in ISBN-titles (books)	0.7	1
Books (ISBN-titles)	5	8

Note: Co-authored publications are shared among the participating institutions.

The formula only includes “scholarly publications”. Series in which more than two-thirds of the authors are from the same institution, for instance, are not included. There are plans for also including other types of publications and forms of communication, but so far these plans have not been implemented. The definition is that a scholarly publication must:

1. present new insight;
2. be presented in a form that allows the research findings to be verified and/or used in new research activity;
3. be written in a language and have a distribution that makes the publication accessible to most interested researchers;
4. appear in a publication channel (journal, series, book publisher, website) that has routines for external peer review. (Source: “Vekt på forskning” English translation, UHR 2007).

The effects of the new model remain to be studied – to what degree it gives proper incentives or negative side effects. In its first year the model in most cases resulted in only a marginal redistribution of research funds in the higher education sector, but it certainly focused more attention on research performance – and sparked heated debate about the funding model. The greatest effects were seen for UiO and NTNU, with the former emerging as the winner (with a NOK 45 million increase, whereas NTNU had a NOK 43 million decrease).

Kilde: Boks 4.1 i “Norwegian Development Research – An Evaluation”. Norges forskningsråd 2007.

Vedlegg 9: Oversikt over tidsskrifter

Tabell V1 Tidsskrifter som forekommer i publikasjonslistene til de inkluderte forskerne, antall artikler 1998-2007

Tidsskrift/serie	Nivå (UHR 2008)	Antall artikler
Acta Agriculturae Scand	1	1
Acta Obstetricia et Gynecologica Scandinavica	1	1
Acta Psychiatrica Scandinavica	2	1
Acta Sociologica	2	1
Africa	2	1
Alexandria : the journal of national & international library and information issues	Ikke reg.	2
American Journal of International Law	2	2
Anales de la Cátedra de Francisco Suarez, Religión y Democracia	Ikke reg.	1
Animal Genetic Resources Information	1	3
Anna	Ikke reg.	1
Annuaire de droit maritime et oceanique	Ikke reg.	1
Annuaire européen	1	8
Annuaire international de justice constitutionnelle	0	2
Aquaculture	1	1
Arbeidsrett	0	8
Arbeidsrett og arbeidsliv	1	9
Archiv für Urheber-, Film- und Theaterrecht	1	1
Arctic Governance, Juridica Lapponica	Ikke reg.	1
Arkivmagasinet	0	1
Arr	1	2
Artificial Intelligence and Law	1	1
Auckland University Law Review	Ikke reg.	1
Babylon Tidsskrift om Midtøsten og Nord-Afrika	0	1
Bulletin for International Fiscal Documentation	0	3
Bulletin of Comparative Labour Relations	1	3
Civil Justice Quarterly	1	1
ComPlex	1	2
Computer Law & Security Report	1	3
Computer und Recht International	0	1
Constitutionalism review	Ikke reg.	1
Crime, Media, Culture	1	1
Criminal Justice Ethics	1	1
Croatian International Relations Review	1	1
Demens	0	1
Diálogo	Ikke reg.	1
Diedut	1	3
Diritto del Commercio Internazionale	Ikke reg.	1
Distinktion	1	1
Dyrenes forsvarer	Ikke reg.	1
Economia Exterior	Ikke reg.	1
Eiendomsmegleren	Ikke reg.	1
Electronic communication law review	Ikke reg.	1
Embla	0	1
Environmental Law and Management	2	1
Estudios penales y criminológicos	1	1
Ethnic and Racial Studies	2	1
Europa Ethnica	Ikke reg.	1
Europarättslig tidsskrift	1	4
European Accounting Review	1	2
European Business Law Review	1	1
European Company Law	1	3
European Foreign Affairs Review	1	1
European Journal of Development Research	1	2
European Journal of Political Theory	1	1
European Law Journal	2	1
European Law Reporter	Ikke reg.	1
European Public Law	1	1
Faroese Law Review	Ikke reg.	2
Feministisk Perspektiv	Ikke reg.	2
Fokus på familien	1	1
Forced Migration review	0	1
Forsikringsjuridisk Forenings Publikasjoner/Norsk forsikringsjuridisk forenings publikasjoner	Ikke reg.	2
Forsyning	0	1

Tidsskrift/serie	Nivå (UHR 2008)	Antall artikler
Forum for Development Studies	1	2
Forum Iuris	Ikke reg.	1
Förvaltningsrättslig Tidskrift	1	2
Genesis	0	1
Georgetown Immigration Law Journal	0	1
Global Crime	Ikke reg.	1
Global Jurist Advances	1	1
Global Jurist Topics	1	1
Global Society	1	1
Handicaphistorisk tidsskrift	Ikke reg.	2
Harvard International Review	1	1
Health Policy	1	1
Historisk Tidsskrift	2	1
Human Rights Law Review	Ikke reg.	1
Human Rights Quarterly	1	1
Human Rights Report	0	8
Högskoleverkets skriftserie	Ikke reg.	1
Håkonarmål	Ikke reg.	6
ICC International Court of Arbitration Bulletin	Ikke reg.	1
Ideas in History	1	2
IIC-International Review of Industrial Property and Copyright Law	1	1
Il diritto marittimo	1	1
Information Technology: Methoden und innovative Anwendungen der Informatik und Informationstechnik	Ikke reg.	1
Inner Mongolia Social Sciences	Ikke reg.	1
Innovation	1	1
Inter medicos Tidsskrift for medisinsk etikk	Ikke reg.	1
Internasjonal Politikk	1	1
International Community Law Review	1	1
International Energy Law and Taxation Review	0	1
International Journal of Comparative Labour Law and Industrial Relations	1	1
International Journal of Constitutional Law	1	1
International Journal of Human Rights	1	1
International Journal of Law and Information Technology	1	3
International Journal of Law and Psychiatry	1	1
International Journal of Refugee Law	2	1
International journal of the legal profession	1	2
International Journal on Minority and Group Rights	2	13
International Labour Law Reports	Ikke reg.	7
International review of law computers & technology	1	1
International Review of Penal Law	Ikke reg.	1
Internationales Handelsrecht	Ikke reg.	1
Internet Law Bulletin	Ikke reg.	1
IPRax : Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts	1	1
Journal for European Environmental & Planning Law	1	1
Journal of Adult Protection	1	1
Journal of Consumer Policy	1	1
Journal of Energy and Natural Resources Law	1	1
Journal of Environmental Policy and Law	1	1
Journal of European Public Policy	2	1
Journal of Information, Law and Technology	1	1
Journal of International Arbitration	1	1
Journal of International Maritime Law	1	2
Journal of Military Ethics	1	1
Journal of Modern African Studies	1	2
Journal of Network Industries	1	2
Journal of Peace Research	2	1
Journal of Political Philosophy	2	2
Journal of Public Procurement	1	1
Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention	1	3
Journal of Social Philosophy	1	2
Journal of World Intellectual Property	1	3
Journal of World Trade	2	1
Juridikum: Zeitschrift im Rechtsstaat	Ikke reg.	1
Juridisk Tidsskrift	1	2
Jurisprudencija	Ikke reg.	1
Jurisprudencija Mokslo darbai	Ikke reg.	1
Juristen	Ikke reg.	1
Juristkontakt	0	11

Tidsskrift/serie	Nivå (UHR 2008)	Antall artikler
Jussens Venner	1	50
Jus't	Ikke reg.	1
Justian	Ikke reg.	1
Justitiële verkenningen	Ikke reg.	3
Kart og Plan	1	20
Kirke og Kultur	Ikke reg.	4
Konkurransen	Ikke reg.	2
Kritische Vierteljahresschrift für Gesetzgebung und Rechtswissenschaft	1	1
Kritisk Juss	1	49
Kvinneforskning	1	1
Kvinnovetenskaplig tidskrift	1	1
Land Use Policy	1	1
Lapin yliopiston oikeustieteellisiä julkaisuja	Ikke reg.	1
Lappeenranta teknillinen yliopisto	Ikke reg.	1
Law and Philosophy	2	3
Law and Social Enquiry	1	1
Law, Social Justice & Global Development	1	1
Lloyd's Maritime and Commercial Law Quarterly	1	1
Lov og Rett	1	123
Magma	1	60
Marlus	1	40
Materialisten	1	21
Max Planck Yearbook of United Nations Law	1	1
Mayab	Ikke reg.	1
Mennesker og rettigheter	1	8
Michigan Journal of International Law	1	1
Migraciones Forzosas	Ikke reg.	1
Minority Rights Group International	Ikke reg.	1
Nations and Nationalism: Journal of the Association for the Study of Ethnicity and Nationalism	1	1
neue juristische Wochenschrift	0	2
New Zealand Journal of Environmental Law	1	2
NIR : Nordiskt immateriellt rättsskydd	2	14
Nordic Journal of Commercial Law	1	1
Nordisk Administrativt Tidsskrift	1	2
Nordisk forsikringstidsskrift	Ikke reg.	4
Nordisk Sosialt Arbeid	1	1
Nordisk tidsskrift för vetenskap, konst och industri	1	1
Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab	1	17
Nordisk Tidsskrift for Menneskerettigheter	2	17
Nordisk Tidsskrift for Selskabsret	1	9
Nordisk Østforum	1	1
Norges barnevern	1	1
Norsk Antropologisk Tidsskrift	1	2
Norsk Geografisk Tidsskrift	1	1
Norsk Lingvistisk Tidsskrift	1	1
Norsk militært tidsskrift	0	1
Norsk Pedagogisk Tidsskrift	1	1
Norsk statsvitenskapelig tidsskrift	1	1
Nytt i privatretten	0	101
Nytt Norsk Tidsskrift	1	6
Ocean Development and International Law	1	4
Omsorg	1	2
Plan	0	1
Planning Quarterly	Ikke reg.	1
Praktisk økonomi og finans	1	8
Privacy Law and Policy Reporter	1	11
PROSA	0	1
Psychology, Crime and Law	1	1
Public Finance	Ikke reg.	1
Punishment & Society	2	1
Quaderni Fiorentini per la Storia del Pensiero Giuridico Moderno	Ikke reg.	1
Rangifer	1	1
Ratio Juris	2	2
Recht der Internationalen Wirtschaft.	1	1
Refugee Survey Quarterly	1	1
Regional & federal studies	1	1
Reindriftsnytt	0	2
Retfærd	2	25
Retthistoriske studier	Ikke reg.	3
Review of Central and Eastern European Law	1	1
Review of International Co-operations	Ikke reg.	1

Tidsskrift/serie	Nivå (UHR 2008)	Antall artikler
Revisjon og Regnskap	0	1
Revista de la Facultad de Derecho de la Universidad de Granada	Ikke reg.	1
Revue de justice constitutionnelle est-européenne	Ikke reg.	1
Revue française de droit constitutionnel	1	1
Rhetorica Scandinavica	1	1
Sakkoulas	1	1
Samfunnsspeilet	0	1
Scandinavian Journal of Information systems	2	1
Scandinavian Journal of International Law	Ikke reg.	1
Scandinavian Studies in Law	1	22
Security Dialogue	1	1
Skatterett	1	27
Sosialøkonomen	Ikke reg.	1
Sosiologi i Dag	1	2
Stockholm Arbitration Report	Ikke reg.	2
Stockholm International Arbitration Review	1	2
Studies in East European Thought	1	1
Suicidologi	1	1
Surveillance & Society	1	2
Svensk Juristtidning	0	3
Svensk skattetidning	Ikke reg.	1
Svenska Sjørettsforeningen Skrifter	Ikke reg.	2
Tax Notes International	1	1
TemaNord	0	9
The Lancet	2	1
The Nonproliferation Review	1	1
The Public Procurement Law Review	1	1
Themis – Revista de Faculdade de Direito da UNL	Ikke reg.	1
Theoretical Criminology	2	2
Tidsskrift for Sveriges domareförbund	Ikke reg.	1
Tidsskrift utgiven av Juridiska Föreningen i Finland	1	2
Tidsskrift for Arbeidsrett	Ikke reg.	1
Tidsskrift for Den norske lægeförening	1	14
Tidsskrift for Eiendomsrett	1	5
Tidsskrift for Erstatningsrett	1	19
Tidsskrift for familierett, arverett og barnevernrettslige spørsmål	1	45
Tidsskrift for forretningsjus	0	22
Tidsskrift for kjønnsforskning	1	2
Tidsskrift for norsk psykologforening	1	1
Tidsskrift for rettsvitenskap	1	6
Tidsskrift for Rettsvitenskap	1	43
Tidsskrift for samfunnsforskning	1	4
Tidsskrift for sjelesorg	1	1
Tidsskrift for strafferett	1	23
Tidsskrift for sykepleie i kreftomsorgen	Ikke reg.	1
Tidsskrift for velferdsforskning	1	4
Tidsskriftet GRUS	1	1
Trends in Organized Crime	1	1
Turku Law Journal	Ikke reg.	1
Ugeskrift for Retsvæsen	Ikke reg.	2
Ung teologi	0	1
University of New South Wales Law Journal	Ikke reg.	1
Utbildning och Demokrati	1	1
Vierteljahreszeitschrift für integrationsfragen	Ikke reg.	1
Värdegrundens publikationsserie	Ikke reg.	1
World Development	2	1
Worldviews	1	1
Yearbook of International Environmental Law	1	5
Yearbook of Labour Law and Social Policy	Ikke reg.	1
Yearbook of the Scandinavian Institute of Maritime Law	Ikke reg.	1
Zeitschrift des Max-Planck-Instituts für europäische Rechtsgeschichte	1	1
Zeitschrift für ausländisches öffentliches Recht und Völkerrecht	1	1
Zeitschrift für Rechtssoziologie	1	2
Økonomisk Forum	1	2
Österreichische Zeitschrift für Verkehrsrecht	Ikke reg.	2
Årbok Det Norske Videnskaps-Akademi	0	1
Totalt		1205

Publikasjonen kan bestilles på
www.forskningsradet.no/publikasjoner

Norges forskningsråd
Stensberggata 26
Postboks 2700 St. Hanshaugen
N0-0131 Oslo

Telefon +47 22 03 70 00
Telefaks +47 22 03 70 01
post@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no

Omslagsdesign: Design et cetera AS
Foto: Shutterstock
Trykk: Allkopi
Opplag: 450

Oslo, desember 2009

ISBN 978-82-12- 02728-2 (trykk)
ISBN 978-82-12- 02729-9 (pdf)